1893 — 1973
80 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 49. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 16-го БЕРЕЗНЯ 1973 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, MARCH 16, 1973 No. 49. VOL. LXXX.

ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ ГОЛОВНОЇ РАДИ НАУКОВИХ ТОВАРИСТВ ІМ. ШЕВЧЕНКА ПРОГОЛОШУЄ ЗБІРКУ ЮВІЛЕЙНОГО ФОНДУ ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 100-РІЧЧЯ НТШ НОВИМИ НАУКОВИМИ ПРАЦЯМИ І ВИДАННЯМИ У ВІДПОВІДЬ НА НИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ І КУЛЬТУРИ ТА ЇХ ДІЯЧІВ КОМУНІСТИЧНИМ РЕЖИМОМ В УКРАЇНІ

КОРОТКІ ВІСТКИ

Четвер, 15 березня 1973

НАЙБІЛЬШИЙ ПРОДУЦЕНТ ЕЛЕКТРИЧНОГО СТРУМУ компанія Кон. Едісон передбачає, що кожного року доведеться підвищувати ціну за струм на яких 8-10 відсотків, якщо не припиниться теперішня інфляція. Керівник компанії Чарлз Лус поінформував, що цього літа всі потреби на електричний струм будуть достатньо задоволені, у всякому випадку краще, чим це було впродовж останніх трьох років.

ГУБЕРНАТОР НЮЙОРКСЬКОГО СТЕЙТУ Нелсон Рокефеллер повідомив, що в Олбані відбулися наради між визначними республіканцями стейту, на яких обговорювали кандидатуру колишнього посадника Ню Йорку Роберта Вагнера. Хоча ще не винесено остаточного рішення, чи підтримувати його кандидатуру в наступних виборах, все таки частина республіканців та деякі ліберали вже тепер рахуються з такою можливістю. Сучасний посадник Ню Йорку Джон Ліндзі не буде кандидувати на нову каденцію. Ню Йорк із околицями нараховує біля 8 мільйонів жителів.

ДЕМОКРАТИЧНИЙ СЕНАТОР ДЖОРДЖ МЕКГОВЕРН, який недавно кандидував у президентських виборах, виступив проти відновлення смертної кари в ЗСА для особливо небезпечних для спільноти злочинців-убивців. Він вважає таку кару анахронізмом. Цю заяву склав сенатор через телевізію. Президент Ричард Ніксон трохи раніше повідомляв, що він запропонує Конґресові відновити кару на горло за особливі роди злочинів.

У ВІДНІ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ наради між представниками Атлантійського Союзу (НАТО) і Совєтами про поменшення збройних сил в Середущій Европі. Таке поменшення є західньою передумовою для переведення панъевропейської конференції Безпеки. Ця Віденська конференція розпочалася 31 січня ц. р. Головою американської делеґації є Джонатан Дін — головою совєтської делеґації є Олег Хлестов. Довга суперечка стосувалася Мадярщини — чи вона має право брати участь у тій конференції.

ЗАХІДНЬО - ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ОБРАВ на свого президента голляндського адвоката Корнеліса Беркувера. Цей парлямент складається з представників законодатних палат 9-ох членів Европейської Економічної Спільноти: Британії, Франції, Німеччини, Італії, Бельгії, Голляндії, Люксембурґу, Данії й Ірляндії — і має дорадчий голос у всіх принципових справах, головно політичних.

ХВИЛЯ СТРАЙКІВ В АНГЛІЇ ДЕЩО ОБНИЗИЛАСЬ: шпитальні робітники вернулися до праці, робітники газівень рішили голосувати над новим колективним договором праці, залізничники рішили зм'ягшити свої вимоги, поставлені державі, як власникові. Англійські робітники різних фахів і родів страйкували й далі частинно страйкують у протесті проти „замороження" урядом робітничих платень.

ОБ'ЄДНАНІ ПАЛАТИ ТУРЕЦЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ ГОЛОСУВАЛИ в минулий вівторок 13 березня чотири рази над кандидатами на нового президента, не змігши осягнути за ні одним кандидатом потрібної для вибору кількости голосів. У першому голосуванні вимагалося двох третіх голосів, себто 423. У дальших голосуваннях досить було б звичайної більшости, себто 317 голосів. Найповажнішими суперниками були генерал Фарук Ґурлер і голова сенату Текін Аріхурун. Один з них мав за собою теперішню керівну в Туреччині військову верхівку, — другий всю опозицію проти режиму, в якому старшини мають найбільший голос.

МОСКОВСЬКА „СОВЄТСКАЯ РОССІЯ" ПРИНЕСЛА статтю, в якій стверджується, що „настала остання пора" підписати совєтсько - японський мировий договір. Але хоч у тій заяві сказано, що треба „поладнати всі справи, які залишились неполадnаними від останньої світової війни", проте Совєти не хочуть навіть говорити про зворот Японії чотирьох загарбаних в неї островів. В останньому часі японський уряд дав зрозуміти, що він, не вирікаючись тих островів, готов підписати мировий договір з СССР у теперішньому „статус кво".

МАДЯРСЬКИЙ СЕРЖАНТ ВИБРАВ СВОБОДУ: 22-річний сержант Ґіорґі Вальнер, який належав до групи військовиків, приділених до мадярської делеґації у 4-членній Міжнародній Контрольній Комісії у В'єтнамі (Канада, Індонезія, Польща і Мадярщина) — втік від своїх земляків - комуністів і зголосився до представництва Австралії в Південному В'єтнамі з просьбою — дати йому політичний азиль. Австралійці погодилися і перевезуть його до Австралії.

БАНҐЛАДЕШЕВІ ЗАГРОЖУЄ голод. Найбільшу економічну допомогу тій молодій бенґальській державі дає Америка, яка дотепер доставила туди харчів і різних товарів на 136 мільйонів дол. Акцією міжнародної допомоги Банґладешеві керує окрема станиця Об'єднаних Націй.

У Сан Дієґо трагічно згинув українець

Сан Дієґо (О. С.) — У цьому місті під автом молодого наркомана загинув місцевий українець Борис Форський, який переходив алею парку на український мистецький виступ в Інтернаціональному Клюбі. Родом з Харківщини, 50-річний Борис Іванович Форський завдяки своїм високим моральним та громадським якостям належав до загально шанованих людей. Син розстріляних большевиками батьків він виріс під опікою чужих людей та зберіг велику любов до своєї поневоленої Батьківщини. Смерть Б. Форського глибоко потрясла місцевою українською громадою. Чин похорону довершив настоятель місцевої православної громади о. архимандрит Олександер Довгаль. Покійний осиротив дві доночки, сестру та тещу.

МЕТУ ЗБІРКОВОЇ КАМПАНІЇ НА ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД НТШ ВСТАНОВЛЕНО НА ЧВЕРТЬ МІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ

Ювілейний Комітет Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка, що його очолює проф. д-р Осип Андрушків, видав і проголошує в цьому числі „Свободи" звернення до Української Громади в діяспорі, закликаючи її до щедрих пожертв на Ювілейний Фонд для відзначення 100-річчя НТШ новими науковими працями і виданнями у відповідь на посилене нищення української науки і культури та їх діячів окупаційним комуністичним режимом в Україні. Наукове Товариство ім. Шевченка, якому в листопаді цього 1973-го року сповниться 100 років, є тепер найстаршою вільною українською установою в світі. Мету збірки на Ювілейний Фонд НТШ встановлено на чверть мільйона долярів, щоб здійснити заплановану на широку скалю програму нових наукових праць і видань НТШ в цьому ювілейному році.

Справа збірки цього Ювілейного Фонду НТШ була предметом окремої наради під час недавньої зустрічі представників НТШ та Українського Народного Союзу і „Свободи". Представники УНС запевнили тоді репрезентантів НТШ, що вони докладуть усіх зусиль, щоб причинитись до повного успіху цієї збіркової кампанії серед свого членства. У зв'язку з цим, „Свобода" впродовж найближчих чотирьох тижнів постійно інформуватиме про перебіг збіркової кампанії, подаючи щоденно її підсумки та друкуючи імена всіх тих, які у 100-річчя НТШ складуть свою щонайменше 100-долярову пожертву на його Ювілейний Фонд. Очевидно, що з подякою прийматиметься і менші пожертви. Всі пожертви на Ювілейний Фонд НТШ можна відтягати від оподаткування. Чеки треба виставляти на: Shevchenko Scientific Society і пересилати їх на адресу: 302 West 13th Street, New York, N.Y. 10014, або також на адресу „Свободи" із зазначенням "Shevchenko Fund". Дальші інформації про 100-літній ювілей НТШ, його працю і пляни та про потребу і значення Ювілейногo Фонду надруковані в авторських статтях та редакційному коментарі на дальших сторінках в цьому числі.

У Москві відбулися наради про торговельні взаємини ЗСА і СССР

Москва. — У Москві перебував 3 дні американський секретар скарбу Джордж Шульц, який водночас є головою Спільної Американсько-совєтської Торговельної Комісії та головою недавно встановленої Комісії для східньо-західньої торговельної політики. Тому Шульц має широкі повновласті вирішувати різні питання з ділянки американської закордонної торгівлі і фінансів. У Москві Джордж Шульц мав тригодинну розмову з першим секретарем компартії Леонідом Брежнєвим, як теж окремо нараджувався з усіма найвидатнішими совєтськими економічними плянувальниками. На своїй пресовій конференції, яку Дж. Шульц перевів у середу 14 вересня перед своїм відлетом з Москви, він заявив, що не прибув до СССР, щоб переговорювати конкретно про будь-що нове, а щоб з'ясувати різні подробиці, які стосуються американсько-совєтських відносин узагалі та торговельних зокрема. За загальним переконанням, головною темою московських розмов Шульца з совєтськими верховодами була справа ратифікації американсько-совєтського торговельного договору. В Конґресі є кілька внесків, які пов'язують ратифікацію того договору з проблемою виїзду жидів із СССР до Ізраїлю та стягання з отих освічених еміґрантів тисячів рублів за візу. Совєти, звертають увагу газети, не всилі зрозуміти, що американська державна система признає Конґресові суверенні законодатні права і що Уряд не може диктувати Конґресові так, як це робить Політбюро у відношенні до Верховного Совєта. З Москви Дж. Шульц відлетів до Бонну, а відтіль до Парижу де на 16 ц. м. була визначена конференція у справі теперішньої міжнародної монетарної кризи.

В УССР надано Шевченківські премії

Київ. — „Радянська Україна" з 10 березня опублікувала повідомлення ЦК КП України та Ради міністрів УССР про „присудження державних премій Української РСР імени Т. Г. Шевченка". Премії були надані у галузях літератури, образотворчого мистецтва, концертно-виконавської діяльности та кінематографії. Такі працівники літератури і мистецтва одержали нагороди: Кость О. Гордієнко (за роман-трилогію „Чужу ниву жала", „Дівчина під яблунею" та „Буймир"), Микола М. Ушаков (за збірку російськомовних поезій „Мои глаза", „Я рифмы не боюсь глагольной" та за „багаторічну плідну діяльність в галузі перекладів з української літератури"), Віктор І. Мухін, Василь Х. Федченко, Ілля П. Овчаренок та Іван М. Чумак – за скульптури, Георгій Г. Головаченко, Анатолій М. Егоров та Іван Ф. Мінько — архітектори „за монумент "Україна — визволителям" у Міловому Ворошиловградської області, Дмитро М. Гнатюк (за виконавську діяльність), Михайло М. Ткач (за сценарій), Олександер П. Косинів (за режисерську діяльність), Ігор М. Писанка (за повнометражний фільм „Радянська Україна"). Коментуючи надання премій, літературний критик Л. М. Новиченко, заступник голови Комітету, який присуджував премії, заявив від імені українських літературних і мистецьких працівників, що вони „у відповідь на повсякденне піклування Комуністичної партії і радянського уряду про дальший розвиток літератури і мистецтва мистці Радянської України створять нові висококудожні твори, гідні нашої великої епохи, віддадуть всі свої сили, здібності і талант благородній справі побудови комуністичного суспільства в нашій країні".

ЗВЕРНЕННЯ

ЮВІЛЕЙНОГО КОМІТЕТУ ГОЛОВНОЇ РАДИ ТОВАРИСТВ НТШ В СПРАВІ ЗБІРКОВОЇ АКЦІЇ

СТОРІЧЧЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА 1873-1973

СТО ЛІТ минає цього року, як у городі князя Льва засновано Літературне Товариство ім. Шевченка, що його згодом перетворено у 1892 році на Наукове Т-во ім. Шевченка. Провідну ролю в цих історичних подіях відіграли — між іншими — Олександер Кониський, Єлисавета Милорадович, Михайло Жученко, Дмитро Пильчиків, Євген Чикаленко, Василь Симиренко з Наддніпрянщини, а о. Степан Качала, Омелян і Олександр Огоновські, Теофіль Дембіцький, Михайло Димет з Галичини. Світлі то були уми, для яких не існували жадні політичні чи релігійні різниці, не існувала віддаль просторів ні кордони, а яких єднала спільна журба про захист і збереження української науки і культури.

Заснування НТШ — це був соборницький почин, це було ясне світло в темряві царських указів, Валуєвського (1863) і Емського (1876), які були тяжким ударом для української спільноти в російській займанщині. Цей соборницький характер НТШ задержало впродовж своєї столітньої діяльности і його буде захищати далі. Дороговказом для напрямних діяльности Т-ва залишається заповіт його Патрона, він зобов'язував і зобов'язує всіх членів Т-ва.

Сьогодні, коли на рідних землях Т-во не існує, а українознавчі дисципліни представляються у фальшивому світлі, тим більші завдання стоять перед Товариством. У його Наукових Секціях треба кувати наукову зброю, щоб спростовувати все те, що перекручує і фальшує про Україну і її культуру в першу чергу совєтська наука, а також інші неприхильні нам наукові круги.

Для пожвавлення і виконання наукової праці в Секціях, для притягнення свіжих наукових кадрів до Товариства потрібно поважних фондів. Недавно завершена збіркова кампанія для українських катедр при Гарвардському університеті доказала, що Українська Громада розуміє вагу фінансового чинника у створенні можливостей для систематичної наукової праці. Тому Головна Рада Наукових Товариств ім. Шевченка звертається до Українського Громадянства в імені столітнього Ювілята із закликом допомогти Ювілейному Комітетові зібрати $250,000. Хай це буде відповідь на факт знищення Товариства на Рідних Землях і нищення української культури.

ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ ГОЛОВНОЇ РАДИ НАУКОВИХ Т-В ІМ. ШЕВЧЕНКА

Совєти по своєму інтерпретують конвенцію про авторське право

Москва. — Тут відбулася, як інформує „Молодь України" з 10 березня, пресова конференція, яку влаштував пресовий відділ совєтського міністерства закордонних справ для з'ясування совєтського становища у зв'язку з приступленням СССР до всесвітньої конвенції (Женевської) про авторське право. Згідно з заявою речника міністерства, „рішення про вступ в конвенцію є одним з кроків нашої партії і радянської держави, спрямованих на реалізацію програми миру і міжнародного співробітництва, прийнятої XXIV з'їздом КПРС". Ця конвенція „забезпечує охорону прав радянських авторів, закладає кращу правову основу використання радянських творів зарубежем. Інакше кажучи, конвенція покликана охороняти твори радянських авторів від публікації їх зарубіжними видавництвами у спотвореному вигляді". Речник міністерства також поінформував, що „відповідно до умов Женевської конвенції внесено зміни і в радянське законодавство", що сталося 21 лютого. „Новим указом встановлено, що переклад твору на іншу мову з метою його випуску в світ допускається не інакше, як за згодою автора або його правонаступників". Цим замінено закон, за яким допускався переклад і його публікація без згоди автора, але за його повідомленням. Женевська конвенція дає охорону авторського права не тільки на літературні твори, але також на твори музичні та кінематографічні і на твори образотворчого мистецтва.

ЗСА відновлює частинну доставу зброї Пакістанові

Вашингтон. - Керівні американські кола повідомили, що Уряд рішив злагіднити „ембарґо", проголошене в 1971 році, під час індійсько-пакістанської війни, на вивіз будь-якої зброї до Індії і Пакістану. Рішено тепер дозволити на вивіз до Пакістану „не-смертоносної зброї", за яку вважається 300 особових панцерних возів, частини до різної зброї, що її Пакістан дістав був давніше, мотори до літаків і т. п., разом вартости понад 14 мільйонів дол. Американські військові кола вважають, що Індія має таку велику перевагу над Пакістаном своїми збройними силами та їх вивінуванням, що ті достави не захитають тамошнього відношення сил. Але індійський міністер закордонних справ Сварах Сінь негайно затаврував у парляменті те американське рішення, звернувши увагу, що постачання зброї Пакістанові, що його Індія вважає далі за найбільшого потенціяльного аґресора, була й раніше причиною американсько-індійського напруження.

В Україні криза з автотранспортом доходить до катастрофи

Київ. — Київська преса останні півроку заповнена відомостями про дедалі, то важче становище автомобілевого транспорту, погані дороги відсутність бензинових колонок, неможливість відремонтувати авто тощо. Газети, навіть дуже віддалені тематично від справи транспорту, публікують думки, листи, в яких здебільшого вимагається створити в Україні Товариство Автолюбителів. Підпорядковуючи державній контролі таку ідею, в пресі висуваються пропозиції стягати з кожного члена такого Т-ва по 30-50 рублів річно, не дозволяти членам Т-ва самовільно ремонтувати автомобілі та заробляти „вільну копійку". У пресі трапляються тривожні голоси про різке збільшення нещасливих випадків на вулицях міст і на шляхах. Часто через несправність автомобілів, у яких відмовляють гальма, тріскають опони, відмовляє система керування.

У „Молоді України" з 10 березня присвячено 2 статті Тарасові Шевченкові, та й ті описово-пропаґандивні, але 3 великі статті, з конкретними пропозиціями та вказівками — автомобілевому транспорту в Україні. За минулий рік в Україні „з вини автолюбителів сталося 9 330 випадків на дорогах, внаслідок чого загинуло 1 733 чоловік і було поранено 9 500 чоловік" — повідомив „начальник Управління державної автоінспекції". В. Цюцюра. Інший автор повідомив, що найбільше туристів власними автами й автобусами їдуть до Криму, бо там ще можна знайти не тільки сонце, а й автоколонку-бензину та направити авто, „а безліч надзвичайно цікавих куточків республіки так досі й не привернули уваги автотуристів". Начальник відділу так зв. міністерства автотранспорту УССР В. Кирюхін виступає за створення Товариства Автолюбителів в Україні, яке матиме свої авторемонтні майстерні, і тоді відпадуть „приватники", люди, які на власну руку направляють і свої, й чужі авта. Кирюхін повідомив, що тепер у приватному користуванні в Україні є понад 350.000 автомобілів та 1 мільйон 300.000 мотоциклів, кількість яких швидко зростає.

В БОЛГАРСЬКОМУ КОНСУЛЯТІ В КИЄВІ ВІДБУЛАСЯ ЗУСТРІЧ

Київ. — За повідомленнями РАТАУ („Молодь України" з 10 березня), генеральний консул Народної Республіки Болгарії в Києві Кристю Євтимов мав зустріч з „працівниками преси, телебачення і радіо з нагоди 25-річчя підписання договору про дружбу, співробітництво і взаємну допомогу між Народною Республікою Болгарією і Радянським Союзом". В часі зустрічі говорив консул Генерального консульства Болгарії в Українській ССР Ценко Григоров.

Французький науковець захистив докторську дисертацію про Рильського

Париж. — Відомий літературознавець жидівського роду д-р Емануїл Райс захистив докторську дисертацію на Сорбоні про життя й поетичну творчість одного з видатних поетів Максима Рильського. Д-р Е. Райс публікував і раніше чимало праць на українську тематику, головно з ділянки літературознавства. М. Рильського він вважає одним із кращих українських поетів та „найбільшим перекладачем у світовій літературі". Він виголосив також доповідь про М. Рильського на зборах Українського Академічного Товариства в Парижі, після чого виступали ред. О. Штуль-Жданович, проф. О. Кульчицький, проф. П. Шумовський та ін. Доповідач ствердив, що Максим Рильський — це реформатор української мови, що він дав надзвичайної сили поезії приблизно до 1933 року, коли прийшли роки терору. М. Рильський бував у Франції, і ця обставина полегшила прийняття й затвердження теми докторської праці в Сорбоні. Всупереч загально прийнятому поняттю, що М. Рильський надзвичайно переклав поему „Пан Тадеуш" А. Міцкевича, д-р Е. Райс назвав той переклад найскромнішим хоча б тому, що в оригіналі є 9,842 рядки, а в перекладі 9,262 рядки, бо гостро антимосковські рядки в поемі великого польського поета-патріота український поет в совєтських обставинах мусів самовільно скорочувати. Повідомлення під наг. „Д-р Е. Райс про М. Рильського" принесло „Українське Слово" з Парижу з 11 березня ц.р.

Канадський уряд організує літню працю для молоді

Оттава (К. С.) — Секретар внутрішніх справ Гю Фолкнер повідомив, що уряд видасть 85.4 мільйонів на різно-департаментові програми для затруднення і діяльности молоді Канади в літі цього року. Передбачається, що літній плян 1973 р. забезпечить 67,200 молодих людей працею в секторі громадських послуг. Дальші 10,000 будуть неплатними учасниками в програмах подорожей і вивчання мов. Заплановані в першу чергу для студентів, деякі програми будуть відкриті для безробітної молоді, спеціяльно з околиць з низькими прибутками. Головна ціль літніх програмі ,73 є забезпечити студентів тимчасовою літньою працею і діяльністю, які були б соціяльно корисні і персонально задовільні, сказав міністер Фолкнер. Це мається осягнути через безпосереднє затруднення у програмах федерального уряду, через заохоту і допомогу приватного сектора і інших ступенів уряду в затрудненні студентів і через забезпечення праць корисних для громад.

Як у попередніх роках, Нагода для Молодих є найбільшою програмою так щодо заанґажування грошей, які мають бути витрачені (39,970,000 дол.) як і щодо числа молодих людей, для яких передбачається створити місця праці (33,834). Програмою буде знову адмініструвати Департамент Секретаря Внутрішніх Справ, який також постарається про програми навчання другої мови і програми групових подорожей, на які виділено 500.000 дол. для 5.500 студентів.

СВОБОДА ŚVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post-Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Ювілейний плебісцит

Наукове Товариство ім. Шевченка відзначає в цьому році своє славне сторіччя і з цієї нагоди Управа його Головної Ради проголошує збірку Ювілейного Фонду з метою зібрати чверть мільйона долярів на продовжування запляннованої на найширшу скалю наукової і видавничої діяльности цієї вельмизаслуженої установи.

Науковому Товариству ім. Шевченка з нагоди його 100-річчя присвячена поважна частина цьогорічного календаря УНС і „Свободи", в якій уже появилося, друкується сьогодні та цілком певно ще будуть надруковані інші матеріяли й коментарі. На цьому місці ми бажали б звернути увагу тільки на одну справу, зв'язану із 100-літнім ювілеєм НТШ: згадане вже проголошення збірки на Ювілейний Фонд.

Саме НТШ, його крайові Управи та Головна Рада правильно заплянували відзначити ювілей цієї установи новими науковими працями і досягненнями. Громада ж із свого боку виконає свою повинність і відзначить цей ювілей найбільш тривало, якщо вона своїми пожертвами допоможе Управам і Головній Раді ці їхні пляни й задуми здійснити.

Столітній ювілей НТШ відзначаємо в році наступу Москви та її прислужників у Києві на українство, зокрема на українську науку, культуру та її творців. Між заарештованими й судженими, між запроторюваними до психіятричних закладів та в'язниць і на каторжні роботи є в першу чергу українські інтелектуалісти. Сьогодні бо, в добі коньюнктурального „співіснування" в світі та бажання миру зі страху перед зброєю масового знищення, немає для совєтських народовбивців нічого страшнішого, як прояви вільної думки і вільної науки. Це й було причиною того, що одним із перших драконівських постанов окупаційного совєтського режиму у Львові була ліквідація НТШ.

Наша громада цілком певно здає собі з цього справу. Її могутньою відповіддю на цей похід ворога проти української духовости був справжній здвиг жертвенности на встановлення Центру Українських Студій в Гарварді. Цього року, у 100-ліття найстаршого і найбільшого виразника вільної української науки, Наукового Товариства ім. Шевченка, ми повинні виявити таку ж жертвенність на Ювілейний Фонд НТШ, і наші пожертви на його Ювілейний Фонд будуть найбільш промовистим і найбільш переконливим нашим плебісцитом в користь вільної української науки, проти її гноблення і нищення окупантом, в користь волі і незалежности українського народу.

Мавши це на увазі та у відповідь на надрукований в цьому числі заклик Управи Головної Ради НТШ, Український Народний Союз і „Свобода" з сьогоднішнім днем включаються в кампанію збірки Ювілейного Фонду НТШ, гаряче закликаючи своїх членів і читачів до масової і активної участи у цій збірковій акції.

Доложімо всіх сил і зусиль, зокрема нехай кожний з нас складе свою щедру пожертву у цьому великому ювілейному плебісциті.

Черговий акт української трагедії

За кордони СССР дісталася вістка про те, що у Львові на початку лютого місцевий суд засудив відомого діяча і публіциста Вячеслава Чорновола, автора збірки „Лихо з розуму", на сім років таборів суворого режиму та п'ять років заслання, тобто разом на 12 років позбавлення свободи. Судили Вячеслава Чорновола вже за „традиційним" обвинуваченням у „протирадянській агітації та пропаганді", відкликаючися до зловісної статті 62 Карного Кодексу УССР.

Для Вячеслава Чорновола ані цей суд, ні присуд, ні обвинувачення не були несподіванкою. Не вперше вже йому доводилося ставати перед совєтським судом і обороняти на ньому законне право українського народу на вільне і незалежне життя, хай навіть у рамках, визначених конституцією УССР чи СССР. Вироком суду Чорновола „живцем поховано" за дротами совєтських концтаборів. З рядів оборонців основних прав людини і народів цим присудом виведено ще одного борця в надії, що в такий спосіб вдасться зламати спротив українського народу і приневолити його до безумовного послуху окупаційному совєтсько - російському режимові.

Якраз на початку березня в УССР відзначувано 50-річчя т. зв. Верховного Суду УССР, який, як про це розписується совєтська україномовна преса, ніби має стояти „на варті законности". З цієї нагоди працівникам Верховного Суду вручено „почесні грамоти" та інші нагороди", а у привітальних заявах багато дечого сказано на тему „зміцнення соціялістичної законности". Все це відзначування відбувалося в атмосфері терору і плянового та систематичного порушування прав людини в СССР і основ будь - якої законности, на сторожі якої мав би стояти в першу чергу цей Верховний Суд.

Це відзначування 50-річчя діяльности „сторожа законности" УССР відбувається якраз в час розгулу совєтського поліційного терору і повного безправ'я, яке Верховний суд УССР з наказу Москви прикриває і санкціонує. Засуд Вячеслава Чорновола розкриває справжнє обличчя совєтського судочинства і совєтських судів, які є слухняним знаряддям совєтської протинародної, народовбивчої системи.

В СССР створено „Комітет сприянню всесвітньому Конґресові Миролюбних Сил"

Москва. — На осінь 1973 року в Москві заплановано т. зв. Всесвітній конґрес миролюбних сил, скликання якого спонзорує Всесвітня Рада Миру. 7 березня в Москві відбулася „нарада представників профспілкових, молодіжних, жіночих, кооперативних, науково - технічних організацій, творчих спілок і Парляментської групи СРСР", на якій оформлено „Радянський комітет сприяння всесвітньому конґресові миролюбних сил". Цей Комітет очолив М. В. Зимянін. Завдання Комітету — сприяти „успішному проведенню всесвітнього конґресу миролюбних сил на якнайширшій основі, з участю всіх громадсько-політичних сил, що виступають за мир і міжнародне співробітництво, за безпеку і національну незалежність народів, проти імперіялістичної політики аґресії і неоколоніялізму". Рішення відбути в Москві „всесвітній конґрес миру" було винесено на засіданні Президії Всесвітньої Ради Миру в Сантіяґо (Чіле) в жовтні 1972 р.

Пантелеймон Ковалів

СТОЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ НТШ

Цього року українська громадськість відзначає столітній ювілей НТШ, Наукового Товариства ім. Шевченка. Ця дата золотими літерами вписана в історію української науки, в історію НТШ. Силою історичних обставин наша наука мала своїм першим вогнищем НТШ в Галичині, щоб передати потім багатий досвід на Східну Україну, яка стогнала під указами царських міністрів.

Спочатку НТШ існувало не як Наукове Товариство, а як — Літературне. Тільки згодом воно було зреформоване в Наукове Товариство, прибравши собі патроном Тараса Шевченка. І від того часу почав існувати науковий орган „Записки Наукового Товариства ім. Шевченка". Як установа НТШ почало організовувати різні Секції, Комісії, Архіви, які випускали окремі збірники наукових праць.

Так, праця природознавців НТШ прислужилася до розвитку наукової мови і вироблення термінології завдяки працям: Ів. Верхратського, Дм. Левицького, М. Мельника, Ів. Пулюя, Ів. Раковського та ін. В Природничо-Математичній Секції В. Левицький виробив термінологію фізичну.

НТШ віддало багато уваги вивченню української мови. Над цим питанням працювала спеціяльна Комісія української мови. Ще Ол. Барвінський, перший голова НТШ, у своєму справозданні сказав: „Товариство ім. Шевченка стало огнищем з-під курної стріхи рідного слова, котре об'явило свою живучість в белетристичних творах новіших українсько-руських письменників, перекладах св. Письма та в перекладах поетичних творів світових геніїв. Наспіла тепер пора підняти нашу мову до наукової поваги, перепровадити її через строгу науку і на високостях науки встановити наше національне ім'я" (Записки НТШ, II, 177).

З постанням НТШ почалась боротьба між двома течіями: „москвофільською" і „народовецькою". Представники першої — „москвофіли" заперечували самостійне існування українського народу та його мови, орієнтуючись на російський царизм і російську культуру. Представники другої — „народовці" орієнтувались на народну українську мову. Вся наукова праця провадилась на основі народної мови. Така була роля „народовців", з яких вийшли: Іван Франко, Василь Стефаник, Ольга Кобилянська та ін.

Велику ролю в організації наукової праці відіграв М. Грушевський, голова НТШ. Після від'їзду його на Україну наукова праця в НТШ не переривалась. Незабаром було організовано Термінологічну комісію в рямцях Природничої Секції та інші комісії, як: Комісія української мови, Комісія української літератури, Комісія нової історії України та ін.

НТШ друкувало наукові й белетристичні твори Ів. Франка, П. Житецького, Ів. Верхратського, А. Кримського, В. Гнатюка та ін. Тут друкувалися твори М. Грушевського, С. Єфремова, Лесі Українки, М. Коцюбинського, В. Стефаника.

Навколо НТШ розвивалася українська наука, українська культура мавши в своїй основі живу народну мову, якою писав свої твори і Ів. Франко, закликаючи письменників та інтелігенцію Галичини орієнтуватися на мову наддніпрянських письменників — Тараса Шевченка, Лесі Українки, М. Коцюбинського та ін. Цієї ідеї тримається НТШ й тепер, за межами України, стоячи міцно на соборницьких основах розбудови одної української літературної мови Соборної України.

Тому з такою повагою прийняли ці домагання в Галичині й наддніпрянська інтеліґенція та представники науки, застосовуючи їх у себе, де це було потрібно.

Діяльність НТШ стала незаперечним чинником. Недарма НТШ назвали другою Академією Наук. Цю ролю воно виконує й тут, на еміґрації, де скупчені видатні наукові сили, переважно члени НТШ. Тут видаються „Записки" й окремі наукові праці з різних галузей знання та наукових серій. А завершенням цієї праці є Енциклопедія Українознавства.

Століття наукової й культурної праці НТШ — це велетенське досягнення, яке ввійшло в історію світової науки. Про це свідчить хоч би факт, що членами НТШ є численні вчені світу, і серед них учені світової слави. Цим засвідчено перед усім світом, яку ролю відіграло НТШ в історії української науки та української культури взагалі.

Столітній ювілей НТШ — це підсумки всього того, що зробило НТШ за сто років безнастанної й важкої праці. Це — досягнення й дороговказ, за яким має йти далі у розбудові української науки й культури молодша ґенерація праці на науковому й культурному полі. Це — незаперечний доказ тих великих спроможностей, що їх мала українська нація, ставши на шлях світової науки і культури, як рівний член серед інших націй.

КРИТЕРІЇ ВАРТОСТИ ТВОРУ

Київ. — Інформуючи про присудження літературної премії імени Лесі Українки 1973 року письменнику І. А. Багмуту за повісті „Наш загін", „Смерть фашистам!", „Щасливий день суворовця Криничного", „Голубе плесо" та оповідання „Шматок пирога", газета „Культура і життя" пише, що ці твори були відзначені тому, що виховують підростаюче поколіня в дусі високих комуністичних ідеалів" та через це являються „гідним внеском у скарбницю української радянської художньої літератури". Идеться тут про літературну премію за кращі твори для дітей, яка була встановлена ЦК КП України та Ради міністрів УССР на честь 100-річчя з дня народження Лесі Українки.

Матвій Стахів

ЯК МОСКВА НИЩИЛА НТШ

З приводу ювілею сторіччя НТШ (1873-1973)

Перший совєтський наступ на НТШ

Звичайно, коли згадують про спробу совєтської влади завсім зліквідувати Наукове Товариство ім. Шевченка, то мають на увазі насильне розв'язання НТШ в січні 1940 року. Проте, це був уже останній наступ з метою знищити не лише саму установу, але також її членство, як носія ідейної бази її діяльности: праця в усіх ділянках науки при повній незалежності від будь - якого чужого встрявання і натиску для досягнення правди України проти ворожих перекручень і фальшувань.

Перший такий напад на членство НТШ з метою знищити цю ідейну базу незалежности української науки був проведений Москвою вже при кінці 1920-их років, а закінчений був у 1934 році. Це була проґресивна ліквідація Української Академії Наук у Києві (в початках 1920-их років перезвана на Всеукраїнську Академію Наук, ВУАН). При нагоді ювілею сторіччя НТШ варто нашій національній спільноті на еміґрації ближче зазнайомитись з цим московським злочином проти української незалежної науки.

Наукова установа це в першу чергу об'єднання науковців для спільних студій і оповіщення їх вислідів. Хто бажає руйнувати якусь наукову установу, той не лише розбиває організаційну форму цієї науки, але також руйнує і нищить морально і фізично цих науковців. Такою методою Москва переводила свій наступ на НТШ перший раз.

НТШ було від часу самого заснування соборною організацією. В ньому були засновниками і далі діяли науковці і культурні творці як із західніх земель України, що були до 1918 року під австро - угорською владою, так і з східніх земель, що були під утиском царської московської окупації. Отож, у Києві, Полтаві, Харкові і інших більших осередках Східньої України жили й діяли дійсні члени НТШ, і то найвизначніші з них: Володимир Антонович, Олександер Кониський, Микола Лисенко, Юхим Січинський, Яків Шульгин, Олекса Черняхівський, Олександер Грушевський, Дмитро Яворницький, Дмитро Багалій, Микола Василенко, Орест Левицький, Олександер Лотоцький, Олекса Новицький, Федір Щербина, Сергій Єфремов, Федір Савченко, Євген Тимченко, Гнат Житецький і багато інших. З цих дійсних членів НТШ в Придніпрянській Україні зорганізував Михайло Грушевський у Києві після першої революції (в 1911) Українське Наукове Товариство, яке далі тісно співпрацювало з НТШ у Львові. Коли Українська Центральна Рада при кінці 1917 року рішала заснувати Українську Академію в Києві, то вона постановила, щоб основою цієї Академії стали дійсні члени НТШ, об'єднані в згаданім Українськім Науковім Товаристві в Києві. Коли перша московсько - совєтська інвазія не дала змоги закінчити організацію цієї Академії, то Гетьман Павло Скоропадський підписав закон про її заснування в листопаді 1918 р. До цієї академії запрошено також членів НТШ, а дійсний член НТШ Агатангел Кримський був обраний її „неодмінним секретарем".

У перших роках московсько - совєтської окупації влада мала багато інших клопотів, як організація академічної науки і університетів. Покищо вона залишила в формальнім спокою Українську Академію Наук і не бралася її опановувати зсередини. Але це було для влади „чуже тіло" в совєтській системі. Совнарком і партія тоді мали плян звести до близького зера стан УАН „мирними засобами" ліквідації: 1) не приділювано членам УАН відповідної пайки харчів (тоді харчі підлягали системі приділу); 2) не приділювано для УАН паперу на друк її праць; 3) навіть у випадку, якби Академія десь припадково дістала папір, то їй не давано змоги друкувати, бо друкарні були у д е ржавлені. Влада була переконана, що академіки розбіжаться, і буде з ними спокій. Коли вчені витривали на науковім фронті, то прийшов перший великий голод в Україні, що постав не лише з посухи, але й внаслідок безоглядних совєтських реквізицій у селян навіть посівного збіжжя. В роках 1921-22 члени УАН перебували на півголодній пайці. Проте, Грушевський, що тоді перебував у Відні, зорганізував велику збірку пожертв для рятування наших науковців, зокрема серед еміґрації в ЗСА і Канаді. Це врятувало УАН.

Після того Москва потребувала „віддиху" („передишки"). Ленін наказав переводити Нову Економічну Політику (НЕП), щоб при допомозі закордонного капіталу відбудувати зруйноване першими комуністичними експериментами ціле господарство. З огляду на масові повстання в 1921 році в усій Україні Москва часово рішила — „надути хахлів" і почала формально „українізувати" свою окупаційну адміністраційну бюрократію, тобто вчити московських урядовців трохи ламати українську мову в стосунках з українським селом. Це дало змогу також членам УАН дістати деякий віддих і можливість праці. Цей курс політики в Україні ще зміцнився тоді, коли після смерти Леніна (в 1924 р.) настала в центрі диктаторської партії боротьба за керівництво між різними партійними лідерами. Секретар партії Сталін тоді рішив сператися також на комуністів-українців, що в листопаді 1920 року після перемоги Москви над УНР виросли з лівого крила українських со-

(Закінчення на стор. 8-ій)

Лука Луців

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

Любов Коленська. ПАВЛІВ ТРІЮМФ. Ню Йорк, 1971, ст. 204. Обгортка: Петро Холодний.

Читач — Про кого пишеш?

Рецензент — Про книжку Любови Коленської „Павлів тріюмф".

Ч.: — Про неї вже була рецензія в „Свободі" (ч. 210, 1971).

Р.: — Знаю. Може згадаємо і про неї та ще про дещо. Мені подобається активність цієї письменниці. Вона почала літературно працювати ще в Німеччині перед 1949 роком. На свою першу книжку „Самотність" (Ню Йорк, 1966) дістала численні дуже похвальні оцінки, як це видно з „сорочки" на обкладинці другої книжки її творів. Та всі ці оцінки дуже загальникові, з них важко пізнати письменницю.

Ч.: — На це треба читати її твори!

Р.: — І то читати докладно й уважно, „бо це майже поезія в прозі", як твердив один рецензент першої книжки Л. Коленської.

Ч.: — Л. Полтава писав у згаданій рецензії в „Свободі", що є „дві Любови Коленські: одна має природний хист, а друга — начитана, літературна... Коленська змагається проти Коленської: літературна проти природньої, своєрідна — проти штампованої".

Р.: — Тягнеш мене за язик. Л. Полтава називає „найбільш оригінальним" оповідання „А я й не знала", і додає: „Та, що її мали викрасти — непомітно втекла з чоловіком Марти, яка прибула врятувати Надію від чоловіка". Л. Полтава називає Надію „сучасною людиною", яка зробила „явно всупереч письменниці Л. Коленській".

Не можемо знати, чому рецензент побачив аж дві Коленські, коли він кілька рядків нижче пише, що письменниця „не накидає мотуза на шию (героям—Л. Л.) і не тягне їх до кращого".

А ще далі твердить, що „обидві Любови Коленські хотіли б героїв бачити кращими, та не можуть зв'язувати їм рук".

Л. Полтава вважає, що „найбільш надуманим твором письменниці є „Полями проходила мати", якого героєм є син мільйонера, що любив змінювати дівчата, як рукавички, хоч був уже одружений з Аглаєю. На думку Полтави, гульвіса Ілля, чоловік Аглаї — це не тип, а випадок „один на мільйони", а література „має знайомити нас не з окремими випадками, а з типовими випадками і людьми" — типами. Гадаємо, що авторка належно приготовила читача до того, щоб він повірив Іллі, який покидає плян виїзду до Лондону з новою любкою Анною, коли побачив щасливу молоду матір, що тішилася немовлям у возику.

Та, пишучи про книжку Л. Коленської, хочемо звернути увагу на щось важливіше від того, як хто розуміє її твори. Авторка заявляє: „Мої оповідання ніколи не були задумані тенденційно, аж потім впродовж творення розвивалась та чи інша ідея, а закінчення новель не раз змінялось кілька разів". Такий спосіб опрацьовування своїх т в о р ів спричиняє те, що читач деколи не може здогадатися, що письменниця хотіла сказати. У згадуваній новелі „Полями проходила мати" це типова новеля з несподіваним закінченням (авторка хотіла „апотеозувати" материнство", і це їй вдалося, бо цей твір доносить цю ідею до читача. Отже, повинен бути такий процес: Автор має творчу ідею. Він втілює її в свій твір, і читач знаходить її там. Шевченко бажав собі единої заплати за свою творчість: щоб його зрозуміли читачі. („Одна сльоза з очей карих і пан над панами").

Л. Коленська так вияснила провідну думку своєї новелі „Юліян і Юліянна": Юліян — це письменник або мистець, а Юліянна — це публіка, яка вимагає від мистця розваги, і, коли її не дістає, не хоче його знати. Коли ми читали цю новелю, то важко було пізнати її ідею. Не зрозумів цього твору і Л. Полтава, який пише про нього: „Молода заміжня мати, досить негарна, полює в парку на когось цікавого. Цікавлять її о п о відання, фантазування, більше нічого... Коли черговий знайомець не має що принести цікавого... Юліянна відкидає його".

Гадаємо, що коли б авторка мала готову ідею твору на початку творення, то не було б такого розходження між нею і читачем.

Про новелю „Його злочин" авторка пише таке: „Видавець хотів би поширити свої ідеї, не рахуючися з письменником, якого старається нагнути до своїх плянів". Та це не підкреслено в творі, в якому письменниця Тетяна, авторка повісти з українською тематикою, не обороняє свого становища: „Вона розуміє, що це зовсім не таке важне, чи її повість вийде... Гірше віднайти щиру приязнь, і бездумно її відкинути..."

Л. Коленська була присутня на кількох літературних вечорах, влаштованих з з приводу видання збірки „Павлів тріюмф". На вечорі в Ню Йорку (14 квітня 1972) мистець - маляр В. Ласовський сказав, що оцінює твори Л. Коленської зі становища маляра й драматичного актора, бо на цих родах мистецтва фахово визнається. В театральній школі навчають учнів відчувати біль тоді, коли їх ніщо не болить, бо глядачі повинні мати віру в те, що бачать на сцені. Ми згадали вище, що читач, після прочитання літературного твору, повинен знайти його провідну думку. В. Ласовський говорив про те, що глядач повинен вірити в правдивість тієї візії, що бачить на сцені.

В найдовшому творі „Пав-

(Закінчення на стор. 7-ій)

Алла Коссовська

ДОЧКА

2

Увечері зібралися гості. У Миколи було багато друзів, і кожному хотілося побачити його дочку, що прибула „звідтам". Але Лариса не викликала до себе симпатії, трималася згірдливо і гостро уривала завзятих антикомуністів, які не здержувалися від критики совєтської системи. Старий петлюрівський старшина, згадавши молодість, спробував був позалицятися до вродливої гості, але скоро відійшов від неї з розгубленим виразом обличчя. Інженер Чорненко, співробітник Миколи, сидячи під час вечері поруч з Ларисою, спробував був розважити її якимось анекдотом про Брежнєва, але Лариса коротко його обірвала: „Прошу в моїй присутності таких речей не розповідати".

Вечір явно не вдався, і гості скоро розійшлися. Посумнілий батько м о в ч к и збирав зі столу посуд. Лариса, з цигаркою в устах, сиділа в кутку канапи, пускаючи кільця диму під стелю і уважно стежачи за тим, як вони повільно розпливалися в повітрі.

Мовчання мучило Миколу, а про що говорити з дочкою він не знав. Почуття відчужености не зникло і тоді, коли він, перемивши посуд і сховавши його до шафи, підсів до дочки на канапу і теж запалив цигарку. Деякий час курили мовчки. Нарешті, Микола запитав:

— З чого померла мати?

— Пістряк шлунку.

— Мучилася дуже? — з болем в серці запитав батько.

— Так, і до останнього віддиху дорікала тобі за втечу.

Микола глянув на неї з прикрим здивованням і подумав: „А вона жорстока".

— Чого ж ви хотіли, щоб мені кулю пустили в потилицю в підвалі НКВД?

— Ну, вже й кулю! Є багато злочинців страшніших за інженера Криницького. Є справжні вороги нашого народу.

— А я, значить, ворог, але не справжній, — криво усміхнувся Микола. — Але ти, Лариско, не плутай народу з владою. Це — велика різниця, а в Одесі навіть дві, — спробував він пожартувати, але жарт не вдався.

Лариса струсила попіл з цигарки в попільничку.

— Не говорім на цю тему, боюся, що тут ми не знайдемо спільної мови.

— Ні, я не хочу нічого замовчувати. Будьмо відверті, як і належиться батькові з дорослою дочкою. Твоя мати хотіла, щоб я залишився під совєтами після того, як я за німців очолював в місті українську адміністрацію. Не знаю, чи вона казала тобі, що на мене чекало б? Вона, начебто любила мене. І я вас обох любив безмежно, але вмерти безглуздо, в підвалі, брр... Невже можна було прирікати на це коханого чоловіка?!

— А я тобі кажу, що цього не трапилося б! — самопевно заперечила Лариса.

— Ти кажеш! Що ти можеш знати, тобі тоді було п'ять років!

— Можливо, — вела далі дочка, — що тобі довелося б відсидіти деякий час. Але кожну провину треба спокутувати...

Микола схопився з місця, наче його вперіщили батогом.

— Провину?! Яку провину?! Перед ким? Перед своїм народом я чистий, як скло! Ніхто мені не може закинути, що я задля власної користи взяв на себе управління українським містом. Треба було чесних людей, патріотів, не совєтських „патріотів", а справжніх, українських, щоб не залишити населення цілковито на волю окупанта, щоб у міру змоги запобігати розправам і провокаціям, щоб годувати тих, що вмирали з голоду.

— І все таки фашисти безкарно стріляли і вішали тих самих твоїх голодних громадян... Добре рятували, що й казати!

— До цього я не прикладав своїх рук, даю тобі слово чести! А що не в моїх силах було стримати німців, це не моя провина. Мої впливи були дуже обмежені. І, все ж таки, дещо мені пощастило зробити, декого я врятував.

Микола говорив гаряче і переконливо. Висловившись, він відразу заспокоївся і, закуривши нову цигарку, продовжував:

— Ось, коли почався німецький відступ, переді мною встала дилема: відступати з ними або переходити на нелеґальне становище. Я вибрав був останнє, але не зміг зв'язатися з українс ь к и м підпіллям і вирішив відступати з німцями. Твоя мати не схотіла йти за мною. Вона не хотіла кидати хати, вона боялася за тебе, хоча тисячі матерів виїхали з дітьми, значно молодшими, ніж була ти.

Ти гадаєш, мені було легко покинути вас? Але попереду була надія, що все ще зміниться і ми стрінемося знову, а позаду була лише смерть, непотрібна, страшна смерть.

Несподівано тепла хвиля ніжности знову огорнула батьківське серце, він узяв доччину руку і, пестячи кожен її палець, попросив:

— Розкажи мені про себе, про внучечку.

Лариса стримано всміхнулася.

— Внучка твоя здорова, прекрасно вчиться, дуже здібна дівчинка. Їй вісім років недавно минуло. Її прийняли в піонери. Скільки радости було, коли зав'язали на її шиї червону краватку!

— А по-українськи вона говорить?

— Поки була жива мама, вона з нею говорила і навіть навчила Адочку читати й писати по-українськи. Мені цим займатись ніколи, я багато працюю, а мати мого покійного чоловіка, яка живе з нами, росіянка.

Обличчя Миколи знову спохмурніло.

(Закінчення буде)

ВІСТІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА В ЗДА

Організаційна схема НТШ

У зв'язку із відзначуванням століття Наукового Товариства ім. Шевченка виникла потреба проінформувати українську громаду про організаційну схему Товариства. По великому ісході з Рідних Земель відновлено дня 30 березня 1947 року діяльність НТШ в Мюнхені, приймаючи статут Матірнього Товариства, який обов'язував у Львові. Та вже вкоротці показалося, що з уваги на різнородні правні вимоги в поодиноких країнах поселення та велике розпорошення членів по всій діяспорі, статут цей вимагав пристосування до умов даної країни. Тому кореспонденційним шляхом (1 березня 1954 — 15 січня 1955) рішено прийняти як доконаний факт створення чотирьох Відділів Товариства, а саме в ЗСА (Ню Йорк — тепер, голова проф. д-р Матвій Стахів), в Европі (Сарсель — тепер, голова проф. д-р Володимир Кубійович), в Канаді (Торонто — головою був сл.п. проф. д-р Євген Вертипорох) і в Австралії (Сидней - Норт Балвин, тепер, голова д-р Теодосій Ляхович), які то Відділи означено в скороченні: АНТШ, ЕНТШ, КНТШ і НТША. З юридичної точки зору ці Товариства є окремими легальними автономними одиницями, статути яких є пристосовані до правних вимог даної країни.

Для репрезентації назовні та для координації наукової праці, створено на місце давнішого Головного Виділу НТШ — Головну Раду Наукових Товариств ім. Шевченка, з місцем осідку Генерального Секретаріяту. Головну Раду НТШ складають з уряду кожночасні голови поодиноких НТШ, директори Секцій НТШ та делеговані Загальними Зборами представники окремих НТШ, а саме 2 від АНТШ, по одному від ЕНТШ, КНТШ і НТША, а також члени Президії Головної Ради, яких вони є обрані з-поміж дійсних членів з-посеред вище поданих осіб. На чолі Головної Ради НТШ стоять вибрані нею Президент і Генеральний Секретар. Президентом в останній каденції був недавно померлий сл.п. проф. д-р Є. Вертипорох, генеральний секретаріят є в руках проф. д-ра В. Стецюка. На чолі крайових Відділів НТШ стоять Управи, що їх обирають Загальні Збори. Однак за наукову працю відповідають дирекції наукових Секцій, які працюють міжтериторіяльно і об'єднують дійсних членів, членів-кореспондентів і звичайних членів з цілої діяспори, що є професіоналістами даної, чітко окресленої наукової ділянки, незалежно до якого крайового НТШ вони належать. Під теперішню пору діє 5 Секцій: 1. Історично-Філософічна (48 дійсних членів, з того 43 українців і 9 членів-кореспондентів — директором є проф. д-р В. Кубійович, секретарем — проф. д-р В. Янів, з осідком в Сарселі). 2. Секція Історії України (14 дійсних членів — директором є проф. д-р С. Горак, секретарем — проф. д-р М. Чировський, з осідком в ЗСА). 3. Філологічна Секція (33 дійсних членів, з того 24 українців і 14 членів-кореспондентів — директором є проф. д-р В. Лев, секретарем проф. д-р В. Стецюк, з осідком в ЗСА). 4. Хемічно-Біологічно-Медична Секція (45 дійсних членів і 1 член-кореспондент — директором є проф. д-р М. Зайцев, секретарем проф. д-р Е. Жарський). 5. Математично-Фізична Секція (15 дійсних членів і 1 член-кореспондент — директором є проф. д-р О. Андрушків, секретарем проф. д-р О. Біланюк). Крім вище поданого числа дійсних членів, НТШ має в своєму числі 2 почесних членів (Европа). Саме під проводом Головної Ради НТШ відбудеться цього року Ювілейний Науковий Конгрес в Ню Йорку.

Звіт з діяльности Ювілейного Комітету для відзначення століття НТШ

Для запланування, в загальному, відзначення століття НТШ і технічного переведення ювілейних святкувань, покликано до життя Ювілейний Комітет. В склад Президії Комітету входять: голова проф. д-р О. Андрушків, заступники голови — проф. д-р П. Стерчо і д-р П. Богданський, та секретар інж. Р. Кобринський. До Комітету входить 6 Комісій: 1. Видавнича (голова проф. д-р М. Стахів), 2. Комісія преси і інформації (голова ред. А. Драган), 3. Імпрезова (голова проф. д-р П. Стерчо), 4. Комісія зв'язків (голова — проф. Л. Шанковський), 5. Організаційна (голова інж. Р. Кобринський) і 6. Фінансова (голова проф. д-р О. Андрушків). Для зазнайомлення ширшого загалу з працею і осягами НТШ на протязі століття видано українською мовою коротку історію НТШ п.н. „Сто років праці для науки й нації", яку написав проф. д-р В. Лев.

Звіт з діяльности Ділового Комітету Ювілейного Наукового Конгресу

Крім Почесної Президії та Громадсько-Суспільного Комітету, створено вужчий Діловий Комітет Конгресу, до якого ввійшли проф. д-р О. Андрушків, як голова, та проф. д-р В. Стецюк і проф. д-р В. Лев — як члени. З уряду входять сюди також директори Секцій і всі члени Головної Ради. Цей Діловий Комітет займається науковою підготовою Конгресу.

Науковий Конгрес відбудеться в днях 23, 24 і 25 листопада 1973 р. в залях Українського Інституту Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку, з такою програмою: П'ятниця, 23 листопада 1973: реєстрація учасників Конгресу; відкриття Конгресу Президентом Г.Р. НТШ; пленум — доповідь з історичною тематикою; обідова перерва; доповідь на філологічну тему; доповідь на тему Українських Церков; доповідь із суспільно-економічною тематикою; доповідь на тему стислих наук; відкриття вистави видань НТШ і архівних матеріялів української державности 1917-20 років; наукові конференції Секцій і Комісій (15-хвилинні доповіді і 10 хвилин на запити і дискусії).

Субота, 24 листопада 1973: Наукові конференції Секцій і Комісій; обідова перерва; наукові конференції Секцій і Комісій.

Неділя, 25 листопада 1973: Богослуження в Українських Церквах; кінцевий пленум: доповідь на тему сучасного стану українських наук в Україні і в діяспорі; резолюції; закриття Конгресу.

Теми зголошених доповідей будуть подані в пресі в листопаді 1973 р. При реєстрації учасники Конгресу одержать подрібну програму ювілейних святкувань та видані окремою книжкою абстракти доповідей українською і англійською (чи французькою або німецькою) мовами. Дотепер зголошено: Історично-Філософічна Секція — 10 доповідей, Секція Історії України — 5, Філологічна Секція — 17 (з тому числі 2 з бібліотекарства), Хем.-Біолог.-Медична Секція — 16, Мат.-Фізична Секція — 5, разом 53 доповіді. Речинець надсилання дальших зголошень кінчиться 31 березня 1973 р.

Звіт з діяльности Імпрезової Комісії

В суботу, 24 листопада 1973 р. відбудеться ювілейний бенкет в Джорджен залі готелю Статлер-Гілтон (7-ма Евеню і 33-тя вулиця в Ню Йорку). Бенкет почнеться коктейлем в год. 6-ій веч. в Ivy Suite, вечеря в год. 7-ій. По бенкеті відбудеться мистецька програма. Усні промови і відчитання письмових привітів будуть обмежені до мінімуму. Програму бенкету буде подано в листопаді 1973 року в пресі і в програмках-запрошеннях.

Під час Наукового Конгресу відбудеться виставка всіх видань НТШ на протязі століттьої праці, влаштована проф. д-ром В. Левом і д-ром О. Соколишином та виставка архівних матеріялів української державности 1917-20 років, влаштована проф. д-ром В. Трембіцьким. З Імпрезовою Комісією тісно співпрацює Організаційна Комісія, яка підготовляє технічну сторінку Наукового Конгресу та бенкету. Вона замовила вже виготовлення ювілейних жетонів, що їх будемо поширювати на терені Ню Йорку й інших скупчень нашої еміграції, в часі ювілейних святкувань. Всі ювілейні видання НТШ с означені ювілейною емблемою. Емблему на ювілейні видання НТШ та емблему на фірмові письма Комітету виготовив мистець В. Божемський, проєкт жетону виконала мистець Я. Палладій. В ювілейному році урядові конверти НТШ с також означені ювілейною емблемою.

Звіт з діяльности Комісії Зв'язків

Досі працюють такі Ювілейні Комітети в терені:

1. Чікаго: голова проф. д-р Ю. Мачук, скарбник д-р П. Вигінний. Крім підготови ювілейних святкувань в Чікаго, Комітет зібрав на місці суму 1,745 долярів, які переслав до Ню Йорку на ювілейні публікації НТШ.

2. Клівленд: голова інж. Г. Бобків, секретар С. Кікта. В програмі відбудеться Ювілейний Концерт 11 березня, з черги Наукова Конференція з трьома доповідями в дні 19 травня 1973, вкінці в жовтні — науковий семінар з бенкетом.

3. Вашингтон: голова — проф. д-р Ю. Старосольський, секретар д-р П. Оришкевич. В програмі є наукові конференції в березні (українською мовою) і в квітні (англійською мовою), в жовтні бенкет. В наміренні Товариства буде відправлена Служба Божа о. проф. В. Макухом.

4. Філядельфія: голова — проф. д-р Р. Максимович, секретар мгр Т. Печерський. Влаштуванням святкувань займається місцевий Осередок НТШ.

Крім того йдуть заходи для створення Ювілейних Комітетів в Детройті, Боффало, Ню Йорку, Бостоні, Сиракюзах, Рочестері, Трентоні, Трої, Пассейку, Ню Гейвені, Піттсбургу, Акроні, Лорейні, Лос Анджелесі, Міннеаполісі, Маямі й ін. місцевостях.

Звіт з діяльности Фінансової Комісії

По день 25 лютого 1973 р. зібрано на Ювілейний Фонд НТШ суму 17,096 долярів. До запланованих тому два роки на видання ювілейних публікацій НТШ 50 тисяч долярів, бракує ще сума около 33 тисяч. Сьогодні кошти видавничі зросли до 60,000 дол. Комісія надіється, що в ювілейному році Фонд досягне своєї мети.

За задокументування жертвенности і тістизму наукового громадянства для наукових установ — подаємо першу частину списка ВШ. ПП. Меценатів (з пожертвами 1,000 дол.) та Жертводавців.

По 1,000 долярів зложили п-ство д-р В. і Е. Стефуряки, Чікаго, Ілл. і д-р Е. Омельський, Клівленд, Огайо, Український Народний Союз, Джерзі Сіті, Н.Дж.

По 500 дол. — Український Народний Союз, Джерзі Сіті, Н.Дж., проф. д-р С. Кузик, Ескондідо, Кал., д-р В. Пруць, Лос Анджелес, Кал., П. Добрянський, Бронкс, Н.Й.

300 дол. — д-р С. Войтович, Плано, Ілл.

По 250 дол. — Український Робітничий Союз, Скрентон, Па., д-р Я. Макарушка, Вінгемтон, Н.Й.

По 200 дол. — Союз Українців Католиків „Провидіння", Філядельфія, Па., Кредитівка „Самопоміч", Детройт, Міч., інж. Ю. Ястремський, Ню Йорк, Н.Й., д-р Н. Пелехович - Гайворонська, Форест Гиллс, Н.Й., д-р К. Кебало, Ню Йорк, Н.Й.

По 150 дол. — д-р Я. Войнаровський, Чікаго, Ілл., д-р Р. Л. Кіцай, Чікаго, Ілл., д-р І. Демус, Мокена, Ілл., проф. д-р Р. Осінчук, Ню Йорк, Н.Й., М. Саїдан, Детройт, Міч., В. Кий, Честер, Па.

130 дол. — д-р В. Сушків, Ню Йорк, Н.Й.

По 125 дол. — проф. д-р Я. Падох, Ню Йорк, Н.Й., д-р Н. Кіналь, Йонкерс, Н.Й., д-р Т. Решетило, Лїма, Огайо.

По 120 дол. — Ю. Личковської, Семінол, Фло., д-р П. Богданський, Ню Йорк, Н.Дж.

105 дол. — проф. О. Омецінський, Рочестер, Н.Й.

По 100 дол.: Стейт Ню Йорк — проф. д-р В. Лев, Озон Парк, д-р М. Зарицький, Бруклин, д-р О. Соколишин, Асторія, д-р І. Лазорик, Бруклин, М. Яремко, Риджвуд, п-тво Р. і М. Кобринські, Ню Йорк, мгр А. Кобринська, Ню Йорк, інж. К. Ліщинський, Ню Йорк, п. П. Мурин, Рочестер, проф. д-р М. Богатюк, Девітт, д-р М. Яната, Бруклин, д-р О. Оришкевич, Бруклин, д-р І. Новосівський, Бруклин, д-р І. Метіль, Боффало, д-р В. Богданів, Асторія, проф. д-р Я. Гурський, Девітт, д-р М. Логаза, Сиракюз. Стейт Ню Джерзі: проф. д-р О. Андрушків, Савт Оріндж, проф. д-р Р. Андрушків, Савт Оріндж, проф. д-р В. Стецюк, Джерзі Сіті, проф. д-р М. Чировський, Мепльвуд, проф. д-р М. Зайцев, Ньюарк, А. Мазур, Джерзі Сіті, п-тво Б. Робак, Ірвінгтон, п. К. Т. Салюк, Джерзі Сіті, д-р Р. Кравчук, Ньюарк, З. Юрків, Пассейк, д-р І. Карапінка, Ірвінгтон, д-р Ю. Карапінка, Ірвінгтон, Тов. „Самопоміч" (дир. М. Цяпка), Ньюарк, д-р Я. Рожанковський, Вігокен, інж. М. Плешкан, Ірвінгтон, І. Гринкевич, Ню Шрюсбері, п-ство С. Островські, Джерзі Сіті, П. Гарматій, Ньюарк, д-р Б. Филипчак, Кліфтон, Курінь ст. пластунів „Сіроманці", Савт Оріндж. Стейт Ілліной: сл.п. проф. д-р І. Розгін, Сентралія, д-р інж. Р. Шехович, Еванстон, д-р Р. Смик, Ковл Сіті, інж. С. Куропась, Чікаго, д-р І. Цимбалістий, Чікаго, Кредитівка „Певність", Чікаго, д-р Е. Войнаровська, Чікаго, д-р Ю. Городиловський, Чікаго, д-р П. Харук, Чікаго. Стейт Пенсильвенія: проф. д-р М. Стахів, Скрентон, проф. д-р П. Стерчо, Нарберт, о. шамб. М. Харина, Філядельфія, Л. М. Головінська, Філядельфія, проф. д-р М. Дудра, Ебенсбург, д-р Я. Мигулович, Ембридж, ред. Л. Бурачинська, Філядельфія. Стейт Мічіген: Т-во Українських Інженерів Америки, Відділ Детройт, Український Хор „Бандурист", Детройт, М. Мальований, Ленсинг, адв. І. Панчук, Ветл Крік. Стейт Коннектикат: д-р Ю. Трухлий, Стретфорд, мец. С. Волянський, Бриджпорт, П. Салабай, Савтінгтон. Стейт Огайо: д-р В. Розгін, Клівленд, д-р Д. Фаріон, Клівленд. Стейт Массачусетс: д-р Р. Миколаєвич, Гайд Парк. Стейт Норт Дакота: д-р Б. З. Гординський, Дрейк.

По 75 дол. — мгр О. Смаль, Ірвінгтон, Н.Дж., д-р Т. Шевчук, Кренфорд, Н.Дж., д-р Р. Пшик, Саммервіл, С.Кар., д-р Я. Возвідка, Ню Йорк, Н.Й., о. д-р І. Нагаєвський, Феніксвіл, Па., проф. д-р Е. Жарський, Асторія, Н.Й., В. Дармохвал, Ню Йорк, Н.Й.

60 дол. — мгр І. Боярська, Гакенсак, Н.Дж.

По 50 дол. — Стейт Ню Йорк: д-р К. Г. Рогозинський, Ню Йорк, проф. д-р М. Грецишин, Боффало, д-р О. Гудзяк, Сиракюзи, Г. Корсунь, Джексон Гайтс, Кредитівка „Самопоміч", Рочестер, проф. Б. Галаган, Ню Йорк, проф. д-р В. Трембіцький, Бруклин, проф. д-р М. Логаза, Девітт. Стейт Ню Джерзі: проф. С. Ю. Гординський, Верона, М. Литвин, Ірвінгтон, д-р Б. Худьо, Мілбірн, о. В. Танчак, Ню Бронсвік, д-р Р. Кравчук, Ньюарк. Стейт Ілліной: Українське Лікарське Товариство Північної Америки, Відділ Чікаго, інж. Д. Григорчук, Чікаго, д-р В. Марчук, Гінсдейл, д-р О. Фаріон, Чікаго, Ю. Е. Куляє, Чікаго, інж. В. Павлинський, Чікаго, д-р Я. Кокорудз, Ліберті Парк, п-тво М. і Д. Сасик, Мельроз Парк, д-р Б. Ткачук, Чікаго, д-р В. Труxлий, Чікаго, д-р М. Черний, Чікаго, д-р М. Іваницька, Лакпорт, Кредитівка „Самопоміч", Чікаго. Стейт Огайо: Український Народний Дім, Лорейн, д-р І. Н. Домбчевський, Янгставн, УККА, Відділ Лорейн, інж. Р. Грабець, Клівленд. Стейт Пенсильвенія: проф. д-р В. Яцун, Піттсбург, дир. Т. Мушник, Скрентон. Стейт Каліфорнія: д-р Я. Стахів, Лонг Анджелес, проф. д-р В. Оренчук, Саннівейл. Стейт Висконсин: Українська Кредитівка, Милвокі, д-р О. Цибрівський, Милвокі. Стейт

Роман Кобринський

НА ПЕРЕДОДНІ ЮВІЛЕЙНИХ СВЯТКУВАНЬ НТШ

(Слово на Шевченківській Науковій Конференції 10 березня 1973 р.)

Із особливою пошаною вшановуємо сьогоднішню Конференцію нашого Патрона Тараса Шевченка в ювілейному році нашого Товариства.

Такі Конференції, як сьогодні ми влаштовуємо кожнорічно, продовжуючи тим наші традиції, що їх ми плекали ще на Рідних Землях. Та сьогодні, у ювілейному році НТШ ми маємо змогу ретроспективно поглянути на пройдений шлях нашої праці та зробити підсумки наших осягів і успіхів. Сьогодні ми хочемо ствердити також, що ані ліквідація нашого Товариства окупантами на Рідних Землях, ані великий ісход у вільний світ, ані організаційні труднощі у відновленні нашої праці на еміграції, де члени нашого Товариства розбрилися по чотирьох континентах — не здержали нашої зорганізованої праці бо ми не зневірились ідеалам нашого Патрона і незмінно залишились вірними його „Заповітові".

Наші осяги за пройдених сто років — подані хронологічно і обширно у праці проф. д-ра В. Лева п. н. „Сто років праці для науки й нації", тому їх не будемо новино наводити. Та годиться згадати нашу діяльність напередодні нашого ювілею с за 1972 рік.

В загальних Наукових Конференціях влаштовано в минулому році Шевченківських Конференцію з доповідями професорів В. Лева, Л. Луцева, П. Ковалева. Для вшанування 80-ліття народин Їх Блаженства кардинала Йосифа відбулася окрема Конференція з доповіддю проф. Г. Лужницького п. н. „Кардинал Йосиф Сліпий, як науковець". Вшановано також століття народин Богдана Лепкого, з доповіддю виголосили професори: В. Лев, д-р С. Карпінська, д-р М. Кобринська, і проф. Д. Горняткевич. При тій нагоді висвітлено, з архіву проф. Горняткевича, фільм з похорону Богдана Лепкого в Кракові 1942 р.

Філологічна Секція дала такі Наукові Конференції: відзначено століття народин етнографа Володимира Гнатюка, з доповіддю проф. д-ра В. Романенчука, вшановано поета і журналіста Лева Лепкого в першу річницю його смерти. Доповіді виголосили проф. д-р В. Лев, д-р С. Ріпецький, а спогади про Лева Лепкого подали його товариші зброї ред. М. Островерха і проф. Р. Купчинський. З тієї нагоди відбулася виставка архівних матеріялів, що відносяться до Лева Лепкого, переданих Міною Лепковою і доповнених з архіву НТШ. Відзначено також 250-ліття народин Григорія Сковороди з доповіддю проф. д-ра В. Лева, ред. Я. Пеленського і д-ра М. Кушпіра. З нагоди американського з'їзду славістів влаштовано зустріч з українськими і чужими славістами. Доповіді виголосили: проф. д-р Я. Рудницький, проф. д-р Т. Жила, проф. д-р Д. Чопик. У цій зустрічі брали також участь польські і білоруські славісти. Зустрічею проводив проф. д-р В. Лев.

Мовознавча Комісія НТШ влаштувала в 1972 р. дві Конференції з доповідями проф. д-ра П. Ковалева про вживання форм „на Україні" і „в Україні" та про першу українську граматику. В Історичній комісії доповідав проф. д-р В. Ленцик про „Берестейську унію у світлі сучасної історіографії", в Хемічно-Біологічно-Медичній Секції говорив мгр А. Дражньовський про „Групи крови і етнографічну границю України". Висвітлено численні діяпозитиви як діяграми і статистичні таблиці. Комісія Регіональних Дослідів і Публікацій влаштувала Конференцію, на якій доповіді виголосили: проф. д-р В. Лев, д-р М. Ценко, д-р Р. Миколаєвич і ред. Т. Дурбак. Звіти подали також представники регіональних Комітетів з терену. Обговорено видання ювілейного регіонального Збірника з нагоди сторіччя НТШ.

Та головна увага наукових Секцій і Комісій була спрямована у передювілейному році передусім на підготову наукових доповідей на секційні Конференції Ювілейного Наукового Конгресу. Крім доповідей загального характеру на обох Пленумах Конгресу, відбудуться в обох днях Конгресу окремі Наукові Конференції, на яких члени Секцій і Комісій будуть мати змогу виголосити доповіді з ділянок їх спеціяльностей. Зголошено досі доповіді з таких ділянок: історія — 14 доповідей, економіка — 2, українська мова — 4, українська література — 12, бібліотекарство — 2, математика — 6, фізика — 2, хемія — 6, біологія — 4, медицина — 3, інженерія — 3, — разом 58 доповідей. Резюме тих доповідей будуть роздані учасникам Конгресу в окремих збірниках, українською і англійською (німецькою чи французькою) мовами.

Головні ювілейні святкування відбудуться в днях 23-25 листопада 1973 р. в Ню Йорку, на провінції є заплановані святкування у Чікаго (концерт 19 травня, конференція восени 1973 р.), у Вашингтоні (конференція 18 березня, у жовтні бенкет), у Клівленді (концерт відбувся 11 березня, наукова конференція в травні, бенкет в жовтні), в Сиракюзах і ін. Не наспіли досі зголошення із інших місцевостей як: Бостон, Ньюарк, Рочестер, Піттсбург, Лорейн, Лос Анджелес, Маямі, Міннеаполіс і т. д.

Видавнича діяльність НТШ у ювілейному році охоплює численні нові видання. Крім вище згаданої історії НТШ проф. Лева, що появилася українською мовою і проф. П. Ковалева п. н. „Проблема словосполучень", є у підготові історія НТШ англійською мовою, англомовне видання вибраних творів Івана Франка включно з „Мойсеєм", з численними ілюстраціями в люксусовому виданні, а далі бібліографія видань НТШ на протязі століття проф. В. Лева, спільна праця проф. д-ра М. Стахова — проф. д-ра П. Стерча — проф. д-ра М. Чировського п. н. „Україна і європейський закол 1917-20 рр." в чотирьох томах, англійською мовою, у двох т. „Абетка — на тлі історії України" — проф. Я. Паладія і Л. Полтави, проф. д-ра А. Яшуна „Говір Вріддини", Збірник на пошану проф. д-ра Б. Іваницького, основоположника української лісівничої науки, з працями Я. Зубаля, Р. Кобринського і П. Нікішина, Просідінґс Секцій Математично-Фізичної і Хемічно - Біологічно - Медичної з 10 працями англійською мовою, проф. д-ра В. Лев „Творчість Богдана Лепкого", „Гуцульщина — перлина українських Карпат" з текстами Р. Кобринського і світлинами М. Пацлавського" і регіональні збірники Бучаччини, Станиславівщини, Чортківщини, Дрогобиччини і ін.

На наукові ювілейні видання зібрано досі 17,527 долярів, що у порівнянні з передбаченими 50,000 долярів становить 35% потрібної на ювілейні видання суми. Ми віримо, що наша громада піддержить нас морально і матеріяльно в ювілейному році. Меценати, які пожертвували 1.000 долярів і більше — одержують Шевченківську медалю — як доказ признания, жертводавці, які дали сто долярів і більше — одержують безплатно комплет праці проф. д-ра М.

Флорида: Центральний Комітет (п. Серна), Маямі, В. Огнистий, Маямі. Стейт Мічіген: д-р М. Гушка, Понтіяк. Стейт Меріленд: д-р Я. Гелета, Колідж Парк.

Крім того вплинули сотні поменших пожертв, прізвища ВШ. Жертводавців яких подано в наступних списках. Мистець-емаліст Шонк-Русич подарував, з нагоди століття НТШ, збірку емаль з історичною українською тематикою, до музею НТШ в Ню Йорку.

Всім ВШ. Меценатам і Жертводавцям Управа НТШ і Президія Ювілейного Комітету складають якнайщирішу подяку і вдячність за моральну та матеріяльну піддержку і за прихильність для вільної української науки.

На Заході Канади розпочато Ювілейні Святкування НТШ

У лютому ц. р. заходами Осередку НТШ на Західню Канаду та з участю членів УВАН у Вінніпегу розпочато на заході Канади ювілейні святкування з нагоди 100-річчя Наукового Т-ва ім. Шевченка.

Перша ювілейна сесія відбулася 18-го лютого в Едмонтоні в залі УНО. Відкривши сесію, д-р Яр Славутич, голова Осередку, пригадав імена перших ініціяторів-засновників товариства, а саме: киянина О. Кониського, полтавку Є. Милорадович із роду Скоропадських, харків'янина М. Жученка та херсонця Д. Пильчикова, до яких приєднався о. С. Качала, посол до галицького сойму й віденського парляменту. Потім прочитано доповідь: „Сковорода й Шевченко" д-ра Ярослава Рудницького з Вінніпегу, „Проєкт Галицько-Волинської Землі" мгра М. Хом'яка (про заходи українців домогтися державної автономії в 1938 р.) та д-ра І. Лиська - Рудницького про І. Терлецького, забутого мислителя XIX ст. Присутних на сесії було 67 осіб.

Друга ювілейна сесія відбулася в Ванкувері 25 лютого в церковній залі при Еш вул. У Президії, крім доповідачів, зайняли місця отці обох церков і п-і О. Гайдимовська, голова місцевого Відділу КУК. Головував д-р М. Гуцуляк, що також прочитав доповідь на тему „Коротка історія НТШ". Д-р Яр Славутич доповідав про тринадцятку пісню Г. Сковороди (порівняння зрусифікованого тексту цієї пісні з більш українським текстом за автографом). Пан Ф. Богдан розказав про свою працю над першим словником українських прізвищ у Канаді, що саме друкується як видання Канадського Інституту Назвознавства, а М. Татарнюк прочитав доповідь д-ра Я. Рудницького про „Нові методи етимологічних досліджень". Мгр М. Хом'як не був присутнім і його едмонтонську доповідь зреферував д-р Яр Славутич.

Ванкуверська сесія доказала, що місцева громада дуже цікавиться науковою працею НТШ та УВАН у Канаді. Присутніх було 72 особи — більш як в Едмонтоні. 76-річний пенсіонер Николай Висоцький пожертвував 100 дол. на потреби Осередку НТШ, а Петро Грекул — 20 дол. Крім того зібрано дрібніші гроші. Усі присутні нагородили рясними оплесками меценатів української науки, Н. Висоцького та П. Грекула.

Перед сесією та опісля можна було оглянути гарну виставку українських книжок, зокрема видань НТШ, що її зорганізували д-р М. Гуцуляк та М. Татарнюк. На стіні над головним столом висів великий портрет Т. Шевченка, прикрашений рушником, а на окремій картці золотою фарбою намальовано ювілейну емблему НТШ і роки 1873-1973 — виконання Галини Киши. Зорганізування сесії провів М. Татарнюк, культурно-освітній референт Ванкуверського Відділу КУК. Перекуска за чаєм завершили другу ювілейну сесію.

Наступні ювілейні сесії протягом цього року відбудуться в Калгарі, Саскатуні, Риджайні та Вінніпегу. Заключну сесію з бенкетом заплановано на грудень — з участю представника Централі НТШ, що живе в Торонті.

Осередок НТШ на Західню Канаду сподівається у цей ювілейний рік завершити видання монографії мистця Ю. Буцманюка, а також видати окремою книжкою хроніку діяльности Осередку за останні майже двадцять років, над чим уже працює мгр М. Хом'як.

М.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

У СТОРІЧЧЯ НТШ

Прочитав я в газеті „Свобода" Звернення УККА до Української Громади в Америці в справі 100-ліття НТШ.

Проф. С. Горак у „Свободі" з 22 лютого в рубриці „Голоси читачів" пише, що НТШ знаходиться у дуже невідрадному положенні, бо дім не надасться для наукової праці, на тому домі довги. Вчені люди даром не будуть працювати, треба з чогось жити.

Я не знаю, хто в цій справі винен? Правда, Управа НТШ розіслала листи по людях, але до цієї справи люди збайдужіли.

Є нагода в цьому році подбати, щоб кожна громада відсвяткувала як належиться 100-літній Ювілей НТШ. Кожна Громада повинна перепровадити цілорічну збірку на НТШ, одержавши збіркові списки від Головної Екзекутиви, видати відповідні летючки, попросити отців-парохів, щоб проголосили по церквах заклик жертвувати на НТШ.

Головна Управа НТШ мусить використати цей Ювілейний рік для української науки.

Збірки самі легко не переходять, треба залучити до них найметкіших людей.

Бажаю в ювілейнім році, щоб НТШ зібрав щонайменше чверть мільйона долярів. Боже допоможи виконати велике діло!

Ярослав Гура

Бриджпорт, Конн.

— oOo —

НЕХАЙ ПАМ'ЯТНИК ПРОМОВЛЯЄ!

Будуємо пам'ятники — збудували вже кілька: Т. Шевченкові, Л. Українці... А чому б нам не збудувати Пам'ятника для гідного вшанування жертв Великого Голоду, штучно зорганізованого червоно-московським окупантом в Україні 40 років тому?! Аджеж такого Пам'ятника не збудує на нашій Батьківщині ні окупант — червона Москва, ні її гавляйтери в Києві!

Наші, хоч би й найкраще організовані академії та демонстрації з нагоди цієї 40-ої річниці, що їх плянує відбути в цьому році, якими б масово-спонтанними та успішними не були, є скороминальними. Вже не далі, як наступного дня, ми та й усі приятелі українського народу, що демонстрували разом із нами, — перейдемо до наших чергових щоденних турбот, а про 7,000,000 жертв голоду 1932/33 рр. знову згадаємо хіба що через ...10 років! Пам'ятник же, стоячи у відповідних центрах вільного світу, буде довговічним: він не лише свідчитиме кожного дня про нашу пошану до тих масових невинних жертв червоно-московської тиранії, але й стане мементо, що небезпека пережитої трагедії українського селянства з 1932/33 рр. грізною хмарою нависає і над країнами вільного світу, якщо він не спроможеться вдарити гідно й своєчасно по кривавих загарбницьких руках червоно-московської імперії!

Тому трудно переоцінити історичне значення такого пам'ятника для справи розкривання перед очима світу злочинну червоної Москви проти нашого народу. А ще не пізно взятися до справи будування цього пам'ятника, ще можна задеклярувати перші кроки на академіях та демонстраціях, а фактичне будування можна відбути і в наступному році.

Вшануймо ж гідно сім мільйонів жертв Великого Голоду серед наших селян, вони, хоч і без зброї в руках, теж упали на шляху спротиву червоно-московському загарбникові!

М. Млаковий

Стетен Айленд, Н.Й.

Стахова „Україна в добі Директорії УНР" в семи томах, українською мовою. Мистці пп. В. Божемський, Я. Паладій і Б. Титла виконали безкоштовно емблеми з нагоди сторіччя НТШ, мистець Шонк - Русич пожертвував серію емалій з історичною тематикою для музею НТШ в Ню Йорку. Дир. Ю. Ревай поставив до диспозиції всі залі Українського Інституту Америки в Ню Йорку — для влаштування Ювілейного Наукового Конгресу НТШ в листопаді 1973 року. Всім жертводавцям і добродіям — щира подяка!

Черговий виступ професорів УВУ в Німецькому Університеті в Штуттгарті

Мюнхен. — Зв'язки із Штуттгартським Університетом утримує Український Вільний Університет 18 років — від 1955 р. Але останньо співдія поглибилася й набрала більше систематичного й плянового вигляду: про те свідчить хоч би той факт, що від грудня 1971 р. до лютого 1973 р., отже впродовж 14 місяців було чотири спільні вечори. Останній з них відбувся в п'ятницю 9 лютого, і він був другою частиною спеціяльного семінара на тему „Орієнтації організмів у часі й просторі" (перша частина цього семінара — із 4 доповідями — відбулася 6 липня м.р.). Тому, що до теми організатори та доповідачі підійшли із різних аспектів, семінар був однаково корисний для гуманістів (зокрема філософів та психологів), як і для біологів чи ботаніків. Тому, як співорганізатор вечора виступив — поруч із Штуттгартським Університетом (як господарем) і УВУ — ще й Професійний Союз Німецьких Біологів. Крайова Секція того Союзу на Вюртемберг-Баден (на терені якої є місто Штуттгарт) подбала, щоб шкільна влада визнала семінар, як доповняльний вишкільний курс; цей факт мав те значення, що учителі, які брали в ньому участь, отримали відповідні звільнення, а також зворот коштів дороги. Цьому можна завдячувати, що учителі явилися доволі численно. Чимало було також заінтересованої університетської молоді. Авдиторія була переповнена (понад 160 присутніх). Вечір, який стояв на дуже високому рівні, був змістово багатий: на його зміст склалося 5 фахових доповідей: проф. д-ра Г. Петерса із Тюбінгського університету про „орієнтацію павуків у часі й у просторі" (із відповідною ілюстрацією коротким фільмом, підготовленим в інституті проф. Петерса); проф. д-ра О. Кульчицького про „Переживання часу й простору в людини та його проблематика"; проф. д-ра И. Кратохвіля із Штуттгарту про „Орієнтацію бушменів та готентотів в просторі та часі" (проф. Кратохвіль реферував про свої найновіші досліди в часі останньої студійної поїздки, що з неї він саме при кінці січня вернувся); доцента Штуттгартського університету д-ра У. Куля про „нагромаджування вуглеводнів в часі й просторі у вищих рослин"; доц. дипл. інж. Л. Цісар (екзильний чеський вчений, що емігрував після відомих подій 1968 р.) дав „причинок до орієнтації організмів з математичного погляду".

Ректор УВУ, проф. д-р В. Янів (що говорив в часі першого семінара про „орієнтацію в часі й просторі у в'язниці") — привітав присутніх при відкритті вечора, вказав на значення подібних академічних імпрез, і зокрема наголосив, що у підготові вечора були так чи інакше співучасні чотири університети, а доповідачі належали до трьох різних народів: крім українців були німці та чехи. Він підкреслив заслугу ініціятора й організатора того вечора — проф. УВУ, що має теж виклади у Штуттгартськім університеті, д-ра И. Кратохвіля, якому висловив він від Сенату подяку. Звичайно, слова подяки скерував проф. Янів також під адресою господарів та інших співорганізаторів.

В часі короткої зустрічі співорганізаторів й доповідачів рішено семінарі продовжувати і вже передбачено другу частину семінара в Ерлянгені-Нюрнбергу (перша частина відбулася там 28-го жовтня м.р.), а семінарійні праці будуть перекинені також до університету у Тюбінгені. В самому Штуттгарті плянується улаштувати третю частину семінара в осінному терміні.

Українські професори використали нагоду, щоб обговорити ще можливості улаштувати у Штуттгартському університеті вечір, присвячений 250-літтю Сковороди. Після Парижу й Мюнхена це було б третє місто, в якому УВУ відзначив би знаменний ювілей — спільно із місцевими французькими й німецькими університетами.

Виставка Михайла Качуровського

В галерії Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку за останніх двадцять років відбулося чимало виставок, які зорганізувало О'бєднання Мистців Українців в Америці. Новий — 1973 рік, Об'єднання розпочало двома дуже замітними виставками: виставка екслібрісів з багатої колекції д-ра Миколи Кузьмовича, що тривала від 21 до 28-го січня, та від 4 до 18-го лютого відбулася виставка праць д-ра Михайла Качуровського.

Багато з нас, мабуть, і не чували про мистецьку творчість Михайла Качуровського, а тільки одиниці мали змогу запізнатися з його працями. Причин до того чимало, але — здається — найважливіша з них та, що д-р Качуровський — науковець і головну увагу та час присвячує досліджуванню анатомії і патології ока. Двадцять років він — —науковий співробітник дослідчого Інституту Очного Шпиталя Віллс'а у Філядельфії і дослідами здобув міжнародне признання і славу. Мистецтву він може присвячувати тільки вільний від наукової праці час. Одначе мистецтво д-ра Качуровського не має нічого спільного з аматорством чи дилетантством, хоча воно у нього є неначе побічним „габі".

Перший погляд на його мальовила вас зразу переконує, що це праці майстра непересічної міри з прекрасною школою, з великим досвідом і технічною рутиною та з глибокою мистецькою культурою. І не диво. Михайло Качуровський закінчив Харківський Мистецький Інститут у 1939 р., а його учителями були Олекса Козик, знаменитий колорист, та Петро Дерегус. Улюбленим мистцем Качуровського завжди був проф. Микола Григорович Бурачек, мистець з широким творчим діяпазоном, один з кращих кольористів і майстрів пейзажу в Україні, в творчості якого сильно позначилися впливи французьких імпресіоністичних течій. Качуровський у малярстві послуговується технікою акварелі, якою володіє з подивугідною віртуозністю. Його палітра — незвичайно багата, а свобідна й майстерно будована фактура образу викликує суґестивну вібрацію його елементів. Він фасцинуючий в кожному розмірі образу — чи то мініятюрний пейзаж розміру картки від записника, чи площина, що сягає до тридцять цалів позиція — вдержана в якійсь окресленій кольористичній гамі — майже згідно зі засадами музики. Качуровський є в контакті з натурою, але її не копіює, а переспівує на свій спосіб. Його краєвиди, якими він переважно цікавиться, є радше поетизована синтеза пейзажу, переспів відчувань самого мистця, який глядить на довкілля і всюди знаходить красу.

Мистець кожне фізичне явище перетоплює у своєрідний, зачарований, окремий світ. Це стає можливим лише тому, що він розпоряджає багатим запасом технічних засобів вислову. Він із великою свободою розбиває образ на кольористичні площі, повні світляних нюансів, часто доводячи візію до границь абстрактних ефектів, яких звучання координує і порядкує в зрівноважений акорд. Є це індивідуальна і понадреальна візія мистця - мрійника висказана з такою переконливою силою, що глядач легко приймає її та вірить в неї так, як легко сприймається нереальну дійсність великої музичної симфонії.

Петро Андрусів

ЖУРНАЛІСТИ У САЙҐОНІ ВТІШАЮТЬСЯ більшою свободою рухів у комуністичних членів 4-членної Спільної Військової Комісії, як у місцевому державному уряді. Державні власті Південного В'єтнаму не допускають журналістів до зустрічі з членами тієї Комісії, зате комуністи запросили журналістів і переказують їм усе, про що мова на засіданнях тієї Комісії. На території Північного В'єтнаму існує, очевидно, сувора пресова комуністична цензура.

Нюйоркська громада відзначила уродини і десятиріччя побуту на волі Верховного Архиєпископа Йосифа Сліпого

У неділю 4 березня 1973 р. заходами Відділу Т-ва за Патріярхальний Устрій УКЦеркви в Ню Йорку, відзначено уродини Блаженнішого Верховного Архиєпископа Йосифа, Кардинала Сліпого і десятиріччя звільнення його Блаженства з большевицької каторги. Обидві дати — це небуденні події у нашому церковному й національному житті. І так ані ті, які старались про його звільнення, ані ті, що його звільняли не сподівались, що в похилому віці Митрополитові, Києво-Галицької Метрополії, якому приготовляли якийсь один з римських затишних монастирів доживати віку, дадуть українській еміґрації українського католицького і національного провідника — українського Мойсея.

І з приводу цих дат у церкві св. Юра о. парох д-р Володимир Гавліч відправив у намірені його Блаженства Службу Божу. Вірні, що вщерть заповнили церкву св. Юра спільно молились у стіп Триєдиного Бога за здоров'я Ювілята, його Блаженства Верховного Архиєпископа, голови УКЦеркви Йосифа Сліпого. Отець д-р Вол. Гавліч сказав проповідь присвячену Верховному Архиєпископові. Наприкінці відспівано многоліття за Ювілята.

Святочні збори мирян, що відбулись в Українському Народному Домі відкрив і ними керував голова Ради мирян Відділу Ню Йорк д-р Роман Осінчук, попросивши о. д-ра Гавліча провести молитву. Д-р Р. Осінчук привітавши отців і численно зібраних мирян, накреслив вагомість Первоієрарха Верховного Архиєпископа Йосифа Сліпого, що для Української Католицької Церкви і українського народу стільки трудився, потім з'ясував ціль святочних зборів і попросив до слова о. пароха д-ра В. Гавліча. „Це вже втрете приходиться мені говорити про Верховного Архиєпископа, перший раз через радіо, сьогодні під час Служби Божої і зараз тут на цих святочних зборах, до чого мене попросило Т-во за Патріярхальний Устрій УКЦеркви. Не треба бути політиком і знавцем церковних проблем, щоб не бачити, в якій критичній ситуації знаходиться наша Церква. Велнкість людей, народів, спільнот виступає не тільки тоді, коли вони йдуть від успіху до успіху, але вона також не менше підкреслюється і виступає в критичний час і в безвихідному положенні. І хоча ми ще не осягнули того, що нам належить, ми не повинні заломитись, а старатися і в цих важких часах, у яких знаходиться Верховний Архиєпископ йому допомогти. Не обмежуймось до святкувань, але працюймо і молімся за Верховного Архиєпископа, щоб його другий сон, який він колись мав здійснився. Коли Митрополит Йосиф Сліпий прибув на волю, його відвідав о. І. Лотоцький. Митрополит тоді лежав у ліжку втомлений, знеможений і сказав: „Ще довго до звільнення мені снилось, що я десь далеко, пізнаю будівлі, які запам'ятав під час своїх студій, зустрічаюсь з папою, вітаюсь, говорю і на цьому я прокинувся і застановився, що це має означати. За якийсь час в мене був другий сон — в якому були якісь великі торжества, величні свята, маса прапорів і я серед них, мене вітають, так начеб наш народ й Церква були вільними. — Перший сон здійснився, а другий ще перед нами". Якщо б весь народ став однією лавою то напевно ми осягнемо те до чого всі змагаємо — закінчив слово о. д-р В. Гавліч.

Основну доповідь виголосив ред. Васнь Качмар, який накреслив силюету Верховного Архиєпископа Йосифа Сліпого. Він зазначив, що наша історія багата на світлі події, але не менш багата й на трагічні. У цій ситуації, коли замовкав Київ тоді відзивавсь й говорив Галич-Львів. Так було в історично національному, як і в історично церковному житті нашого народу. Коли здавалось усе засинало тоді Т. Шевченко прокидав усіх вогненним словом. Відгомоном були слова Шашкевича. Господь нагородив наш народ великими людьми, такими, як Петро Могила, Митрополит В. Рутський, Митрополит Шептицький, Митрополит Липківський і наслідник Митрополита Шептицького Верховний Архиєпископ Йосиф Сліпий. Доповідач подав біографічні дані Ювілята, а потім зупинився на аналізі його діяльности і його непроминального значення для УКЦеркви. Він підкреслив, що папа Іван XXIII при зустрічі з Митрополитом Сліпим сказав: „Брате ти не тільки є прикрасою для твоєї Української Католицької Церкви, але для всієї Вселенської Католицької Церкви". Знову ж папа Павло VI з приводу його номінації на кардинала говорив: „Ви українці, маєте свого Кардинала і слухайте його". Ред. В. Качмар проаналізував розвиток подій на церковному полі, підкреслюючи вплив і формування на розвиток нашої Церкви Верховного Архиєпископа. Прелеґент представив сучасний стан нашої Церкви, як формувались і відбувались Архиєпископські Синоди, як діяли відосередні сили серед деяких наших Владик. Його кінцеві підсумки були позитивні. Доповідач зазначив, що щоб завершити нашу мету ми повинні стати об'єднано й разом і проти нашої спільної сили не зможе ніхто нічого вдіяти.

Корифей і майстер слова Йосиф Гірняк прочитав уривок з Франкового „Мойсея", до якого дав свій глибоко-вдумливий коментар. Він зробив паралелю між біблійним Мойсеєм і нашим, українським — Верховним Архиєпископом. Там колись були і тут є, люди які стараються заламати в нас віру, розколоти й зламати, але наша віра сильніша за спроби адового пекла.

Авдиторія прийняла доповідачів безустанними оплесками. На закінчення прийнято листа від святочних зборів для Блаженнішого Верховного Архиєпископа Йосифа, Кардинала Сліпого, як привітання з його уродинами. Крім цього постановлено написати листа до наших Владик в ЗСА, щоб вони запросили Верховного Архиєпископа на візитацію до ЗСА так, як це зробили наші Владики у Канаді. Святочні збори закінчено молитвою „Боже вислухай благання".

Микола Галів

З життя Т-ва Інженерів у Твин Сиіті

28-го січня 1973 р. стараннням Управи Т-ва Українських Інженерів в залі при церкві св. Михаїла в Міннеаполісі була доповідь на тему: „Давнє поселення трипільської культури біля села Володимирівки". Доповідь виголосила проф. Неоніля Кордиш - Головко, член УВАН. Голова ТІА інж. Тисовський розказав про працю Т-ва на американському терені, про участь інженерів у різних ділянках життя нашої громади. Під сучасний момент місцевий Відділ нараховує 25 членів і робить старання, щоб всі інженери були членами свого станового Т-ва.

Пані Головко виголосила реферат, запізнавши слухачів не тільки зі самим одним поселенням з часів трипільського часу, але дала перегляд досягнень наших учених, як: Хвойко, Вовк, Штерн і ін. Сама вона провадила також розкопи. Виклад був збагачений світлинами. Реферат зацікавив публіку і численні дискутанти внесли ще й свої нотки і завваження та думки. Т-во Інженерів дає позитивний вклад в культурний рівень нашої громади.

Василь Пакуляк

Крутянський апель молодечих організацій Детройту

Від декількох років спільними акціями зорганізованої молоді в Детройті кермує Координаційний Комітет Молодечих Організацій. Комітет организує також Апелі молоді в річниці історичних подій України. Ротаційним способом технічною підготовою імпрез занимаються складові організації.

Цьогорічний Крутянський Апель був під керівництвом Ліги Православної Молоді, при повній співпраці та співучасти Пласту, Осередку СУМА „Київ", Осередку СУМА ім. Пилипа Орлика та Осередку ТУСМ.

У неділю, 4-го лютого 1973 року, у катедральному храмі св. Покрови о. Нестор Столярчук, парох, відправив Панахиду за Поляглих, виголосив відповідну до події проповідь, нав'язуючи, що нема більшої любови, як віддати життя за свій нарід. У Панахиді взяли участь усі згадані молодечі організації з прапорами.

О год. 1-ій по пол. біля 150 зорганізованих молодих та стільки ж старших зібралося у просторій залі парафії св. Покрови, щоб взяти участь в Апелі. Програму відкрив Данило Ткач, член Осередку СУМА ім. П. Орлика і прийнявши звіти від поодиноких провідників складових організацій, передав повний звіт командантові Апелю Василеві Сироватці, голові Ліги Української Православної Молоді. Після збірного „Ще не вмерла Україна", писар Апелю, старша пластунка Марта Кучер відчитала святочний наказ, підкреслюючи в ньому Героїв під Крутами. Реферат виголосив голова Станиці ТУСМ'у Богдан Клід. Провідною думкою реферату була боротьба українського народу за свою державність, а особливо молоді, що боролася у роках Визвольних Змагань і бореться сьогодні у змінених формах за ту саму ідею. Він яскраво вказав на самостійницький рух сучасної молоді в Україні.

Вокальну частину розпочав квінтет пластунок у складі: Христина Григорчик, Христина Дигдало, Наталя Конопада, Марта Кучер і Аня Левак; вони виконали в'язанку стрілецьких пісень. Наталя Харевич та Данило Трущ, сумівці Осередку ім. П. Орлика, відрецитували поему О. Олеся „Живи Україно". Потім зібрані разом відспівали пісню „Зірвалася хуртовина". Юні сумівці Осередку СУМА „Київ" — Євгенія Пліхота та Роман Василина продеклямували поему „Три сотні під Крутами". Вокальну частину програми Апелю завершила Капеля Бандуристів Ліги Української Православної Молоді під керівництвом диригента Петра Китастого, виконуючи пісні: „Марш" — сл. І. Багряного, муз. Г. Китастого; „Сонце гріє, вітер віє" — нар. пісня за сл. Т. Шевченка; „Прощай, прощай" — Г. Назарщинного та „Вперед, соколи!" — І. Багряного, муз. Г. Китастого. Кожну виконану точку усіх виконавців приявні нагороджували рясними оплесками.

Провідник програми Данило Ткач, кінцевим звітом командантові Василеві Сироватці проголосив закінчення програми. Спільним „Не пора" закінчено Крутянський Апель Молоді.

Цілість імпрези зорганізувала, підготовляла та проводила сама молодь.

Василь Папіж

Виставка Я. Гніздовського в Клівленді

(Молодий ще) 12-ий Відділ СУА ім. Олени Пчілки в Клівленді взяв на себе завдання бути допоміжним чинником у популяризації українського мистецтва серед свого, а також і американського, громадянства. Відділ постановив улаштовувати річно щонайменше одну виставку творів визначних українських мистців.

У попередніх роках. Відділ зорганізував вечір зустрічі з мистцем Петром Мегиком (його доповідь про українське мистецтво, ілюстровані численними прозірками), та індивідуальну виставку кераміки Слави Геруляк.

У цьому році Відділ запросив, і радіє, що дістав згоду, визначного нашого мистця Я. Гніздовського з індивідуальною виставкою дереворізів і олій до Клівленду. Багатьом з нас уже відомо, що Я. Гніздовський, один з найкращих сучасних майстрів дереворізу, брав та бере участь у численних крайових та інтернаціональних виставках графіки. Бостонський Музей Мистецтв вирізнив його дереворізи першою нагородою. Конґресова Бібліотека, Філядельфійський, Бостонський, Клівлендський, та інші Музеї Мистецтв, включили твори Я. Гніздовського у свої постійні збірки. Словами Петра Мегика: „В мистецтві Гніздовського безпосередність вислову, перетоплена в горні любовного труду, дала нам твори з вишуканою культурою".

Це вперше, українська громада ширшого Клівленду буде мати таку небуденну нагоду глибше запізнатися з мистцем Я. Гніздовським та його творчістю. Відкриття виставки та доповідь мистця відбудеться в суботу 31 березня,, о год. 7 веч. у West Side Federal Savings, 5839 Ridge Rd. Parma. Після доповіді біде показаний 10-хвилинний, кольоровий фільм С. Новицького „Вівці в дереві". Виставка буде також відкрита в неділю 1 квітня, о год. 11-5, зі щоденним показанням фільму. Протягом квітня, виставка (лише дереворізів) буде показана у Parma-Snow Public Library 2121 Snow Rd. Parma, де її зможуть подивляти також і ширші кола американського громадянства. Відділ подбає про відповідні інформації і повідомлення в місцевій американській пресі.

Чистий дохід з виставки призначено на розбудову Музею Українського Народного Мистецтва в Ню Йорку. 12-ий Відділ СУА запрошує українське громадянство до численної участи.

Неоніля Винярська

В СССР поширюється „пошесть" пияцтва

Москва. — „Известия" з 6 березня у розділі „юридична служба" широко обговорюють „закон проти пияцтва в СССР. З того погляду інтерес мають опубліковані листи читачів.

В. І. Корнєв з Рязяні пише: „Часто приходиться зустрічати на вулицях п'яних. Вони не хуліганять і не поповняють проступків і тому міліція їх не зачіпає. Але вид цих людей, які відкрито випивають пляшку „на трьох", викликає обурення. Чому не видати закон, на основі якого притягалося б до відповідальности за такі випадки".

А. Єфремов з Омська звертає увагу на виготовлювання самогону в СССР і пише про одну подію, якої він був свідком, коли на прийнятті „цілком відкрито гостили якимось дуже сильним домашнім напитком, який називали брагою. Після одної-двох склянок того напитку багато виявилося п'яними. Треба карати за всякі спиртні напитки домашнього виробу".

Група читачів з Калуги пише у листі: „Нас тривожить судьба підлітків, що вживають алкогольні напитки .Треба гостріше карати тих, які втягають молодь у пияцтво".

І. Зосімов з Челябинська перестерігає перед пияцтвом, яке поширене між водіями автомашин. „Мені часто доводиться зустрічатися, — пише він, — з випадками аварій автомашин і, як правило, вони зв'язані з тим, що водій або був п'яний, або дещо випив".

Коментуючи ці листи та даючи відповіді на питання, „Известия" звертають увагу на законні форми боротьби з пияцтвом в СССР, на велике поширення якого часто звертає увагу підсовєтська преса, апелюючи до „комуністичної свідомости" та „дисципліни".

Появився друком новий том „Студій до історії українців Канади" д-ра М. Марунчака

Вінніпеґ (Н. Н.). — Четвертий том „Студій до історії українців Канади", який появився при кінці 1972 р. накладом УВАН Канади, містить 35 нарисів, статтей та есеїв з піонерської доби. Цим томом автор М. Г. Марунчак поглиблює розуміння цього надто важливого періоду української історії в Канаді. Є тут такі праці, як „До історії українського канадського вояцтва за морем", „Агапій Гончаренко і Кирило Генита канадські українці", „До джерел формування політичної думки українців Канади". „Три Саскатунські з'їзди", „Акція Бойового фонду в Канаді в 1906 р.". „До історії УНС в Канаді" та інші.

В розвідці „Українська мова „урядовою мовою" Канади в піонерській добі" автор наголошує, що українською мовою не тільки послуговувались в двомовних школах провінцій Манітоби, Саскачевану й Алберти, але також була низка законів в цій мові для користування українців в згаданих провінціях. Федеральний уряд також публікував українською мовою інформативний матеріял для українських поселенців. Українською мовою обильно покористувалися в своїх публікаціях політичні партії (ліберали й консервати) і всі вони трактували українців, як одну національну спільноту. В піонерській добі українська мова була в найбільшому ужитті і то тоді, коли в Канаді не було ще „Бил оф Райтс", як також не деклямовано так багато про „багатомовність та многокультурність".

Видання д-ра М. Марунчака ще цінне тим, що в документальному додатку вміщені заголовні сторінки законів в українській мові та майже повністю передрукована перша невеличка спроба написання „першої історії українців Канади", яка появилася в 1907 р. Видання має 311 сторінок друку та друковане на доброму папері. Його ціна 8 долярів. Замовлення слати:

Historical Publications,
116 Noble Avenue
Winnipeg R2L OJ6, Canada

Створено Осередок Студій Техніки України

Ню Йорк (С. П.) — З ініціятиви Головної Управи Т-ва Українських Інженерів в Америці створено тут 28-го лютого 1973 р. при цьому Товаристві Дослідний Осередок Техніки України. Питання потреби створення такого Осередку продискутовано всебічно на окремих засіданнях запрошених членів ТУІА та представників уже існуючих дослідних установ, а також на пленарному засіданні Гол. Управи ТУІА 14-го лютого ц. р. Потреба покликання до життя центру дослідження стану техніки в Україні (та зв'язаних із нею ділянок промисловости і економіки України взагалі) є очевидною. Сьогодні техніка відограє все більшу ролю у житті всіх народів, її вплив значиться дедалі міцніше в абсолютно всіх площинах життя одиниці та людства. Тимчасом, дослідження росту техніки в Україні під совєтським режимом провадяться крайнє незадовільно й тенденційно. Нечисленні видання насвітлюють історію техніки лише небагатьох, довільно вибраних ділянок, ці матеріяли є епізодичними, несистематичними. Відноситься враження, що про деякі ділянки техніки писати взагалі заборонено, в усякому разі за останніх 30 років не опубліковано ні одної глибшої, критичної аналізи розвитку таких ділянок як модерної металюрґії, комплексного та прецизного машинобудування, хемії високомолекулярних сполук, приладобудування та виробництва електронної апаратури. Зовсім відсутніми є праці з історії розвитку ядерної техніки в Україні, літакобудування, ракетобудування, техніки радіозв'язку, геофізичного дослідження стратосфери та йоносфери, дослідження космосу.

Також на еміґрації існуючі дослідні установи не мали змоги проаналізувати стан техніки в сучасній Україні, зосередивши свою увагу здебільша на комплексній проблемі народнього господарства України як цілости, а також на проблемах суспільного та політичного сектора. Не дивлячись на те, що в обох площинах появились блискучі праці великої наукової ваги, проблематика техніки, а також проблематика найважливіших ділянок промисловости України, потрактована в них здебільша периферійно, маргінально.

Тому ТУІА вважає якраз своїм завданням розпочати по змозі реґулярне, систематичне та методологічне вирівняне обстеження та вивчення всіх аспектів розвитку техніки в Україні та оголошення результатів вивчення на окремих конференціях, симпозіюмах, семінарах, і, пізніше, в друкованих збірниках.

Перед Дослідним Осередком Техніки України при ТУІА стелиться важка, відповідальна, повсякденна праця; вона розрахована і запроєктована на довгий протяг часу вперід. Буде потрібно коштів і буде потрібно багатьох співробітників (також з-поза рядів ТУІА). Управа Осередку сподівається, що вона започаткує, скоординує і розвине вже в недалекому часі заплановане дослідження стану техніки в Україні. Управа теж впевнена, що співробітниками Осередку стануть незабаром і спеціялісти окремих, споріднених професійних організацій, яким буде дана можливість познайомитись із системою праці Осередку.

ЗСА вимагатимуть від Франції відшкодування за військове добро

Вашинґтон. — Американські керівні кола сподіваються, що новий французький уряд, який буде оформований після переведених в минулі дві неділі парляментарних виборів, прихильніше поставиться до претенсій Америки дати їй відшкодування за військове добро, що його Америка залишила у Франції, коли на вимогу кол. президента де Ґолля ЗСА зліквідували у Франції всі свої тамошні бази. Усі ті американські влаштування ще з часу останньої світової війни і збудовані негайно після неї коштували Америці к. 912,700.000 дол. Америка вимагала від Франції відшкодування на суму к. 350 мільйонів і додатково Північно-атлантійський Союз вимагав 293,400.000 дол. Зокрема Америка збудувала у Франції великої стратегічної ваги нафтопроводи коштом 54,660.000 дол. Шарль де Ґолль вважав, що американські бази на території Франції й різні влаштування Атлантійського Союзу, що підлягали команді НАТО, понемщують суверенність французької держави, тому він зажадав від Америки і НАТО забрати геть всі ті влаштування і споруди з французької території. Це спричинило великі втрати і пошкодило оборонній здатності НАТО, бо треба було пересунути всі ті склади, касарні, збірники і т. д. на німецьку територію, ближче до зосереджених совєтських військ. Франція залишилася в НАТО, але відкликала відтіль свої збройні сили, залишивши їх під власним суверенним командуванням.

„ЧИМ СЛАВНА ЛЮДИНА"

„Праця — це найвище джерело людської радости і щастя", а не заробіток за працю, повчає своїх читачів „Молодь України" з 28 лютого у передовій „Чим славна людина". Газета кличе „повсякчас виховувати комуністичне ставлення до праці, і це повинно турбувати кожний колектив, де працює молодь"!

У тій же передовій є й таке твердження: „Наша Батьківщина — СССР".

ВІСТІ З ТОРОНТА

25-річчя Торонтської Єпархії. У цьому році припадає 25-річчя Торонтської Єпархії УКЦ. Під проводом Централі Українців Католиків, українська спільнота готовиться, щоб якнайвеличавіше відзначити цю важливу у житті нашої Церкви і Народу подію. Владика Ізидор буде обходити також срібний ювілей архиєрейських свячень, в пошану яких відбудеться 26 травня ц. р. у новому "Шератон готелі Ювілейний Бенкет. Величаві святкування 25-річчя Торонтської Єпархії відбудеться 24 червня ц. р. на Канадійській Національній Площі з різнородною мистецькою програмою. Сподіваємося, що в усіх цих святкуваннях участь візьме первоієрарх і голова Помісної Української Католицької Церкви Блаженніший Верховний Архиєпископ Кардинал Иосиф. Знаємо, що не тільки Торонто, але ціла наша розлога Єпархія готовиться до відзначення цього ювілею.

Равт української преси і радіо. У суботу 10 лютого ц. р. відбувся вже сьомий з черги Равт української преси і радіо. Понад 800 осіб з участю численної молоді, взяли участь у Равті. Почесною гостею Равту була наша аргентинська красуня Міс Аргентина п-нна Г. Дудик. Поміж визначними гостями були: мейор Торонта п. Д. Кромбі з дружиною, міністер І. Яремко з дружиною, президент Світового Конгресу Вільних Українців мгр А. Мельник з дружиною, президент Етнічної Преси В. Мавко з дружиною, письменник У. Самчук з дружиною, радні міста В. Бойчук і Е. Негрич, представники летунських ліній Ер Канада і Ероліна Аргентина, віцепрезидент найбільшої будівельної компанії Брамалі Ко. М. Гардісти, та багато інших представників організацій, установ, товариств, преси і радіо, на чолі з амбасадором Аргентини екселенцією Пабльо Гонзалес Бергез, який прибув на Равт з Оттави у товаристві двох доньок і культурного аташе амбасади д-ра Сантоса. З 14 контестанток, жюрі у складі 7 осіб обрало кралею Ольгу Загребельну, яка репрезентувала пластовий журнал „Юнак", першою княжною Галину Грин від тижневика „Український Голос", другою княжною Надію Лойовську від журналу „Вісті Комбатанта". Цьогорічну кралю коронували минулорічна краля кандидатка „Свободи" Ярця Бука. Всі контестантки одержали на пам'ятку від СУЖЮ книжку англійською мовою — Леся Українка. У програмі Равту була виграна двох подорожніх квитків до Европи, які виграли п-во Залуцькі, та три мистецькі картини: картину Левицького — В. Березюк, І. Вальського — мгр В. Верига, і М. Стиранки — п-на М. Гартай. По закінченні всіх офіційних частин, товариська забава проходила під звуки милозвучної оркестри у залях Роял Йорк готелю. Побіч незамітних недотягнень цьогорічний Равт Преси і Радіо належав до одних із найкращих імпрез нашого Торонта. Майстром церемонії був Б. Сенишин, а господарем ред. В. Дідюк. Мейор міста відзначив Міс Аргентина п-ну Дудик брошкою, а голову СУЖК ред. Н. Річецького спінками за працю і признання для української преси і радіо, які причинилися до збагачення культури Канади. Кандидаткою „Свободи" у цьому році була Гануся Мельник, яка на протязі цього року репрезентує наш щоденник. Панна Г. Дудик була гостею СУЖК і п-ва Шафранюків.

Бенкет на пошану сенатора П. Юзика. Старанням Комітету Українців Канади, Відділ в Торонті, відбувся 3 лютого ц. р. у ному приміщенні готелю Фор Сізон Шератон, бенкет у честь сенатора Павла Юзика, з нагоди 10-річчя його сенаторства і активної діяльности у суспільно-громадськім, політичнім і церковнім життю української спільноти. Біля 600 осіб з Торонта і околиці прийшли, щоб привітати свого сенатора, подякувати йому за його активну і довголітню працю, та просити й надалі бути представноком нашої спільноти. Бенкетом проводив інж. Б. Максимець — голова Відділу КУК в Торонті. Владика Ізидор провів молитву колядою „Бог предвічний", що її проспівали учасники бенкету. Сенатора Юзика вітали: від посадника міста радний п. Скотт, міністер І. Яремко, Лев Коссар, проф. К. Біда, посол С. Гайдаш та сенатори: Р. Белайл і Рієл Белісле. Промовляв губернатор Онтаріо В. Р. МекДоналд. Квартет „Верховина" під проводом п-і О. Глібович проспівав кілька пісень. Сенатора П. Юзика нагороджено медалею міста Судбур, яку передав п. Курилів. Д-р О. Бойко — голова Ділового комітету вручив почесні грамоту та відзнаку від громадянства, а д-р П. Глібович книгу привітань від чисельних організацій, товариств, установ і осіб. За Почесним столом окрім багатьох вже згадуваних були: президент СКВУ мгр А. Мельник з дружиною, Високопреосвященний Архиєпископ і примас Београду Гавриїл Букатко, кол. міністер Михайло Стар-Старчевський. Від УНС привіт і побажання склав його президент И. Лисогір, долучуючи також побажання голови Головної Ради УНС, головного радного В. Дідюка і редактора „Свободи" д-ра М. Сосновського. Висловивши подяку сенатор П. Юзик підкреслив дотеперішню працю із закликом продовжувати її і далі, щоб осягнути ще кращі успіхи для добра нашої спільноти в Канаді. Господар бенкету представив також всіх почесних гостей, з дружиною сенатора та його родиною. Бенкет закінчив колядою, Владика Гавриїл Букатко.

Іспити зрілости. Вже сімнадцятий раз, Курси Українознавства ім. Григорія Сковороди під проводом д-р Олександри Копач відбули свої іспити зрілости-матуру. Шіснадцять студентів склали 10 лютого ц. р. у приміщенні Українського Народного Дому, перед Матуральною комісією, до якої входили: о. О. Гошуляк, мгр І. Кузів, мгр В. Верига, маестро М. Левицький, д-р О. Копач, і яку очолив д-р Богдан Будурович, професор Торонтського університету, іспит зрілости-матуру. Після іспитів відбулася зустріч абсольвентів, їхніх батьків і членів комісії у формі товариського прийняття, за яке подбав Батьківський комітет. Із словом виступали: д-р проф. Б. Будурович, д-р О. Копач, а від студентів промовляла Люба Верига. Від Студентської Ради прощала абсольвентів п-і І. Хичій, а від батьків Роман Королюк. Зустріччю проводила п-і В. Микитчук. Вечір закінчено молитвою. Уже довгі роки Курси Українознавства під проводом п-і д-р О. Копач є доброю „кузнею" виховання нашої молоді.

25-річчя СУМ в Канаді. З нагоди 25-річчя відновлення СУМ в Канаді, відбудеться в неділю 20 травня ц. р. в залі Українського Дому при вул. Кристі в Торонті Ювілейний Бенкет з товариською забавою. До участі у Бенкеті запрошені визначні представники українського і чужинного світу, громадського, церковного і політичного життя. Покликаний до життя Ювілейний комітет очолив Я. Заяць. У пляні комітету виховні, мистецькі, розваговi, спортові імпрези, різнородні табори, здвиги, свята весни і т. п. У ювілейному році СУМ буде видана друком у твердій оправі багато ілюстрована Історія-Альбом СУМ в Канаді. Ювілейний рік закінчиться X Світовим Конгресом СУМ, який відбудеться в Торонті 26-28 жовтня ц. р.

На вічну пам'ять. На жаль в останніх днях і тижнях багато людей з різних суспільних прошарків відходять у вічність, а між ними й такі, що стояли у проводі нашого суспільно-громадського життя, і яких тяжко буде заступити. З поміж таких провідних одиниць помер визначний науковець і громадський діяч сл. п. проф. д-р Евген Вертипорох, о. митрат П. Каменецький - визначний священик-піонер, проф. Зенон Зелений, видатний педагог організатор українсько-виховної системи, один із найвизначніших діячів цієї ділянки. Не стало між живими Олени Качмарської, визначної громадської і політичної діячки в рядах ОУН, відійшла у вічність і Марія Гірна, зв'язкова УПА, та Антін Комарницький учасник Визвольних Змагань, член ОУН, учитель народних і фахових шкіл, любитель поезії і музики, та неструджений скромний громадський діяч. Але це ще далеко не повний список тих, що померли.

Перший раз на сцені. Драматичний ансамбль „Заграва" поставив в неділю 25-го лютого ц. р. в залі Українського Дому при вул. Кристі, перший раз, комедію-сатиру на 3 дії Л. Коваленко „Ксантіппа". Постанову режисерував — Слав Теліжин, з допомогою і костюмами п-і Марії Левицької, декорації маестра Мирона Левицького. Участь брали: Соня Сахно, Ніна Тарновецька, Марія Левицька, Христя Яріш, Ліда Терес, Надя Куца, Петро Ординець, Володимир Довганюк, Степан Геник-Березовський, Марко Левицький, Микола Семчишин, Роман Зазуля, Борис Грибінський, Роман Медик. Танцюристи: Анна Падик і Ейпріл Роуз. Хореограф — Борис Волков. Вистава пройшла з повним успіхом, сподіваємося, що ще буде повторена.

Успіх Зені Кушпети. Музична Консерваторія при Торонтському університеті, Студія проф. Кліфорда Пул, влаштувала у середу 21-го лютого ц. р. о год. 8:15 концерт Зені Кушпети, який пройшов з повним успіхом, та найкращою оцінкою музичних знавців. Зеня Кушпета вже добре знана нашій українській спільноті із своїх виступів не тільки, як піяністка - акомпаньяторка дівочого хору „Веснівка", але із багатьох інших музичних нагод.

В. Дідюк

Виступаємо — але всі!

Трагедії голоду на Україні, зорганізований в рр. 1933-1934 комуністичним урядом у Москві та його помічниками в Києві немає рівної. Мільйони людей загинули, мільйони стали каліками на ціле життя. Зів'яло майже одно ціле молоде покоління. Ліквідуючи селянство як клясу, московський уряд подібно розправлявся теж у інших республіках. Але за сідченнями очевидців і даних, що їх подають безчисленні документи, на Україні було найгірше.

З того часу минає сорок років. Минули десятиріччя, але лихоліття не пройшло. Не лише не стає харчів і праця щораз більше її не під силу, але починається нова хвиля посилених переслідувань, арештів, терору. Ми, ті, що опинилися у вільному світі частинно це пережили й знаємо з власного досвіду. Завдяки горстці — одчайдушних в країнах поза залізною заслоною, ми знаємо, що діється там сьогодні та на що заноситься завтра. Ми не сміємо мовчати, поминути мовчанкою того, що діялося тому сорок років, ні того, що діється сьогодні, — Ми це значить ні більше ні менше, а кожна й кожен з нас. У всіх нас без різниці віку, освіти, позиції — той самий обов'язок: виступити проти нелюдських злочинів комуністичного режиму, довести до відома переслідуваних за залізною заслоною, що ми з ними й потрясти сумлінням нашого оточення і сумлінням світу.

Ми не можемо легковажити цього, що колись в 1933-34 рр. їздили до СССР різні достойники, промисловці, діячі культури й привозили звідтіля рожеві описи „патьомкінських сіл", а ця небезпека існує і сьогодні. Це все зробити справа нелегка. І тому в нас часом зароджуються сумніви, чи ми виконаємо те, що треба. Бо ж скільки людей відтягається, скільки людей бере участь в громадському життю! Як часто ми чуємо „ми не йдемо, бо вони йдуть", або „вони не йдуть, бо ми йдемо". Наслідки цього ми всі терпимо, „вони" й „ми". Тратимо тут і там і всюди, де ми є. З тим пора скінчити й показати, що ми зрілі люди й громадяни! Ми ж знаємо, що в тих страшних роках голоду гинули не члени якоїнебудь партії, чи групи, віровизнання, чи ідеології, а частина народу, діти, жінки й чоловіки. Ми не можемо забути, що там немає „ми" й „ви", всі переслідувані й усі терплять, що мають свою думку, що прагнуть правди у житті, що хочуть кращих умовин для себе, для своїх дітей і для всіх інших людей.

То чи в такій ситуації може хтонебудь з нас, якаnebудь група, чи середовища більші чи менші, відмовитися взяти участь. Напевно ні! У кого є свідомість важкого положення і хто розуміє про що йдеться, той не відмовиться своєю присутністю, своєю особою, словом і трудом засвідчити, що коли справа про загальне добро ми — єдині й неподільні!

У неділю, 25 лютого відбулася в Ню Йорку вступна нарада в справі великої всенародної маніфестації, що матиме місце в неділю 20-го травня 1973 року. Вулицями міста аж до Центрального Парку пройдуть тисячі людей, щоб вшанувати пам'ять замучених, щоб підтримати переслідуваних, щоб пригадати світові, що „свобода неподільна", та що її треба боронити всюди там, де вона загрожена й топтана.

Отже хай не буде серед нас ні одної, ні одного, хто не взяв би в тій маніфестації участи!

За одну справу, за велику справу, в яку віримо всі, виступаємо разом і всі!

Стефа Букшована

Роман Логуш стипендіянт Купер Юніон

Сиракюзи, Н. Й. (мкб) — Роман Логуш, син п-ва Тараса і Зені Логушів з Сиракюз, одержав у 1972 р. 4-річну стипендію на факультеті мистецтва у відомому університеті Купер Юніон в Ню Йорку. Прийняття на факультет мистецтва в Купер Юніон є дуже селективне і відбувається на основі малярських здібностей.

Кожний кандидат представляє окремій комісії своє портфоліо, своє мистецьке надбання, та бере вступні іспити з малювання. Студент, якого приймуть на студії, рівночасно одержує повну стипендію. Відомий український мистець - маляр Любослав Гуцалюк є випускником університету Купер Юніон.

Роман Логуш належить до тих щасливих кандидатів, які успішно виповнили всі вимоги для прийняття, і тепер є студентом Купер Юніон університету. Роман успішно закінчив у 1972 р. середню школу та Школу Українознавства в Сиракюзах. Він має також музичні здібності і грає на акордеоні та є членом студентського товариства ТУСМ, Осередок Ню Йорк.

Весняне число „Веселки" прямує до юних читачів

Джерзі Сити. — Багатокольорове, весняне число журналику для дітей „Веселка", що його видає УНСоюз вже 20-ий рік, прямує до своїх юних і старших читачів. Березневе число вийшло в зеленкавих тонах, на обкладинці Ю. Матушевського зображено Т. Шевченка в дитячому віці, коли він пас ягнята за селом. Це число й розпочинається непідписаною статтею „Тарас Шевченко", з портретом Кобзаря роботи І. Кейвана. Далі йде казка Олени Цегельської „Ведмідь буду валить", продовження першої української оперети для Лялькового Театру „Мишача війна", текст Л. Полтави, музика Олега Стратичука, вірш Б. Лепкого „Весна", продовження казок О. Білоусенка про „Лисичку-сестричку", розповідь про козацькі човни-чайки та їх підводний дощаний човен сл. п. Петра Шкурата з заміткою і портретиком померлого в грудні 1972 р. письменника, оповідання Р. Завадовича „Ведмедик Джекі" з оригінальними ілюстраціями З. Онишкевича, того ж автора „Гоца Драла" та його ж „Богдан – січовий стрілець". Крім названих, березневе число „Веселки" ілюстрували ще: Ю. Козак, О. Судомора, Галина Мазепа, М. Михайлевич, П. Холодний мол.

Нове число „Українського Історика"

Мюнхен (Н.Д.). — Швидко появиться нове число „Українського Історика" із таким змістом: "Десятиліття „Українського Історика" "; Олександер Оглоблин: „Два портрети діячів Мазепинської Доби"; Богдан Винар: „Розвиток економічної думки в Київській Русі"; „Ярослав Пастернак: „Ранні слов'яни в історичних, археологічних та лінгвістичних дослідженнях"; Лев Шанковський: „Нарис української воєнної історіографії"; Теодор Мацьків: „Україна в звітах англійського посла з Москви 1705-1710". З історії української мови і літератури: Юрій Шевельов: „Моралізми в "Ізборнику" 1076 року". Дискусія: Taras Hunczak: "The Politics of Religion: The Union of Brest 1596". Сфрагістика і геральдика: Роман Климкевич: „Руський лев в емблемах міста Ченстохови і князя Володимира Опольського. З архіву: Ігор Каменецький: „Україна в тоталітарних плянах нацизму"; Oleh Gerus: "P. A. Stolypin and the Ukrainian Language Question". Огляди-рецензії: „Середні віки на Україні" (М. Ждан); Oleh and Olexandra Pidhainy: "The Ukrainian Republic in the Great Russian Revolution" (Л. Винар); Bertold Spuler "History of Mongols– (М. Ждан); T. Sulimirski: "The Sarmatians" (О. Домбровський); W. Daim: "Der Vatikan und der Osten" (Кордуба). Бібліографічні нотатки: В. А. Дяченко, Нариси з історії СРСР (1971), П. Толочко, Історична топографія стародавнього Києва (1972), Б. А. Рибаков, Русские летописцы и автор „Слово о полку Игореве" (1972), Т. С. Кондукторова, Антропология древнего населения Украины (1972), П. П. Толочко, „Нащадки Мономаха" (1972), Від Вишенського до Сковороди (1972), Олекса Воропай: в дорозі на Захід (1970), В. В. Ауліх, Зимнівське городище (1972), П. Жолтовський, Художній метал України (1972). Крім того дане число має багату хроніку українського наукового життя. Це число за 1972 рік появляється з двомісячним запізненням і в короткому часі буде розіслане всім передплатникам, які внесли передплату за 1972 рік. У журналі впроваджено новий відділ „З історії мови і літератури". У 1973-му році відзначаємо 10-ліття „Українського Історика" — найповажнішого українського наукового видання. УІТ намагається приєднати в ювілейному році 1 000 нових передплатників і розбудувати видавничий фонд. Віримо, що українська громада і українські організації спонтанно підтримають працю українських істориків. Річна передплата журналу виносить лиш 10.00 дол. Ціна даного числа — 5.00 дол. Замовлення журналу проситься надсилати на адресу Адміністрації У.І.:

"The Ukrainian Historian", P.O. Box 312, Kent, Ohio 44240.

До 10-ліття радіопрограми „Українські мелодії" в Ютиці

Ютика, Н. Й. — Десять років тому, на початку серпня 1963 року, в Ютиці та в багатьох околишніх містах українські й інші слов'янські слухачі вперше почули музику й голос диктора, який повідомив, що вони слухають радіопрограму під назвою „Українські мелодії". Перед цим була майже дворічна радіопрограма, яку вів Комітет, український диктор п-і Запаранюк, англомовний — п. Фалінський, але довелось припинити через нестачу фінансів.

Радіогодину „Українські мелодії" зорганізував тодішній студент „гайскулу" Євген Готман із Геркімеру. Діставши працю збирача неплачених рахунків, він об'їздив боржників, в тому й тих, які не заплатили за оголошення на радіостанції WIBX. Переборюючи різні труднощі, він започаткував радіопередачі, спираючись головно на українських спонзорах, між ними: крамницю Величка, ресторан „Козар", фірму Івасів-Дмитрів, склеп із меблями М. Фалінського, підприємство п-ва Ковій, „Каст-Форд", що його веде син еміґранта з Одеси, похоронне заведення Петриквас із Геркімеру й ін. Програма із згаданої радіовисильні на хвилях 950 мт. розпочалася виступом друга українців сл. п. інж. Ралфа Еліннджера, англомовним виступом тоді вже інструктора в університеті мгр Євгена Готмана, українськими вістками, які читала його мати Катерина Готман, а потім пішли молитви та привіти оо. Б. Смика, П. Будного, В. Мельника, далі комерційні оголошення, українська музика й пісні. І так що-суботи, від 4.30 до 5 год. вечора, і щоразу українська частина програми розпочиналася християнським привітом: „Слава Ісусу Христу!" Радіохвилі доходять аж до курортних околиць Річфілд Спрінґу і Капертавну. З початком 1973 р. передачі тривають від 12 до 1-ої год. по полудні.

Після переїзду мгра Є. Готмана з родиною на працю до Висконсину, радіогодину „Українські мелодії" провадять його батьки, з якими співпрацює пластунка-сеньйорка Володимира Смик, пишучи статті. Відділ Союзу Українок Америки не раз бере жваву участь в програмах, опрацьовуючи реферати про історичні події, виховання молоді тощо, пані: І. Запаранюк, Козій, Дз. Доглас-Чорна, від СУМА — пп. Мельник, Рaборський, пластунка І. Казанівська, п-і Смик із пластунами-вихованиками та ін. Діяльності радіопрограми в Ютиці сприяє Відділ УККА, Відділ УНС із головним радним В. Запаранюком; передаються нариси, спогади, вістки проф. Літвинського з Трой, п-ва Виктей, проф. Рабія та його дочки, проф. Томича, п-і д-р Лукашевич й ін. Праці радіогодини постійно сприяють місцеві отці різних віровизнань, як і Владика УПЦ архиепископ Марко та Владика Орест, коли він перебував у Ютиці. На хвилях „Українських мелодій" не раз виступали представники УНСоюзу, як д-р Я. Падох, П. Горохівський, представники „Плаю" та ін. Тепер до праці включився і студент університету Іван Готман, так що в ній заабсорбована вся родина. Однією з особливих подій в житті радіогодини була збірка фондів на боротьбу з хворобами серця, присвячена сл. п. інж. Р. Еліннджерові. На неї відгукувалися слухачі в радіюсі до 150 миль і за короткий час збірка дала біля 2.000 дол., за що потім дякували представники медичної установи.

Англійське слово правди про поневолення й змагання Нескореної України, і українське слово правди, наша рідна музика й пісня, виступи дітей-співаків, вишколюваних Володимирою Смик, дружиною о. Смика (Л. Герець, Г. Луценко, Л. Бекерська, Б. Лужна, гітаристів В. Гнапа і А. Ярмак) — все це було б не можливе без спонзорів, бо радіо — справа коштовна і дедалі, то дорожча. Тут радіогодині „Українські мелодії" в Ютиці дуже допомагає УНСоюз, який є постійним спонзором, а також „Марк форнічер", харчова крамниця Полевських, „Чикаго супермаркет", Ром із Сиракюз, склепи у Ютиці, такі як: „Ліберти" — горілчаних виробів, „Базар", фарб „Урбанік", іноді „Гастл Форд", склеп футер „Менскі" та ін.

Родина Готманів у праці над радіопрограмою пережила один незвичайний випадок. Стейтовий шпиталь для розумово хворих і недорозвинених людей якось повідомив листом, що хвора жінка-словачка, яка завжди мовчала, почала говорити з лікарями, почувши радіопрограму українською мовою. Кожної суботи лікарі включали „Українські мелодії", говорили з хворою, і так зуміли їй допомогти, що ніяк не вдавалось через попередню відсутність комунікації!

(Матеріял зібрав Л. П.)

Відділ-УККА Пассейк-Кліфтон відбув наради

У середу 28-го лютого о год. 7:30 веч. відбулося засідання Відділу УККА в Пассейку, Н. Дж. Засіданням проводила голова Відділу УККА Марія Стефанів, при тому й секретарювала. Пані М. Стефанів подала програму свята Тараса Шевченка, яке має відбутися в неділю 25-го березня. Також вона звітувала з Окружних нарад Відділів УККА, які відбулися в неділю 25-го лютого в Ню Йорку, в справі маніфестацій 40-річчя голоду в Україні, що мають відбутися 20-го травня в Ню Йорку, а 26-го у Вашингтоні. Пан Я. Петрик закликав молодечі організації зголошувати молодих дівчат до контесту Королевої краси з нагоди святкувань 100-ліття Пассейку, які починаються 29-го квітня. Він також інформував про підготову до свята, та якою має бути наша участь. Василь Марущак реферував про нову методу збірки Національного Датку. Передумовою успіху збірки є включити нашу молодь в українське зорганізоване життя. Нашим гаслом має бути: чи ти вже вплатив Національний Даток, а не як досі „чи ти є платником датку". У дискусії взяли участь: п-і М Стефанів і О Площанська; панове: Я Федун, І Хомко, Я. Петрик, адв. М. Смородський, Т. Олещук, В. Марущак і інші. Рішено в неділю 1-го квітня о год. 6-ій вечора в Українській Централі відбути Річні Загальні Збори Відділу й до участи запросити дир. Канцелярії УККА мгра І. Базарка.

Василь Марущак

Діяльність 83-го Відділу СУА

Загальні Збори 83-го Відділу СУА в Ню Йорку відбулися в Народному Домі в присутності 33-ох членок та голови Окружної Ради СУА, Александри Кіршак. Звіти уступаючої Управи дали докладний огляд переведеної Відділом праці. Відділ, який нараховує 48 членок, відбув 4 засідання Управи та 8 ширших сходин. На широких сходинах пані мали нагоду послухати таких прелеґентів: Ірина Куровицька виголосила реферат про ікону Жировицької Богоматері; реферат був ілюстрований прозірками. На вечорі, присвяченім йому, Левко Майстренко ввів присутніх у світ своєї творчости. На загальне бажання членкинь, в передвеликодньому часі Люба Михайлевич подала свої улюблені приписи святочного печива. Мисткиня — Слава Геруляк доповідала про стан Музею Народної Творчости СУА, а Надія Кулинич висвітлила прозірки з поїздки по Европі. В жовтні Надія Савчук і Христина Маєвська підготовили вечір в честь Олени Теліги. На останніх сходинах гостем був д-р Леонід Рудницький з доповіддю про „Творчість Тараса Шевченка в англійських перекладах".

Традиційна Ялинка, імпреза, яка найкраще віддзеркалює виховну працю Відділу, відбулася 16 січня 1972 р. у школі св. Юра. Атракційним моментом свята була різдвяна сценка на три дії „Коли час станув" у виконанні 22 дітей. Вибагливі декорації, оригінальні танці — балет та спів оживляли цю сценки. Опісля відбулася дитяча забава з виграшею, несподіванками і буфетом. Присутніх було близько триста осіб, з чого більшість дітей прийшли у вишиваних одягах. У листопаді пані Відділу забавилися на „Гарбузовій Вечірці", на яку запрошено чоловіків та гостей. До танців пригравала оркестра Бесого, а членкині подбали про веселу програму та про буфет. Того ж місяця улаштовано передсвяточний ярмарок, на який союзянки приготовили чимало вишивок, іграшок, прикрас на ялинку та домашнього печива. На всі імпрези та ширші сходини Відділу пані з господарської референтури старанно підготовляють буфети чи перекуски.

У 1972-му р. при Відділі засновано Ляльковий Театр, який на запрошення Окружної Ради СУА вперше виступив на забаві - зустрічі нюйоркських світличок СУА. У репертуарі театр має три сценки, а саме: „Казка про Івасика Телесика", „Казка про трьох ведмедиків", „Ялинка двох зірок", як також вертеп. Ляльковий Театр 83-го Відділу вже запрошений з виступом до інших українських осередків.

Відділ також опікується Світличкою, в якій зареєстровано 23 дітей. Зайняття під проводом Евгенії Вацик, відбуваються суботами в школі св. Юра. Активність пань проявляється і в інших напрямках. Передано українські книжки до шпитальної бібліотеки при Ню Йорк Юніверзитеті Медикал Сентер, як також комплет українських дитячих книжок до довідкової секції бібліотеки Доннел. Успішно переведено курс вишивання для членкинь та інших зацікавлених осіб.

Співпраця пань проходить в дружній атмосфері всі спільно гордяться здобутками Відділу, одначе зацікавлення членкинь та їхня діяльність сягають поза це тісне коло. Вони включаються в працю Окружної Ради (до Управи Окружної Ради від Відділу входять 4 пані) та у працю Управи Комітету Об'єднаних Організацій Ню Йорку. Членкині демонстрували проти репресій в Україні, в Ню Йорку і у Вашингтоні та зорганізували делегації до двох місій при ОН з просьбою про інтервенцію. Поодинокі членкині активізуються в інших організаціях, зокрема зв'язаних з вихованням молоді. Велику увагу присвячується спільній опіці дорогою моральної та фінансової допомоги потребуючим в цій та в інших країнах. Відділ теж сумлінно піддержує українські установи та організації. В 1972 р. передано 2,353 дол. за різні добродійні цілі, при чому більші суми одержали Українські Церкви обох віровизнань та Фонд Катедри Українознавства при Гарварді.

Як і за минулої каденції нову Управу очолили: Надія Савчук — голова і Марта Яцушко — заступниця.

К. Ч.

Детройт вшанував пам'ять інж. Евгена Маланюка

Саме цього року припадає п'ята річниця смерти нашого визначного поета. Пані Оксана Галицька замовила Служби Божі за душу покійного в Детройті (18-го лютого, і в Єрусалимі, в саму річницю 16-го лютого). За її ініціятивою на українській щоденній радіопередачі врочисто вшанували покійного письменника.

Ця радіогодина — це великий вклад в життя українців Детройту і околиць. Вона є відбиткою нашого культурного, мистецького і громадського життя. Програмою провадить Ореста Каралаш, повна посвяти і праці для української громади. Всі важливіші події, імпрези і річниці завжди знаходять відгук у її передачах.

І цим разом присвятила вона половину зі своєї програми, щоб звеличати нашого мистця пера. Текст приготовила Оксана Галицька. А настроєву музику підібрала Христина Годів-Юзич, яка була виконавцем програми. На тлі музики Миколи Лисенка вона відчитала коротку біографію і огляд творчости поета, а опісля прорецитувала уривки з „Автобіографії", „Молитву", „Ісход", а наприкінці третю частину з „Побачення". Програму закінчено піснею бандуристів „Раз дивний сон приснивсь мені".

Цілість створила для слухачів зі смаком і тактом проведену програму, яка викликала враження, немов коротенької академії.

Я.Л.

В ПОШАНУ НЕЗАБУТНЬОГО ЗЕНОНА ЗЕЛЕНОГО

„Все минає, але любов після всього зостається.
Все минає, але не Бог і не любов."
Гр. Сковорода

Болюча вістка облетіла по світу поміж українцями в п'ятницю 2-го лютого ц.р. Не стало між нами Зенона Зеленого — незабутнього і невіджалуваного учителя, виховника молоді, великого громадянина, організатора громадського життя, провідника, вояка, ніжного сина, чоловіка, батька, брата у родинному житті, вірного приятеля, ідеального співробітника у праці, а понад усе — шляхетної людини, небуденного джентельмена, особливого культурою поведінки, духовістю і світосприйманням.

Біль проймає серця усіх його рідних і приятелів, але кожний з нас, що знав Покійного, його діяльність і життя, у жалю шукає того вічного, що залишається по людях у їх духовості, у пам'яті про них. „Все минає, але не Бог і не любов"; „Все є вода, але буде дружня пристань" — каже Сковорода. Життьовим шляхом Зенона Зеленого керували Бог і любов, життя його поплило, як вода, але залишив він багато дружніх пристаней — доброї пам'яти у людей, глибокої поваги і любови у тих, хто знав його ближче.

Сьогоднішня наша згадка про нього — це одна з тих пристаней, щоб зупинитись і розповісти про виімково шляхетну Людину, з життя якої треба і можна багато навчитися.

Зенон Зелений народився 2-го вересня 1901 року в Добрянах біля Львова в родині вчителя. Був він третьою з черги дитиною. Батько рано відійшов внаслідку нещасливого випадку (маючи всього 36 років!), залишивши матір та шестеро дітей без забезпечення. Матір Анна з Мишугів і діти у гармонійному і працьовитому родинному житті зуміли побороти всі труди життя, помогти один одному, щоб здобути освіту та звання. Це була виімкова родина.

Будучи учнем 8-ої кляси гімназії в 1918 році, Зенон і старший брат Богдан стали вояками УГА, були учасниками славного походу цієї Армії на Київ, боролися з денікінцями, були в польському полоні в Тухолі. Повернувшись з неволі, Зенон екстерністом склав іспит зрілости. Щоб заробити на студії собі і допомогти молодшим в родині та матері матеріяльно, кінчає ряд фахових курсів, працює, заробляє приватними лекціями, був студентом української тайної політехніки, на правничому факультеті Львівського університету, але в 1929 році кінчить математику й фізику. У цьому ж році одружується з Марією Бачинською. В 1931 році народилася донька Оля, а в 1937 — Оксана-Кришинка, смерть якої у 1942 р. пережив дуже глибоко.

Згодом відбуває військову службу в польському війську. Після складення наукового іспиту із математики й фізики, працює у середніх школах Львова.

За першої большевицької окупації працював завідувачем кабінету методики навчання математики й фізики в Інституті вдосконалення вчителів у Львові, виконуючи одночасно функцію обласного шкільного інспектора. У 1940 році організував республіканську конференцію учителів математики й фізики, брав участь у науково-методичній конференції у Києві. Тоді мав змогу здійснити свою мрію — побував у Києві та на могилі Шевченка в Каневі. За німецької окупації був референтом шкільництва в кураторії, а згодом керманичем шкільного відділу Українського Центрального Комітету у Львові. В 1943 році довелося прийняти ще й провід Відділу Опіки над Молоддю і Родиною в УКЦ. Тоді теж був головою студентського спортового клюбу, членом Боєвої Управи Дивізії „Галичина". Аж до закінчення війни 1945 року, наражаючи своє життя, їздив по Европі, опікуючись українською молоддю, що її німці звербували до протилетунської обслуги в німецькій армії. Опікується цією молоддю, подбав про створення для неї двох гімназій у Німеччині. Праця та і ціла проблематика молоді у протилетунській службі описана у книжці Зенона Зеленого п.н.: „Українське Юнацтво у вирі Другої світової війни", що появилася в Торонті 1965 року.

Бувши керманичем шкільного відділу УЦК, організував і розбудовував українське шкільництво (дошкілля, народні, середні, фахові середні школи), дбав про вишкіл учителів, про забезпечення учителів і учнів, „виторгувавши" у німців багато дітей, яких насильно забирали на працю до фабрик.

У таборах Ді-Пі знову працює у школі, а прибувши до Канади в 1948 році, понад рік працює фізично, а вечорами одночасно викладає тригонометрію і статистику в Assumption College у Віндзорі.

Організаційний хист і наполегливість допомогли Покійному засвоїти швидко англійську мову та здобути кваліфікації до навчання у державних школах Канади. Вчив у середніх школах Канад повних 18 років аж до 1970 року, поки не перейшов на пенсію. З'єднував собі не тільки любов учнів і товаришів праці, але й батьків, користувався великою повагою, авторитетом, швидко авансував на провідне місце — голови департаменту математики у середній школі Richmond Hill біля Торонта.

Був педагогом - мистцем. Втішався завжди і скрізь любов'ю своїх учнів, співробітників-учителів, батьків, товаришів праці, — усіх, з ким зустрічався в житті. Зенон Зелений був не тільки практиком. Його дипломна праця „Проблеми Платона", за словами професора, надавалася, після поширення, до одержання ступеня доктора. Спільно з двома іншими математиками у Львові написав українською і польською мовами підручник математики, виданий у Львові; робив переклади підручників математики з російської мови, з польської на українську та з російської на польську. За німецької окупації написав підручник алгебри українською мовою.

Незвичайно багата і плідна громадська робота Покійного, яку він розпочав у своїй юності ще в Академічному Домі, постійно зростала і все вона пов'язана з молоддю, вихованням. Ще у Львові до 1939 року займався опікою над незаможними дітьми, будучи секретарем у Виділі Вакаційних Осель. Належав до Т-ва Рідна Школа, Просвіта, Т-ва Охорони Воєнних Могил, Учительської Громади, до Т-ва прихильників астрономії та багатьох інших. На еміграції був членом НТШ, Онтарійської Вчительської Асоціяції, парохії церкви св. о. Миколая, Українсько-Канадського Легіону ч. 360, Об'єднання Українських Педагогів, був організатором і його душею впродовж 7 років, очолював Видавничу Комісію для видання „Археології" Ярослава Пастернака, зорганізував і проводив працею Комісії Української Виховної Системи, довів, спільно з К. Паліїв, до відбуття культурно-освітньої сесії на СКВУ, на якій був схвалений виховний ідеал українця в діяспорі. Виконуючи функцію голови ОУПК, провів багато річних конференцій, наукових сесій для підготови Світової Освітньої Сесії на СКВУ.

За цей вклад сили, здоров'я і серця та особистих коштів на розбудову українського шкільництва в Канаді Збори ОУПК в 1963 році надали Покійному почесне членство ОУПК і за ці ж самі заслуги 6-ий Крайовий Пластовий З'їзд Канади проголосив Зенона Зеленого почесним членом Пласту у цьому ж році. У 1970 році Загальний Збір Координаційної Виховно-Освітньої Ради Канади (КВОР) надав йому почесне членство КВОР, а в 1969 році Головна Управа Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА нагородила його медалею св. Архистратига Михаїла за жертвенну допомогу українській справі у всіх ділянках життя та боротьби за волю України.

Такий життьовий шлях нашого Вчителя, такої особливої Людини, яка ніколи і ніде не була прославлена жодним ювілеєм, жодними публічними парадами, ні повідомленнями в пресі. Цього не бажав собі Покійний. Усі його відзначення відбулися в колі найближчих співробітників у дуже скромних обставинах.

Обмежені можливости не дозволяють нам розповісти про Покійного багато іншого. Сподіваємося, що це тільки перша дружня пристань, на якій ми — пластова молодь, діставши дещо з матеріялів, змогли поділитися ними з Вами.

Писав Сковорода поради людям: „Втікай від слави, обіймай самотність, люби бідність, цілуй цідомудреність, дружи з терпеливістю, оселися із смиренням укупі — оце тобі проміння божественного серця". Ми відчуваємо оці проміння від особи Покійного. Школа-виховання і Зенон Зелений — це символ дбайливости, щоб цих променів „божественного серця" — любови Бога і ближнього було якнайбільше у нашому житті.

Хай ця наша скромна згадка про вийняткову Людину — вчителя і провідника молоді Зенона Зеленого буде маленькою цеглиною для будови пам'ятника йому у серцях усіх, для кого він віддано працював, зокрема у серцях молоді, цілих її покoлінь, яких вчив і виховував, задля яких віддав багато у своєму житті.

Живуть з нами установи та ідеї, які створив Зенон Зелений. Життя його — це зразок до наслідування, а духова особовість — це проміння „божественної любови" і дружня пристань у потоці життя.

(Слово, виголошене у дев'ятий день по смерті у радіопраграмі „Прометей", Пластова Хвилина, Торонто.)

Сковорода в Парижі і Мюнхені

У близькому відступі часу відбулися два вечори, присвячені нашому філософові Григорієві Сковороді у Парижі 18 січня ц. р. й в Мюнхені 1 лютого ц. р. — призначені для чужинецької публіки. Хоча на обидвох вечорах залі були виповнені, то більшість слухачів була все таки українська. Та навіть, коли малі горстки французів і німців довідалися про „перший розум наш", — то УВУ з його енергійним ректором В. Яневим виконало своє завдання задовільно, бо чужинці могли довідатися, що Сковорода був українським, а не московським філософом.

Не обійшлося й без плутанини, які вносять у вивчення Сковородинської філософії зокрема чужинецькі дослідники, користуючися переважно м о с ковськими джерелами (у Парижі якийсь москаль роздав присутнім брошурку московською мовою про „старчика" Сковороду!).

Оця то брошура мабуть напослужила проф. П. Паскалеві з Інституту славістичних студій у Парижі, який і влаштував цей вечір, — бо він просто представив Сковороду як „кльошара" — „старичка" зі своєрідною і доморослою, а не високовченою „філософією", виголосивши промову поблажливим і протекційним тоном. Навіть французька публіка обурилась на таке ставлення справи.

Коли ж дійшли до слова українські промовці й один за одним збивали тези проф. Паскаля, — щойно тоді виросла на ввесь ріст світла постать „українського Сократа". Д-р А. Жуковський говорив про „Києво - Могилянську Академію, як місце духової формації Сковороди", подаючи програму студій і виховання в цій нашій „альма матер", що на той час була першою й єдиною на Сході Европи. Д-р К. Митрович насвітлив „Платонські елементи у філософії Сковороди", заперечуючи цим самим „доморослість" його вчення, проф. д-р О. Кульчицький представив Сковороду як „Передвісника персоналізму", підкреслюючи його новаторство у філософії, й урешті ректор В. Янів на закінчення „поставив крапки над „і", відкидаючи неслушні тези проф. Паскаля про „старчество" Сковороди.

У Мюнхені все відбулося зовсім подібно, але з відверненим порядком. На вступі ректор УВУ В. Янів дав дуже гарний нарис життя і творчости Сковороди, цитуючи багатьох українських філософів пізнішого часу — Мірчука, Ярему та ін. і особливо, підкреслюючи його високі студії й величезне знання, набуте по всіх університетах Европи, — щоб зразу відбити будь - які тези про „старчество". Проф. д-р Г. Штадмюлер з Максиміліянського університету, спеціяліст від історії Греції, — дав цікавий виклад про грецькі поселення на Чорноморі, але ні одним словечком не торкнувся до основної теми вечора — Сковороди. Знаючи грецьку мову мав би тут велике поле для попису! Доц. д-р Е. Фелькль говорив гарно і тепло про „Сковороду і православ'я". На жаль, користуючися „американським" автором і не знаючи, що він московського походження, повторяв небилиці про „протестантизм", „масонство" і т. п. нісенітниці у Сковороди, тоді, як у дійсності українець Сковорода виступав проти жалюгідних практик московської цезаропапської церковної політики. І врешті проф. д-р О. Кульчицький повторив свою паризьку доповідь і цитуючи французьких та німецьких філософів, послідовників персоналізму, — підкреслив новаторство в цій ділянці нашого вченого.

З мюнхенським вечором трапилося цікаве і характеристичне н е п орозуміння. Хоч його влаштовував Семінар Східньої Европи Максиміліянового університету, вечір чомусь мав відбутися в залі Міської ради. Несподівано прибули до Мюнхену москалі, щоб заснувати Німецько - Совєтське товариство. І ось Міська рада, налякавшися присутности українців у ратуші під час гостювання москалів, змінила своє рішення та перевезла публіку своїми автобусами до Дому Мистців. За цей поличник українським професорам, помстилься українські студенти. Вони ввійшли на залю німецько - совєтської приязні, розкинули смердючки і летючки, вимагаючи „Волі для України", „Звільнення письменників з тюрми" та „Прав „людини". Коли ж їх почали випихати цивільні поліцисти, — молодь зі співом „Ще не вмерла", вийшли зі залі. Про цей випадок повідомила німецька преса і польське радіомовлення „Вільної Европи".

Софія Наумович

Перевибори Управи Оселі ОДУМ-у „Київ"

Трентон, Н. Дж. — Фундатори оселі ОДУМ-у „Київ" на своїх річних зборах, що відбулися у неділю 25 лютого ц. р. у приміщенні Українсько - Американськ о г о Демократичного Клюбу у Трентоні вибрали нову Управу на 1973-75 рр. Головою оселі вибрано довголітнього заступника голови, Василя Д о р о ш е н к а. До Управи увійшли: М. Граур, перший заступник, І. Самчук, другий заступник, В. Григоренко, секретар, С. Євсевський, фінансовий референт, Ф. Корсун, с к а р б н и к, Є. Кальман, референт культурно-освітній й преси, П. Левченко, господарський референт. Члени Управи — В. Кирейко й О. Богдан. Контрольна комісія: голова А. Філімончук, Ю. Іхтярів й Г. Омельченко — члени.

З огляду на те, що на оселі будується літня церковця св. Василія, у склад Будівельного коміт(е)у ввійшли особи: В. Дорошенко, В. Кирейко, М. Граур, О. Богдан, В. Григоренко, О. Кононенко, Є. Кальман.

Під час дискусії багато уваги присвячено таборам молоді, а також розбудові табору й оселі.

(ЄК)

МИ БУДУЄМО!

Річні Загальні Збори Української Кредитової Спілки в Рочестері

Про це, як відбувалися збори, записано в протоколі, ми тільки хочемо розказати про наші здобутки й пляни на майбутнє. Ось вони: спільний оборотовий капітал Української Кредитової Спілки в Рочестері збільшився в 1972 р. на 727,352 дол., а загальна його сума становить 3,186,360.00 долярів. У Кредитовій Спілці об'єднано 1955 членів, і їхні ощадностеві вклади досягнули суми 2,946,288 долярів. В 1972 р. надійшло нових членських ощадностей в сумі 1,275,493.-00 дол. З такими досягненнями прийшли на збори члени Управи Рочестерської Кредитової Спілки.

Виступаючи перед членством із звітами голова Спілки Вілліям Андрушин та касир - управитель Володимир Гавриляк головну увагу звертали на те, щоб ювілейне свято — двадцятиріччя невтомної праці й зростання відзначити чотирма мільйонами оборотового капіталу. Це не є щось н е д осяжне. Щоденні обороти вказують на те, що задум буде здійснений.

Ось кілька цифрових даних із звіту секретаря Кредитового Комітету, Василя Іванцева: Членських позичок видано в 1972 р. на суму 1,637,940.00 дол., сплат позичок зібрано на суму 1,-103,188.00 дол. Ці оборотові суми значно зростають. Чому? Бо найдешевшу позичку можна дістати в Рочестерській Кредитовій Спілці; ощадностеві вклади забезпечені державною гарантією до суми 20 тисяч долярів; майно кредитівки заасекуроване на випадок непередбачених втрат; уся система господарювання є під строгою державною контролею і постійним наглядам Контрольної комісії; резервовий фонд на покриття втрачених позичок є більше, як вистачальний; квартальна дивіденда 5.25 відс.

Контрольна комісія звітувала, що господарювання в рочестерській кредитівці — ощадне. Всі видатки були згідні з ухваленим бюджетом, або окремо апробовані ухвалою керівних органів на місячних засіданнях. Адміністраційні видатки становлять лише 21 відс. від доходової суми, коли в інших кредитівках пересічно 38 відс. На оплату працівників УКС в 1972 р. видано 8 відс. із загальних прибутків. Це дуже мінімальна сума. Бо як виказує звіт Ф е д еральної Адміністрації, американські кредитові спілки видають на виплату працівників в середньому 14 відс. Завдяки такій ощадності вдалося створити будівельний фонд, на рахунок якого вже внесено 15 тисяч долярів. Щоправда, з будовою власного приміщення кредитівки адміністрація не поспішає, бо вигідне й забезпечене приміщення спілка має в Українському Народному Домі, але дирекція бере цю справу під увагу вже тепер, щоб пізніше не робити нерозважного поспіху.

Такі добре сплановані задуми адміністрації Української Кредитової Спілки в Рочестері можна бачити на кожному кроці. От хоч би навести такий приклад: на початку існування кредитівка видавала бюлетень, де друковано фінансовий звіт і розсилано членам. Коли ж оборотовий капітал переступив два мільйони, а число членів подвоїлось, то треба було подумати про пресовий орган кредитівки. Тут пригодився досвід наших українських фінансових та громадських твердинь на еміграції, таких, як Народний Союз, Робітничий Союз, „Провидіння", які без своїх пресових органів: „Свободи", „Народної Волі", „Америки" не могли б виконувати ту місію, яку вони виконують для України й для української еміграції. Без пресових органів ці організації перетворилися б у звичайні „забезпеченеві агенції", до яких було б байдуже українському громадянству. Тому наші союзи видають річно на утримання своїх пресових органів понад двадцять тисяч долярів. Без цих фондів союзові видавництва завмерли б, а разом із цим загубили б українську національну душу союзи і не були б нашими твердинями. Без „Свободи" побудований хмаросяг не був би гордістю українців, бо про його будову не було б й гадки. Це здібна творити лише об'єднана, патріотична, національно свідома громада, яка формувалась за допомогою пресових органів.

Маючи це на увазі, управа рочестерської кредитової спілки почала розбудовувати свій пресовий орган. Кожного кварталу тут видається журнал „Кооперативна Думка". Тепер докладається всіх зусиль, щоб журнал зробити цікавим змістом і формою і щоб він став добрим зв'язковим між адміністрацією кредитівки та громадою. Гроші на видання дирекція спілки видає щедро.

Під час звіту про фінансовий стан Спілки, касир-управитель В. Гавриляк сказав так: „Не всі успіхи або невдачі можна виказати цифрами й відсотками. Є ще успіхи морального й престижевого характеру. До них належать наші зв'язки й контакти з громадянством, кооперативними централями та урядовими чинниками. Співпраця з ними була задовільна, а участь представників організацій у нашій кооперативній конференції, їхнє зацікавлення справами кредитової спілки та побажання заохочували нас до праці".

Між 22-ма українськими кредитовими спілками, рочестерська змагається за 5-те місце, а між 70-ти американськими к р е д итовими спілками, вона зайняла 5-те місце. В опінії керівників тих спілок — рочестерська є взірцева. Завдяки такій оцінці вона здобула стипендію, яку Ліґа призначила нашому касирові, оплачуючи його участь на кооперативному курсі у Корнел-університеті в Ітаці, а крім того його вибрано до Ради Філії Кредитових Спілок Рочестерської округи.

Основним чинником громадського руху, а тим більше кооперативного, є перш за все — людина. Розуміється, успіхи й невдачі залежать від фахівців та їхнього ставлення до дорученої їм справи. Якщо працюють віддано, охоче, з любов'ю до людей та ідеї, якщо в своїй праці керуються моральними засадами і мають на увазі добро справи, а не своє, то й успіх мусить бути. Без цих чинників співпраця неможлива.

У рочестерській спілці така співпраця була, доказом цього це — ті успіхи, що їх виказують річні звіти.

Х. Д.

НОВА УПРАВА СТАНИЦІ Б-ВА УСС В НЮ ЙОРКУ

На сходинах Станиці Б-ва УСС в Ню Йорку 8-го березня 1973 р. обрано головою Станиці дир. Володимира Назаревича, заст. голови і скарбником інж. Юрія Шепаровича, секретарем адв. Ярослава Гриневича, - членами Управи Станиці д-ра Луку Луцева і д-ра Степана Ріпецького, — референтом зв'язків проф. Романа Чубатого. До Контрольної комісії обрано інж. Івана Вінтоняка, о. Володимира Рабія і адв. Мих. Гузара. Вшановано пам'ять померлих членів Станиці, а з близьким 60-річчям Чину УСС заплановано працю, як теж рішено відбувати можливо часті товариські сходини.

Управа Станиці УСС в Ню Йорку

В СССР ЗАПОЧАТКОВАНО „СУБОТНИКИ"

Москва. — Московський партійний осередок КПСС вийшов з ініціятивою відзначення річниці з дня народин Леніна 21 квітня т. зв. ленінським суботником, тобто виходом на безплатну працю у день вільний від роботи. Як інформує „Правда" з 4 березня, трудящі окремих республік „гаряче підтримують ініціятиву москвичів, які постановили відбути 21 квітня комуністичний суботник і зароблені гроші передати на фонд дев'ятої п'ятирічки".

Відійшов Пластун

(Дмитро Пілецький, * 20.X.1925 - † 9.II.1973)

сл. п. Дмитро Пілецький

Коли 12 лютого 1973 року в пообідню пору заграла пластова сурма „На добраніч" над ще відкритою могилою на цвинтарі св. Миколая в Чикаґо, а до неї стали повільно спускати домовину з грудкою землі, закрилася сторінка одного ідейного і змістовного, ще молодого життя. Над домовиною скоро виросла ще одна свіжа могила, що закрила назавжди тлінні останки з крові і кості пластуна, Пластуна з великої літери.

Того морозного дня численно зібрані родина, пластова братія та українська громада поховали одного з найкращих — батька, громадянина і пластового діяча, передчасно і по важкій недузі спочилого 9 лютого 1973 року св. пам. пластуна-сеніора Дмитра Пілецького.

На початку літа 1972 з'явилася важка недуга в покійного Дмитра і, не зважаючи на великі зусилля лікарів та важку особисту боротьбу з нею Покійного, після вісьмох місяців вона його скосила. Дмитро Пілецький згас на 48 році свого життя неначе смолоскип хоч так бажав ще горіти і світити. Суджено бо йому вже інакше світити із засвітів прикладом свого життя для живих та молитвою перед Всевишнім за усе те, що так дорогим йому було на протязі всього життя.

Пластова організація була для покійного Дмитра-Пілявого другою родиною.

Вступив він до відновленого на еміграції Пласту в 1946 році і від тоді до кінця свого життя безперервно був активним у цій організації, яка зформувала його, а потім, його та працею інших, продовжує формувати тисячі молодших.

Св. п. Дмитро Пілецький народився в селянській родині на Бучаччині в селі Коропець. З українським селом над берегами Дністра зв'язана його юність, яка не була легкою, бо Дмитро вже в 12 років життя втратив свою матір. Середню освіту здобував в Бучачі та Станиславові. В 1943 році вписався до Торговельної Академії у Львові. В серпні 1944 року його в Криниці, разом з товаришами, арештує ґестапо за приналежність до юнацтва ОУН; Дмитро перебуває в тюрмі Монтелюппо в Кракові, а потім в концентраційному таборі в Шлюссенбурґу в Саксонії. 15 квітня 1945 року під час евакуації табору німцями, він втікає разом з товаришами — сьогодні священиком Юрієм Карасевичем, проф. Б. Боцюрковим і мгром А. Мельником, — при чому допомога збоку товаришів хворому і знеможеному Дмитрові рятує йому життя. Попавши до американської зони, Д. Пілецький перебував у кількох таборах для переміщених осіб, в тому і в Авґсбурґу, де весною 1946 року склав матуру в українській модржанській гімназії. Тут він також вступив до Пласту, ставши членом гуртка старших пластунів „Пугачі". Того ж року вписався на політехніку в Дармштаді. Одночасно активізується в студентському житті, співпрацює з пластовим осередком в Ашаффенбурзі, бере участь в таборах (напр., в „Кадрі зв'язкових" біля Фюссену в 1948 р.). Під кінець свого перебування в Німеччині працював в адміністрації ІРО.

В 1950 р. Д. Пілецький прибув до Америки, де закінчив студії в університеті в Медисон, Висконсин, дипломом інженера. Далі був активним в студентських організаціях (кількакратний голова Української Студентської Громади в Чикаґо, член Ініціятивної Комісії СУСТА) та в суспільному житті (Організація Державного Відродження України, Українська Видавнича Спілка, каса „Самопоміч", Батьківський Комітет при Школі св. Миколая та інше). Професійно працював на різних відповідальних постах в кількох американських інженерських фірмах по будові мостів і шляхів. В праці його високо цінили, був люблений товаришами та, де і коли міг, радо допомагав своїм землякам.

Від початку поселення в новій країні заанґажувався до Пласту, беручи активну участь у заснуванні осередку в Чикаґо, а далі у виховній праці, будучи бунчужним чи командантом кількох таборів та членом станичної старшини. Зокрема не покинув він праці в станиці тоді, коли вона переживала важку кризу і випробування після трагедії на Великому Лузі. В 1968-70 рр. став у проводі станиці, яка належить сьогодні до однієї з найбільших в Америці. Під його проводом відбулося відзначення 20-ліття існування станиці та взагалі проходила розбудова гарного новопридбаного пластового осередку-дому. Тримав руку на живчику кожної пластової діяльности — виховної, адміністративної чи пластово-суспільної. Його майже щоденна присутність у пластовій домівці, зустрічі і розмови з іншими виховниками та рядовими пластунами, поради і нагляд над усім, уважалися такими нормальними, що коли б цього не було, щойно тоді воно звернуло б на себе увагу. Д. Пілецький брав участь в загально-крайових зустрічах, з'їздах та нарадах. На протязі однієї каденції був він членом Крайової Пластової Ради.

Пластовою працею й організацією жив і цікавився Покійний навіть під час недуги, до кінця свого життя думав про Пласт. Пласт був неначе його другою родиною, бож і вся природня родина Покійного — дружина Ореста (з якою Дмитро одружився в Чикаґо в 1957 р.), діти: юначка Адріяна, юнак Марко та новачка Таня, а також тесть пл. сен. д-р Володимир Помірко, — всі належать до тієї самої організації.

Зрозуміло, що зловіща недуга, а ще більше смерть, потрясли й покрили смутком всю пластову родину та й українську громаду в Чикаґо. Пластова організація з усіми своїми уладами гідно провела свого провідника і друга в останню путь. Пл. сен. дир. Роман Мицик, ЛЧ, та голова станиці пл. сен. д-р Іван Лисейко, ОХ, прощали друга Пілецького від станиці, а Начальний Пластун Юрій Старосольський надіслав листа від себе та в імені всього пластового руху віддав шану Покійному. Листа прочитано під час громадської частини Панахиди. Друзі „Лісові Чорти", членом куреня яких був св. п. Дмитро від 1947 року, тримали стійку біля домовини та несли її. Цілий ряд промовців на панахидах та в церкві і на поминках склали належний поклін пам'яті Покійного, відзначаючи шляхетні риси його характеру, службу народові й українській молоді та готовість кожночасно допомогти другому.

Таких людей, яким був Покійний Дмитро Пілецький, у нас небагато, а друзів пластунів його покрою, самопосвяти й оптимізму Пластові треба більше.

Був Він справжній і повноцінний Пластун. Його пам'ять і дух залишаться для нас вічно живими й світитимуть прикладом для всіх!

Василь Маркусь-Робінзон, ОХ

ПАМ'ЯТАЙМО ПРО ПЕРЕСЛІДУВАНИХ В УКРАЇНІ! ВКЛЮЧАЙМОСЯ В АКЦІЇ ЇХ ОБОРОНИ!

Президент Ніксон вимагає ревізії кримінального кодексу

Вашингтон. — У своєму черговому посланні до Конгресу президент Ніксон зайняв становище до справи ревізії американського кримінального кодексу, вимагаючи далекосяжних змін у випадках спеціяльних злочинів. В першій мірі, президент Ніксон пропонує відновлення кари смерти за такі злочини, як державна зрада, саботажі, повітряне піратство, бомблення публічних будинків, вбивство поліцаїв і тюремних сторожів. Одночасно Президент видвигнув домагання, щоб запровадити обов'язкові присуди включно з присудами на досмертне ув'язнення без права на передтермінове звільнення на основі задовільної поведінки в тюрмі торгівців наркотиками. Цю останню вимогу Президент мотивує „критичною ситуацією" в ЗСА на відтинку поширювання і боротьби з наркоманією. Інформують, що в Конгресі є досить сильна опозиція проти приверненння кари смерти, а також проти зобов'язуючих присудів у випадку торгівців наркотиками без права на передтермінове звільнення. Засадничо, однак, коли йдеться про настрої більшости американського населення, то воно сприяє того роду ревізії кримінального кодексу, враховуючи загрозливе поширення злочинства і наркоманії в ЗСА.

Помер Тім Бак, лідер канадських комуністів

Торонто. — Тут повідомлено про те, що 13 березня помер у Куернавака, Мехіко, на 82 році життя, кол. канадський комуністичний лідер Тім Бак, який був одним з основоположників Комуністичної партії Канади. Тім Бак очолював канадських комуністів з 1929 року до часу свого уступлення з уваги на вік в 1972 р. У 1931 р. його арештовано за протидержавну діяльність і засуджено на 5 років ув'язнення. За ввесь час свого урядування Тім Бак додержувався політичної лінії Москви, що виявилося в час другої світової війни, коли канадські комуністи були спершу, після підписання совєтсько-гітлерівського пакту, за невтральністю Канади у війні проти Німеччини, а відтак після вибуху совєтсько-німецької війни за активною участю у війні проти Німеччини.

ПОМЕРЛА АННА ПОГРАНИЧНА КОЛ. ПРЕДСІДНИЦЯ 37-го ВІДДІЛУ УНСОЮЗУ

До Головної Канцелярії УНСоюзу наспіла з Елізабету, Н.Дж. сумна вістка, що там, в середу 14-го березня, на 78-ому році життя, померла бл. п. Анна Погранична, колишня довголітня предсідниця 37-го Відділу УНСоюзу, Сестрицтва „Любов". Покійна походила з Тернополя, Західня Україна, була однією з членок-основниць цього Відділу УНСоюзу та в дану пору однією із найстарших його членок. Похорон бл.п. Анни Пограничної відбудеться в суботу, 17-го березня, з української католицької церкви св. Володимира, де буде відправлена заупокійна Служба Божа о год. 9-ій ранку.

Четвертий академічний літній курс на УКУ

Рим (УПБ). — Повідомляємо всіх зацікавлених, що цьогорічний літній курс на Українському Католицькому Університеті ім. св. Климента Папи в Римі відбудеться в днях між 19 червня і 19 липня 1973 р. (а не, як подано в попередньому числі „Вістей з Риму", від 15-го до 15-го, з огляду на Зелені Свята, які припадають 17 червня ц. р.) в приміщеннях Університету. Зголошені виклади професорів:

1. Антонович Мирослав: Українська партесна (хорова) музика 17-18 ст. (=до Бортнянського). Вправи: Аналіза літургічних співів на основі нотних та грам. записів. (Стиль композицій та їхнього виконання).

2. Біда Константин: Іван Франко — літературна творчість та еволюція його світогляду.

3. Боцюрків Богдан: Церква й держава в Україні від 1917 року.

4. Зелений Петро: Народне господарство України. Курс обіймає десять лекцій із титулами кожної лекції.

5. Казимира Богдан: Соціяльне вчення Церкви.

6. Лев Василь (декан): Граматика староцерковно-слов'янської мови. Морфологія. Вправи: Інтерпретація церковно-слов'янських текстів.

7. Ленцик Василь: Вибрані питання з історії української Церкви 18-20 ст.

8. Лончина Богдан: Західньоевропейська література в епосі гуманізму й барокка.

9. Маланчук Преосв. Володимир, Екзарх Франції: Історія модерної та сучасної філософії.

10. Марунчак Михайло: Соціяльні процеси українців Польщі, Чехо-Словаччини, Румунії та Югославії.

11. Музичка Іван о.: Виховні вартості у християнській педагогіці.

12. Овчаренко Марія: Основні етапи розвитку української літературної мови від Шевченка до найновіших часів.

Оплата за курс виносить 70 амер. дол.; кошти перебування — 5 долярів на день. Зголошення проситься присилати на адресу Ун-ту.
Università Cattolica Ucraina
Via Boccea, 478; 00166 Roma,
Italia

Успішна забава для ФКУ

Рочестер, Н. Й. (Б. Г.) — Многолюдна забава, 27-го січня, ц. р., яка відбулася у залі Українсько - Американського Клюбу, за ініціятивою і старанням двох домів: Українсько - Американського Клюбу і „Вест Сайд" Клюбу, врадувала місцеву Управу ФКУ. Велика маса тут народженої молоді, яка, властиво, на українські імпрези майже ніколи не приходить, з'явилася на забаві, якій ініціятори дали назву „Гарвардський Вечір", дохід з якої всеціло призначено на 3 катедри Українознавства і Науково - Дослідний Інститут. Тому, що на 3 катедри вже зібрано дол. 1,800.000 то зиск із забави на інститут призначено в сумі дол. 1125.79, як перший даток із Рочестеру з тим призначенням.

Далеко поза північ, пригравали безкоштовно й безупинно до танців 3 оркестри а це „Веселка" — керівник Василь Корнило, „Ехо" — керівник Ярослав Глушко, „Нічна Мелодія" — керівник Василь Лужецький. Три акордіоністки: Катруся Рінаш, Катруся Руда і Варвара Король, теж збагатили вечір красою мелодій. Танцювальний ансамбль „Черемош" — керівник Ярослав Вірло, взяв участь, виступаючи з українськими танцями. Бадьорий настрій, добрі музики, смачний буфет і „гарячі" напитки, ще більше надавали темпа і ритму, тим, що, в числі понад 400 осіб, прийшли погуляти в користь українського центру в Гарварді.

Ініціятори забави: Василь Гуссар, Роман Куціль, Василь Гринів, Мирослав Благий. Активно включилися і допомагали: Анна Капітан, Ірма Пилипенко, Мері Гайден, Василь Капітан, Микола Єйна, Микола Баб'юк, Михайло Білинський, Микола Шевчин, Іван Шурин, Микола Бабюк, Іван Мищук, проф. Володимир Пилипшенко, д-р Богдан Гуран, Йосиф Василишин і Тома Заяць.

82-ий ВІДДІЛ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ в НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

Дня 18-го березня 1973 року

о год. 12-ій дня
в ЦЕРКОВНІЙ ЗАЛІ
при 1745 Washington Avenue, Bronx, N.Y.
— влаштовує —

СВЯТО В ПАМ'ЯТЬ ГЕРОЇНЬ

В програмі: доповідь, спомини, вірші, виступ молодих бандуристів, живий образ.

До численної участи запрошує Громадянство

УПРАВА

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У США

повідомляє,

ЩО В 1973 РОЦІ ІЗ СТИПЕНДІЙНОГО ФОНДУ ім. ОЛЕКСИ ПЕТРОВА

ВИДІЛЕНА СТИПЕНДІЯ В СУМІ 1,000.00

для докторантів з українознавчих дисциплін (історія, економіка, демографія, географія).

Особи, які бажають одержати стипендію, мають надіслати на адресу Академії заяву з поданням життєпису, даних про освіту, про сучасні студії із зазначенням теми дисертаційної праці та відповідну рекомендацію від професора — наукового керівника. Кандидати, що подавали заяви на 1972 рік, будуть також включені до розгляду, для чого треба повідомити про своє бажання. Термін подання до 20-го квітня 1973 року. Адреса:

THE UKRAINIAN ACADEMY OF ARTS AND SCIENCES IN THE U.S. INC.
206 West 100th Street New York, N.Y. 10025

ПЛАСТОВІ КУРЕНІ „ПЕРШІ СТЕЖІ"

організують прогульку для Старших Пластунок

„МАНДРІВНІ СТЕЖКИ КУЛЬТУРИ"

ДО ГРЕЦІЇ ТА ДОВКОЛИШНІХ ОСТРОВІВ

Час: від 17 червня до 10 липня 1973 р.

ПРИБЛИЗНІ КОШТИ:

- літак — Ню Йорк — Атени (в обі сторони) $298.00 (youth fare, subject to change);
- перебування в Атенах — $125.00;
- 5-денна прогулька автобусом — клясична тура (Корінт, Мікени, Спарта, Олімпія, Дельфи, Термопілі) $95.00;
- 5-денна прогулька кораблем (острови: Родос, Крета, Санторіні, Дельос, Міконос) $106.00.

Число учасниць обмежене до 20.

Зголошуватись до 31-го березня ц. р. на адресу:

MRS. NATALKA SONEVYTSKY
62 East 7th Street
NEW YORK, NEW YORK 10003

КОМІТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ТРАДИЦІЇ в АСТОРІЇ, Н. Й.

Збірка на „Церкву в Потребі"

У місяці лютому 1973 року переведено збірку пожертв на благородну ціль „ЦЕРКВА в ПОТРЕБІ", на терені Асторії, Н. Й.

Слідуючі збірщики зібрали нижче наведені суми пожертв:

Листа ч. 1. — п-ні Марія Гумовська і Михайло Драбик	$302.00
Листа ч. 2. — Михайло Лехіцький	445.00
Листа ч. 3. — Теодор Костриба і Іван Вітюк	137.00
Листа ч. 4. — Іван Вітюк, п-ні Стефанія Наум, Василь Наум і Теодор Кострива	470.00
Листа ч. 5. — Юрій Юрків і Мирон Фенчин	337.00
Листа ч. 6. — Стефан Ковалівський	310.00
Листа ч. 7. — Теодор Воднар і Василь Наум	255.00
Листа ч. 9. — п-ні Марія Гумовська і Михайло Драбик	80.00
Листа ч. 11. — Теодор Воднар	180.00

Разом зібрано: $2,516.00

СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ:

по дол. 200.00 (двіста долярів): зложили Михайло і Катерина Лехіцькі;
по дол. 50.00: Т. Е. Воднар, А. Бочневич, Р. Волощук, С. Н. Гробельські, І. М. Дзядів, І. І. Дорожинські, М. С. Драбик, С. Костів, Й. Маркуш, А. Оленський;
по дол. 30.00: К. Воднарчук, Я. Гуменюк, д-р Я. Гумовський;
по дол. 25.00: В. Винників, Ів. Вітюк, Л. Гумовський, І. М. Гумовські, С. Ковалівський, Т. Кострива, В. Н. Кузьма, С. В. Куштала, д-р В. М. Савчак, Р. Стефаняк, П. Шпинда;
по дол. 20.00: Т. Андрусишин, І. Бринчак, П. Бурик, Е. Вовк, Д. Волчук, Е. Гойдиш, Е. Гричило, І. Демків, О. Длябога, В. Долик, А. Дяк, мгр. Т. Керницький, П. Ключковський, В. Коваль, А. Кузишин, М. Кулинич, М. Кунцьо, О. Литвин, І. Луцик, В. А. Мартинковські, А. Мирон, А. Мулик, В. С. Наум, С. М. Подольські, М. Фенчин, Мел. Чолій, П. Чорний, Ів. Худик;
по дол. 15.00: В. Варняк, Е. Д. Гречило, Я. Дусанівський, М. Курочка, А. Линтей, І. Підгаєцький, Ю. А. Юрків;
по дол. 10.00: 35 Відділ ООЧСУ, В. Андрушко, Т. Вайко, І. Булик, Ю. Ю. Василишок, М. Вітюк, І. Вовчук, Н. Галатин, О. Галатин, В. Ганчук, С. Гуда, М. Гуменюк, М. Гурин, О. Герляк, І. Дзюмик, Ю. Дутко, А. Дяківський, Н. Загнійний, А. Іванчишин, О. Коваль, В. Кандюк, І. Кравців, В. Кравців, М. Демеха, І. Липка, А. Лопадчак, В. Марко, Т. Матвіїв, М. Мелешко, М. Мельникович, Е. Мельниченко, І. Мисько, Іл. Мінко, В. Мочара, В. Наконечний, д-р В. О. Нагаєвський, д-р В. М. Несторчук, С. Олійник, Ст. Олійник, Я. Парахоняк, П. Патріяк, В. Пахульський, В. Піх, І. М. Плісак, В. Подгурскі, П. Подоляк, проф. В. Процик, П. Пукіш, І. Ринчак, М. Рудик, С. М., П. Семків, А. Сідляр, М. Скрут, І. Стасюк, д-р Е. Федик, М. Фролов, І. Худий, С. Яворський, І. Яворський, В. Якимів, С. Якимів;
по дол. 5.00: Д. Артимович, Ю. Вережецька, Б. Гаврилюк, І. Гринишин, М. Горич, В. Грех, М. Дусанівська, Д. Заращак, О. Іванишин, К. Кейс, М. Коцка, М. Кухар, мгр. В. Левенець, Т. Мандибур, П. Малькут, Ів. Манько, Д. Мельник, М. Микитів, М. Москва, І. Муринець, Р. Покурчак, Н. Савка, В. Савицкі, І. Слизка, Ю. Федорович, Й. Ференц, А. Цвях, І. Юнко, І. Яжик, В. Якимів;
по дол. 4.00: В. Саламай;
по дол. 3.00: В. Панасюк;
по дол. 2.00: М. Заровенний, В. Мельник, Е. Марок, Р. Яворський;
по дол. 1.00: Й. Коваль.

Щира подяка всім Жертводавцям за їхню щедрість, а всім Збірщикам признання за їх труд у проведенні збірки.

Вся сума в цілости дол. 2,516.00, була вислана на адресу Їх Блаженства до Риму в дні 7-го березня 1973 р.

УПРАВА КОМІТЕТУ

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

лів тріюмф" авторка прославляє силу любови, що здібна воскресити забуті чесноти в людині. Але нам не ясна другорядна постать Уласа, який „наводить усякі безпотрібні марива", яких Павло не бачить.

Мгр Рома Пікулик в летючці Книго - Клюбу написала таке: „Деякі із персонажів (в творах Л. Коленської — Л. Л.) є сучасні українці, але вони могли б легко бути французи чи італійці чи будь - якої іншої національности". Згадуємо це тому, що деякі наші письменники соромляться українських тем, думаючи, що цим способом легше здобудуть світову славу, не знаючи того, що найславніші твори в різних літературах мають національну тематику. Р. Пікулик подає провідні думки деяких творів Л. Коленської і показує, що до неї не дійшли ідеї авторки. Чия тут вина, авторки, чи пані магістра? А може і тої і тої?

Ми розписалися довше про книжку Л. Коленської, довше як звичайно пишемо в цій серії тільки тому, що бажаємо їй, щоб її безперечний талант розвивався для добра нашої літератури. Ми читали тільки похвали на її адресу. Правда, В. Лясовський почав був говорити про „недоліки" творів Л. Коленської, але зараз „вицофався" (О. Вишня після цього слова якось додав: „привіт галичанам!"), кажучи, що він доповідає як нефахівець, що це „голос шевця про кібернетику". А деякі завваги його були таки доречні!

Сама ж авторка мала б пляново писати свої новелі чи оповідання, дбаючи про те, щоб ідея твору дійшла до читача, та зберігаючи свій хист, який підкреслив Л. Полтава, деколи „щось недоказати, не ставити крапки над „і", бо і в цьому сила її таланту".

Авторка знає, що писали й говорили про мову її творів, і повинна радитися мовознавців у деяких випадках.

Деякі читачі хвалять спосіб писання авторки, але є й такі, які радять їй „порвати з намаганням бути всюди „красивою": зайві слова, навіть найгарніші метафори не повинні заваджати дії, яка іноді губиться серед них, немов степова річечка серед квітів і трав".

Іван Франко дуже багато зробив для письменників, вводячи їх в українську літературу. Редагуючи їхні твори, він з усміхом казав: „Треба скоротити і прикрасити". В творах Л. Коленської Франко мусів би скорочувати навіть її прикраси, бо їх забагато.

Твори авторки в книзі „Павлів тріюмф" — це не „поезії в прозі", як дехто гадає. Це оповідання, а дуже часто новелі з несподіваним закінченням. Коли б авторка про це пам'ятала, її твори читалися б, як сенсації. Вони мусіли б бути менше „красиві", а деколи дещо коротші, зосереджуючися на одній ідеї, як це повинно бути в дійсній новелі.

Читач: Дав ти мені довгий виклад, цілу лекцію про те, як писати, а радніше, як плянувати оповідання чи новелі.

Рецензент: Це не є жадна лекція, це тільки мої думки про твори Любови Коленської. Шкода, якщо твори цієї направду талановитої письменниці не „доходитимуть" до читача, марнуватиметься її шліфувальна праця над мовними засобами її творів...

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ нашої Найдорожчої і Незабутної МАМИ, БАБЦІ і ТЕЩІ

бл. п. АНГЕЛИНИ КОСАНОВСЬКОЇ з МЕГЕРІВ

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ З ПАНАХИДОЮ

в СУБОТУ, 17-го БЕРЕЗНЯ 1973 р. о год. 8-ій ранку в КОЛЧЕСТЕРІ в церкві ПРЕСВ. МАРІЇ;
в НЕДІЛЮ, 18-го БЕРЕЗНЯ 1973 р. в РИМІ — відправлятиме о. д-р М. Ваврик;
в СЕРЕДУ, 21-го БЕРЕЗНЯ 1973 р. о год. 8-ій ранку в МІЛВІЛ, в церкві СВ. МИКОЛАЯ — відправлятиме о. М. Огарух;
в СУБОТУ, 24-го БЕРЕЗНЯ, о год. 6:30 ранку, в церкві СВ. ЮРА в НЮ ЙОРКУ.

Просимо згадати Покійну в цей день в своїх молитвах.

ДОНЬКИ з ЧОЛОВІКАМИ і ВНУК

Замість квітів на свіжу могилу

сл. п. проф. Зенона Зеленого

складають на фонд закінчення Енциклопедії Українознавства:

по 10.00 дол. — Наталія Сайкевич-Базарко, Стефа Худик-Вартко, Ніна Потирига-Косановська.

Разом 30.00 дол.

КОЛИШНІ УЧЕНИЦІ УЧИТ. СЕМІНАРА С. С. ВАСИЛІЯНОК у ЛЬВОВІ

Замість квітів на свіжу могилу в Торонто, Канада

бл. п. ТАРАСА ВИТВИЦЬКОГО

складаємо

на Фонд Верховного Архиєпископа в Римі 150.00 дол.
на Енциклопедію Українознавства в Сарселі 150.00 дол.

Родини: БЕРЕЗОВСЬКІ, ВИТВИЦЬКІ і СЛИВИНСЬКІ в Детройті

ПОДЯКА

В першій незмірно болючій дні в ході у Вічність нашої ніколи Незабутньої ДРУЖИНИ, МАМИ і БАБУНІ

бл. п. АННИ СКЛЯР з роду КАРНАУХІВ

Шлемо найсердечнішу подяку Високопреосвященному Архиєпископові Маркові за батьківську підтримку на дусі, яка облегшила біль для всієї родини. Владика Марко не відмовив нашим проханням бути на Поминальній Тризні і закликав молитись за Спочилу мою Незабутню Дружину. Найсердечніша подяка Настоятелеві Катедри УАПЦ св. Володимира, митрофорному протопресв. о. І. Даниленкові, який недивлячись на пізній час удостоїв Спочилу прийняти Таїнства Христових, як також за відправу Панахид в похоронному заведенні, за Служби Божі і Панахиди в церкві св. Володимира, за духову підтримку всієї нашої родини, яка облегшила наш великий біль і за відпровадження Покійної на місце Вічного Спочинку, як також сердечна подяка п. Матусі за відвідини Покійної в шпиталі і за духову підтримку всієї нашої родини. Також сердечна подяка проф. В. Завітневичеві і всім Приятелям, хто прислужився у відспіванні Панахид. Найщиріша подяка Всеч. Отцям, які прибули до Консисторії на наради і взяли участь в останній Панахиді при преданні землі Спочилої. Сердечно дякуємо Паням з Організації Об'єднання Жіноцтва ОЧСУ і всім Приятелям і Знайомим, які прийшли попращати на Вічний Спочинок Покійну мою Дружину, особливо Приятелям, які прибули з далеких околиць Філадельфії і навіть Бостону. Сердечно дякуємо Приятелям, які положили на могилу Покійної квіти, як також сердечна дяка Приятелям за пожертви на Служби Божі і Панахиди за Спочилу Рабу Божу — як також сердечно дякуємо Паням з Організації ОЖ ОЧСУ і всім Приятелям, які зложили пожертви замість квітів на Катедру Українознавства при Гарвардському Університеті. Щире Спасибі всім Приятелям і Знайомим за висловлені співчуття усні, листовні і телефонічні, чим облегшили наше велике горе.

Хай Бог Милосердний нагородить Вас всіх своїми щедротами і довгим віком.

У великому смутку:

ПЕТРО — муж
донька — КЛАВДІЯ РОШКА з мужем ІВАНОМ
донька — НАДІЯ МИКИТИН з мужем ПАВЛОМ
внуки — ІРИНА й ІГОР

Замість квітів на могилу бл. п. АННИ СКЛЯР з роду КАРНАУХІВ зложили свої пожертви на Катедру Українознавства при Гарвардському Університеті:

Організації ОЖ ОЧСУ	$10.00
М. Кульчицька з родиною	10.00
інж. Ярослав Волошин	10.00
Микола Черник з родиною	10.00
М. Шевченко з родиною	25.00
В. Івасютин з родиною	10.00
З. Вундяк з родиною	10.00

5-ий ВІДДІЛ ООЧСУ І ОБ'ЄДНАННЯ ЖІНОК ОЧСУ в ГАРТФОРДІ запрошує все Українське Громадянство і Молодь Гартфорду й околиці на ДОПОВІДЬ:

„МОЛОДА УКРАЇНСЬКА ЛЮДИНА В УКРАЇНІ Й НА ЕМІГРАЦІЇ"

яку виголосить відома письменниця пані ОКСАНА КЕРЧ з Філядельфії,
в НЕДІЛЮ, 18-го БЕРЕЗНЯ 1973 р. в годині 4-ій по полудні
в УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ ДОМІ, при 961 Ветерсфілд Евеню

Після доповіді виступлять АРТИСТИ УКРАЇНСЬКИХ ТЕАТРІВ в складі: ІВАННА КОНОНІВ, ВАЛЯ КАЛИН, СТЕПАН МАҐМЕТ

При фортепіяні: проф. БОРИС БАЗАЛЯ

ШАНОВНІ ГРОМАДЯНИ! Вашою численною участю у повисше згаданій імпрезі піддержите нашу культурно-виховну працю.

Неділя, 18 БЕРЕЗНЯ 1973 р. Год. 5:00 по пол.

МИСТЕЦЬКІ ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ

Площа: FARCHER'S GROVE Union, N.J.

ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ — МОЛФЕТТА

Hoboken, N.J.

Год. 2:00 по пол.

ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ II — БОЗКУРТ

Площа Orange Park

СОРОКОЛІТТЯ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ

Сповіщаємо, що всенародне вшанування пам'яті жертв Великого Голоду 1932-33 років

— відбудеться —

в Провідну Неділю, 6-го травня 1973 року в Осередку Української Православної Церкви в США в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Соборну Архиєрейську Службу Божу в ту неділю у Церкві-Пам'ятнику очолять Митрополит МСТИСЛАВ, Архиєпископ МАРКО і Єпископ КОНСТАНТИН. Зараз же після Св. Літургії буде відправлена за душі мучеників і страдників Великого Голоду Соборна ПАНАХИДА, до участи в якій запрошуємо все українське Всеч. Духовенство, без різниці віровизнання.

Водночас звертаємось до всіх українських установ у США: — не влаштовувати в неділю, 6 травня ц. р. жодних інших імпрез та подбати, щоб уся українська зорганізована громада в цій країні здобулась на якнайбільше численну участь у поклоні жертвам московської тиранії й деспотизму.

Докладніші інформації про жалобну урочистість 6 травня будуть подані в додаткових оголошеннях після 10 квітня.

КАНЦЕЛЯРІЯ МИТРОПОЛИТА Української Православної Церкви в США

ЯК МОСКВА НИЩИЛА НТШ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ціялістів - р е волюціонерів („боротьбістів"). Вони перейшли до Російської Комуністичної Партії (чи пак до її філії в Україні під фірмою КП(б)У) і були втягнені навіть до Совнаркому. Сталін уклав угоду з давнім большевиком українського роду Миколою Скрипником і групою давніх боротьбістів під проводом Олександра Шумського, що коли вони будуть його підтримувати проти опозиційної групи Троцького, то він їм дасть свободу в культурній „українізації". На цей гачок взяли себе давні боротьбисти і стали всіми силами підтримувати совєтську владу під керівництвом групи Сталіна. Ця нова хвиля „українізації" дала можливість групі членів НТШ в УАН осягнути хоч дещо фінансових засобів і друкування своїх праць при половинній автономії.

Другий совєтський наступ на українську науку

Ті члени УАН, що були давніми членами НТШ, а які залишилися в Києві, манили себе надією, що УАН розбудується в твердиню української науки і культури. Це, на їхню думку, дасть українській нації перетривати московсько - совєтське лихоліття і в слушну пору Україна відзискає свою суверенність. Це все були давні співробітники Грушевського в рамах НТШ і пізнішого Українського Наукового Товариства. Вони приманювали Грушевського до повороту до Києва для спільної праці в УАН. В 1923 році Грушевський зразу згодився піти формально за цим покликом. Перешкоди збоку совєтської влади, казали приятелі з Києва, не буде, бо УАН має автономію. Але Грушевський фактично лише використав це запрошення УАН до Києва. В дійсності він рішив вертатися до Києва виключно з певній надії на близьку інтервенційну війну коаліції демократичних держав Заходу під гегемонією Британії проти Совєтського Союзу. Це викличе напевно революцію проти совєтської тиранії і дасть змогу Україні відзискати свою національну державність так, як це сталося внаслідок першої світової війни 1917 року, коли поразки на фронтах завалили царат, як носія російської імперії*.

Грушевський виїхав до УАН на початку 1924 року. Ніколи він не складав заяви вірности для совєтської влади. Коли при повороті редактор урядових „Вістей" поїхав на інтерв'ю з Грушевським, щоб він сказав для „радянської громадськости", чому саме вернувся, то Грушевський подав як причину свою працю в УАН, а саме, щоб закінчити історію України і також історію української літератури, бо для закінчення цих праць нема на еміграції потрібних архівних джерел. Совєтський редактор дальшими своїми питаннями пробував втягнути Грушевського в політичну дискусію, але Грушевський від такої дискусії зручно відмовився. (Див. харківські „Вісти" з 30 березня 1924).

В Академії Грушевський обняв провід Історичної Секції. Тут були скупчені не лише давні члени НТШ, але також молодий дорост. Грушевський запряг усіх до праці над розбудовою науки історії України. Почалася кипуча праця. Академія мала вже назву ВУАН, але до неї ще не влізли ненаукові партійці, як академіки. Цей плян відложила влада на пізніше.

Праця кипіла. Висліди студій були публіковані одні за другими. Грушевський особисто обняв редакцію великого квартальника „Україна", в підзаголовку зазначаючи, що це є продовження органу Українського Наукового Товариства, де були об'єднані самі члени НТШ. Вся праця кипіла під провідною думкою, що її впоював Грушевський: наукою і її правдою відділити культурно Україну від Московії.

Коли боротьба за владу в партії схилилася вже в сторону перемоги групи Сталіна, то вже в 1926 році пущено перший сигнал проти тієї діяльности Грушевського. Як звичайно, затрубіти мав хтось із „землячків", щоб виглядало, що то самі українці не хочуть такої науки, зверненої на незалежність від Москви. Виступив тоді „прем'єр" Совнаркому України Улас Чубар з осторогою, що в „радянській академії" не сміє Грушевський просувати безбуржуазний український націоналізм". Грушевський через те не „змінив віх". В „Україні" він далі продовжував працю в ім'я незалежности української науки від московського диктату. В книжці „України" ч. 5 за 1928 рік, присвяченій пам'яті визначного українського історика, Володимира Антоновича, що був учителем Грушевського, Грушевський зручно вкладає в уста Антоновича свою власну думку: „Я волів би бути в пеклі з українцями, як з москалями і поляками в раю". Останні два томи капітальної праці Грушевського, „Історії України-Руси" і томи „Історії української літератури" на кожній сторінці різали посторонки, якими московська наука в'язала українську бувальщину і культуру з Московією.

В ВУАН старі члени НТШ разом з молодими науковцями творили під проводом Сергія Єфремова Спілку Визволення України, річ ясна, таємно. Грушевський не був прихильником таємних організацій під т о т алітарною владою. Він заступав погляд, що найліпша конспіративна праця, це конспірація одної особи, без формальних спільників*. Таємна організація з кількох, чи, ще гірше, з десятків осіб, мусить бути ворогом розкрита через таку чи іншу необережність. Так сталося з СВУ.

Організацію розкрито, Єфремова і інших членів СВУ в 1929 році арештовано і поставлено перед „показовий" суд. Обвинувачем був знову „землячок" Панас Любченко, колишній боротьбист. Підсудних засуджено і потім зліквідовано у слушну для ворога пору. Цей процес у 1930 році був власне фактично другим наступом на Академію і на її незалежну науку.

До процесу СВУ притягнено 45 осіб, переважно співпрацівників ВУАН з Єфремовом, як головним обвинуваченим. Це були члени ВУАН або студенти і приятелі Єфремова. Цим процесом плянувала влада не лише унешкідливити значну групу українських незалежницьких і н т електуалістів, але також витворити атмосферу переляку. Цим терором мала бути відстрашена вся українська інтелігенція від активности серед суспільства в національному дусі. Вся ця група і значна кількість приятелів були запроторені в тюрми або заслані, де потім їх прогресивно ліквідовано.

Після того другого наступу на українську незалежну науку незабаром влада приступила до третього наступу на неї. Про це буде мова в наступній частині цього огляду.

* Я тоді перебував у Празі, після докторату в Карловім Університеті, як стипендіят масариківської стипендії для продовження історично - суспільних студій. У вересні 1923 р. громада в Празі була заскочена вісткою, що Грушевський хоче вертатися до Києва. Провід Українського Громадського Комітету тоді звернувся до мене з проханням, щоб я негайно, без пашпорта, поїхав до Вадену біля Відня, де тоді жив Грушевський, із завданням переконати його не вертатися до Києва, а переїхати до Праги, де він дістане катедру в УВУ з повною платнею і також додаткову плату за навчання в Українській Господарській Академії. Мене визначено для цієї місії тому, що я кілька років тісно співпрацював з Грушевським ще від студентських часів, коли був головою Української Академічної Громади. Грушевський мав до мене повне довір'я. Тому він під словом дотримати тайну звірився мені, що лише формально користає з запрошення до УАН. Фактично він вертається тому, що певний, що за кілька років, в зв'язку з новою війною, в СССР вибухне загальна революція. І тому він там уважає свою присутність конечною. Грушевський пригадав мені, що він єдиний у 1914 році був певний, що в царській Росії, внаслідок війни, вибухне революція. Тому він тоді також вернувся до Росії, хоча знав, що спочатку його посадять за ґрати. Про це я писав свого часу, щойно тоді, коли вимерли всі, що мали справу з поворотом Грушевського, аби їх ніяк не наражати.

* В дискусії з Грушевським у Вадені я переконував його, що йому не вдасться творити якийсь український центр опору під такою тоталітарною владою, якою є совєтська система московського типу. На це він відповів, що також він є давно цього погляду, після докладного простудіювання таємних революційних організацій у Росії. Поліції завжди вдавалося втиснути „с в о ю втичку" в таку організацію, якийсь час нею керувати на свою користь, а потім зліквідувати. Грушевський закінчив свою відповідь у цій справі так: Найліпша конспірація одної особи. Роби сам, що уважаєш конечним, і своїм прикладом потягай інших без ніяких таємних змов.

Республіканці і ліберали пропонують Робертові Вагнерові кандидатуру на посадника Ню Йорку

Ню Йорк. — Тут поширилися вістки про те, що республіканці і ліберали вирішили пропонувати Робертові Ф. Вагнерові, демократові, який був посадником міста Ню Йорку упродовж трьох каденцій у роках 1954-1966, поновно кандидувати на посадника міста. З Олбані інформують, що кандидатуру Р. Вагнера підтримує губернатор Рокефеллер, який у цій справі мав нараду з республіканськими лідерами. На цій нараді республіканці мали рішити дати підтримку кандидатурі Вагнера. Коли ж йдеться про самого Р. Вагнера, то він заявив, що він ще не рішений, але підтвердив, що з ним переговорювали представники Ліберальної партії та республіканці.

„МЕТА" — центральне бюро українських подруж

Недавно перейшла через українську пресу вістка про створення центрального бюра українських подруж. Воно постало з ініціятиви Світової Ради Суспільної Служби при ЗУАДКомітетові у Філядельфії, зі світовим засягом діяння. Щоб краще наладнати працю тепер організуються крайові відділи. Досі маємо чотири, три в ЗСА (Філядельфія, Детройт, Лос Анджелес) один в Австралії й один у Франції. Нав'язався надійний контакт з українськими поселенцями в Польщі.

До цих бюр можуть зголошуватися усі українці й українки, що шукають за українськими п а ртнерами подружжя. Можуть теж, як посередники, зголошуватись батьки, родичі, свояки і знайомі кандидати до подружнього життя за їхньою або й без їх відома. До зголошення вистачить подати тільки ім'я, прізвище й адресу, на яку Бюро вишле негайно всі потрібні інформації, квестіонарі й заяви.

Бюро гарантує певну дискрецію й ручить, що ніхто крім керманичів його не буде знати прізвища й адреси зголошеної особи аж доки вона сама не виявить своєї ідентичности.

Бюро є підчинене Світовій Раді Суспільної Служби при СКВУ і руководиться високим морально - національним стандартом. Єдиною ціллю Бюра є допомагати у творенні українських родин.

Центральним Бюром кермує Управа у складі: д-р Микола Ценко і проф. Олександер Татомир. Керманичі відділів у Лос Анджелесі — інж. Омелян і Олена Тишовницькі, у Воррені — п-і Анастасія Віловус, в Австралії — п. Денис Клименко, у Франції — п. Володимир Андрущак.

Адреса відділів:

1321 W. Lindley Ave.
Philadelphia, Pa. 19141

10009 Adelante Ave.
Los Angeles, Calif. 90042

11499 Continental St.
Warren, Mich. 48089

2 Lake Ave.
Cardiff St. N.S.W. 2285
Australia

Просимо всі українські часописи передрукувати це повідомлення, а всі наші парохіяльні уряди, організації й установи вивісити його на видному місці. Просимо всіх наших провідних людей, духовних і світських, що їм лежить на серці збереження нашої релігійної й національної ідентичности — поширювати це повідомлення й заохочувати самітних кандидатів і кандидаток українського подружнього стану — зголошувати свої адреси до Бюра.

„МЕТА" — центральне бюро українських подруж

Загальні Збори УСО „Тризуб"

У неділю 25-го лютого 1973 р. у власному домі при 4932 п. Брод вул. у Філядельфії відбулися Звичайні Загальні Збори УСО „Тризуб" — популярного серед українців спортового товариства.

Збори відкрив уст. голова Степан Бриндзей, візвавши до відмовлення молитви та вшанування одноxвилинною мовчанкою двох померлих членів Т-ва: д-ра Є. Гарасима і інж. П. Германа.

Вибрано Президію: Степан Мазурок — голова, Мирослав Субтельний — заступник і Степан Новоженюк — секретар.

По прочитанні протоколу з попередніх зборів С. Бриндзей звітував про минулорічну діяльність членів Управи, а також ну діяльність Т-ва, підкресливши діяльність „Тризуба" не тільки на спортовому полі, але теж у суспільно-громадському житті. Добра господарка і безкорисна праця багато членів Т-ва причинилася до дальшого його росту і дала можливість іншим організаціям продовжувати свою діяльність. Він, пояснюючи фінансовий звіт, вказав на це, що видавано гроші не тільки на спортові цілі, але й на інші, як напр.: на ФКУ складено 1000 дол. Його звіт доповнили М. Кічула — заст. голови і В. Манько — касир. Про спортову діяльність звітував Р. Савчак — голова Спортової Ради. Він вказав на спортову діяльність у різних спортових ланках Т-ва у минулому році. Спортовий актив начисляє понад 120 членів і йде до дальшого зросту. Є молодь, але бракує старших, які б цією молоддю опікувалися. Це — дуже важливе, щоб втримати наш доріст при українській нації. Редакціям українських щоденників належиться подяка за поміщування спортових звідомлень.

Після дискусії над звітами на пропозицію Контрольної комісії уділено уступаючій Управі абсолюторію з признанням і подякою за взірцеву працю.

На пропозицію Контрольної комісії вибрано нову Управу: Степан Бриндзей — голова; Володимир Біляїв — І заступник; Роман Савчак — ІІ заступник; Михайло Кічула — секретар; Василь Манько — касир. Директори: Мирослав Субтельний, Остап Скульський, Петро Чорів, Іван Васюрка, Михайло Кічула і Василь Опишко. Контрольна комісія: Степан Мазурок, Маріян Капій, Ярослав Кухтин, Олекса Гавриш, Сидір Новаківський. Товариський суд: Степан Спринський, Роман Пазуняк, Василь Петрів.

У внесках порушено справу закупівлі спортової площі та інші актуальні справи. По дискусії новообраний голова подякував за вибір та закрив збори.

М. С.

„Чорноморська Січ" чемпіоном сімкового турніру Шейфера на 1973 рік

„Чорноморська Січ" — Португальський СК 3:1

Петерзон, 2 березня. — Вперше в своїй історії і 10-літній історії цього найпопулярнішого футбольного турніру в околицях стейтів Ню Джерзі-Ню Йорку, що його спонзорує відома фірма броварень Шейфера, „Ч. Січ" здобула звання чемпіона і і зв'язану з ним відповідну фінансову нагороду, що є найвищою в цьому виді спорту в ЗСА. Минулорічний чемпіон турніру СК „Рома" одержав суму 5.000 дол. Недарма на протязі останніх 10-ти тижнях, коли відбувалися в залі Арморі в Петерзоні, завзяті і надзвичайно емоційні баталії, американська і етнічна преса присвячували цьому турнірові багато уваги. Перший цінний чемпіонат „Ч. Січ" здобула вповні заслужено. Після І поразки з дуже підсиленим професійними футболістами — Італійським клюбом з Пассейку 0:1 „Січовики" за винятком одного ремісу, перемогли усіх противників в більшості високими вислідами. До останньої рунди турніру кандидатом на чемпіона був теж згаданий клюб, але це могло статися у випадку поразки українських футболістів в останній грі. Згідно з чудовою грою „Січовики" не завели своїх симпатиків і в останній календарній зустрічі з Португальським клюбом, якого апевнено перемогли 3:1 і цим самим розвіяли надії італійців стати чемпіонами турніру. Переможні голі для „Ч. Січі" здобули: двократно Михайло Фарміґа і лідер турніру Ренерей.

Склад „Ч. Січі", чемпіонів Шейфер турніру: Лісевич, Гільґерс, Вільчак, Паньків, Каздоба, І. Паливода, Ілич, Фарміґа, Ренерей, П. Паливода, Ткач, Касіяненко, Михайло Паливода — менаджер.

Офіційний кінцевий показник табелі гор турніру Шейфера 1973 року.

1. Чорноморська Січ — 15:3 точок, 24:5 воріт; 2. Італіян, Пассейк — 14:4 т., 14:8 в.; 3. Рома СК — 10:8 т., 11:11 в.; 4. Бозкурт ФК — 9:9 т., 13:12 в.; 5. Фрайні СК — 9:9 т., 15:14 в.; 6. Італія Вайон — 8:10 т., 19:17 в.; 7. Айриш - Амер. ФК — 8:10 т., 7:10 в.; 8. Вісла СК — 7:11 т., 8:11 в.; 9. Португальський СК — 6:12 т., 7:13 в.; 10. Молфетта ФК — 4:14 точок, 5:16 воріт.

У показнику табелі стрільців два перші місця займають: Л. Ренерей 9 точ. і М. Фарміґа 9 точок.

ВІДБИВАНКА

І Чоловіча Дружина „Ч. Січі" — віце-чемпіоном Східних ЗСА

Довер, Ню Джерзі 3 березня. — Відбувся тут в залі Комюніті Коледжу 10-ий Річний турнір за чемпіонат східних відбиванкових районів ЗСА, в яких І чоловіча дружина „Ч. Січі", після завзятих цілоденних гор, що затягнулися до півночі, остаточно здобули почесний віце - чемпіонат. Цей новий успіх наших відбиванкарів заслуговує на особливе відзначення, коли згадаємо брак в складі дружини таких чолових стиначів, як В. Ваплавський і В. Девріс — обидва саме перебували в далеких стейтах: Тексасу і Массачусетс в зв'язку з своїми працями, а О. Попович усе ще лікує важку контузію ноги. У звітовому турнірі „Січовики" виявили типову їм велику посвяту і жертвенність, чим очевидно заступили — частинно — брак згаданих стандартних змагунів і у висліді здобули черговий більший у с п іх. Склад „Ч. Січі": Н. Олесницький, Л. Кормелюк, В. Роговський, З. Стахів, Т. Кальба, Ю. Бук, Р. Гентиш, Ю. Ставничий (тренер), Л. Олесницький, інж. Б. Гайдучок — менаджер.

Кінцевий стан показника табелі чемпіонату східних районів ЗСА 1973 року (Чолова п'ятка):

1. Статен Айленд УМСА
2. Чорноморська Січ
3. Вест Сайд УМСА
4. Скенекдеті В. К.
5. Саммит УМСА

ГАКІВКА

„Чорноморська Січ" — Вестфілд Г. К. 4:0
„Чорноморська Січ" — „Фласре" 1:1

27 лютого на льодовій арені Айронбавнд в Нюарку „Ч. Січ" відбула чергові мистецькі змагання Гак. Ліґи Юньйон Кавнті, в яких перемогла Вестфілд „сухим" слідом 4:0. Переможні голі здобули: Соловей, Є. Семенюк, Будний і Олійник.

3-го березня в мистецьких змаганнях Гак. Ліґи Велі Скейтерс на льодовій арені Кеннеді „Ч. Січ" закінчила ремісовим вислідом 1:1. Єдиного ґоля для „Ч. Січі" здобув Мельник.

ФУТБОЛ

„Чорноморська Січ" — Айриш - Амерікен СК 3:0

Юньйон 4 березня. — Уже розпочалася весняна рунда мистецьких гор Шейфер Ліґи в Ню Джерзі. У перших змаганнях, що відбулися на площі Фарчерс Ґров в Юньйон, „Ч. Січ" перемогла Айриш - Амерікен з Елизабету — 3:0. Переможні ґолі здобули: Михайло Фарміґа в 7-ій і 16-ій хвилинах і Петро Ілич в 77-ій хвилині гри. Завдяки цій перемозі „Ч. Січ" перейняла чолову в показнику табелі гор, маючи 13:5 точок після відбутих 9-ох змагань.

„Чорноморська Січ" II — „Сербський" СК 5:0

Ґолі для нашої дружини здобули: Богдан Хамуляк і Богдан Ґой по два і Богдан Ключник 1.

„Чорноморська Січ" (Юнаки) — Вест Ню Йорк (Юнаки) 0:4

У Стейтовому чвертьфіналі за чашу юнаків ЗСА, юнаки „Ч. Січі" зазнали поразки з більш досвідченими однолітками Вест Ню Йорку на їхній площі.

О. Твардовський

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

П'ЯТНИЦЯ, 16-го БЕРЕЗНЯ 1973 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Збирання чл. вкладок 397 Відд. від год. 7-8 веч. в домі УСО Тризуб, 4932 Н. Брод вул. Проситься вирівняти вкладки. — Управа.

СУБОТА, 17-го БЕРЕЗНЯ 1973 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Т-ва Дністер 361 Відд. о год. 7-ій веч. при 119 Ave. "A" в власній домівці. На зборах будуть порушувані справи нової Управи. Проситься вирівняти чл. вкладки. — Д. Захарченко, гол., В. Варагура, секр.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чор. Січ — 14 Відд. о год. 7-ій веч. в приміщенні Чор. Січі, 690 Сенфорд Авеню. Проситься вирівняти вкладки. — В. Роговський, предс., М. Отрок, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Річні збори Т-ва Свобода 194 Відд. о год. 3:30 по пол. в приміщенні Самопомочі, 98 Секонд Аве. На порядку: звіти Управи і К. Комісії та вибір нової на 1973 р. Проситься чл. прибути. — Управа.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори 397 Відд. о год. 3-ій по пол. в домі Укр. Амер. Гор., 847 Н. Френклін вул. Після зборів о год. 4-ій по пол. в тім самім приміщенні — РІЧНІ ЗБОРИ. На порядку: звіти Управи і К. Комісії та вибір нової на рік 1973. Проситься чл. прибути. — Управа.

ТАРЗАН, Ч. 6902. Між урурцями настала суперечка

Але Тарзан сказав скритися, заки чужинець не стрілить до нього!

Га, я не чекатиму, поки Тарзан перестане жити!

Я не чекаю! Кожний з нас вб'є одного чужинця з крісом — тепер!